

Rusthuis- barometer

Analyse bewonersfacturen
in woonzorgcentra

Rusthuisbarometer

Index

SAMENVATTING |

1. Context, vraagstelling en methodologie	8
2. Resultaten	9
2.1 Het profiel van de rusthuisbewoner	9
2.2 De kostprijs van een rusthuisverblijf	9
2.2.1. De totaalfactuur	9
2.2.2. De dagprijs	11
2.2.3. De supplementen	14
2.2.4. Verborgen kosten	16
2.3 Betaalbaarheid	16
2.4 Bewonersaandeel in de totale factuur	17
3. Aanbevelingen	17

STUDIE |

1. Inleiding	20
2. Theoretisch kader	21
2.1 Beschrijving van de sector	21
2.2 Bevoegdheidsverdeling	22
2.3 Financiering van de sector	22
2.3.1. Publieke financiering	22
2.3.1.1. Vanuit de ziekteverzekering	22
2.3.1.2. Onderfinanciering	23
2.3.1.3. Vlaanderen	24
2.3.1.4. Andere	24
2.3.2. Kosten ten laste van de oudere	24
2.3.2.1. Dagprijs	24
2.3.2.2. Supplementen	25
2.3.2.3. 'Verborgen kosten'	26
2.3.2.4. Prijzencontrole	26
2.3.2.5. Patiëntenfactuur	27
2.3.3. Tegemoetkomingen voor de oudere	27
2.3.3.1. Vlaamse zorgverzekering	27
2.3.3.2. Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden	27
2.3.3.3. Tussenkost door het OCMW	27
2.3.4. Financiële toegankelijkheid	28
3. Vraagstelling	28
4. Gegevens en methodologie	28
4.1 Gegevens	28
4.2 Methodologie	30

5. Beperkingen van het onderzoek	30
6. Resultaten	31
6.1 Profiel van de rusthuisbewoners	31
6.1.1. Leeftijd	31
6.1.2. Geslacht	31
6.1.3. Socio-economisch profiel	32
6.1.4. Zorgbehoevendheid	33
6.2 Maandelijkse kosten ten laste van de bewoner	34
6.2.1. Dagprijs	34
6.2.1.1. Ligging	34
6.2.1.2. Kamertype	36
6.2.1.3. Eigendomsstructuur	38
6.2.1.4. Andere factoren	42
6.2.2. Supplementen	43
6.2.2.1. Frequentie van de supplementen	43
6.2.2.2. Bedrag van de supplementen	44
6.2.2.3. Supplementen en zorgbehoefte	46
6.2.2.4. Aard van de supplementen	46
6.2.3. Totale bewonersfactuur	48
6.2.3.1. Eigendomsstructuur	48
6.2.3.2. Ligging	49
6.2.3.3. Kamertype	51
6.3 Betaalbaarheid	52
6.4 Het bewonersaandeel in de totale factuur	54
7. Conclusies	55
7.1 De totaalfactuur	55
7.2 De dagprijs	55
7.3 De supplementen	57
7.4 Verborgten kosten	58
7.5 Het profiel van de rusthuisbewoner	58
7.6 Betaalbaarheid	58
7.7 Bewonersaandeel in de totale factuur	58
8. Aanbevelingen	59
9. Bijlagen	61

Lijst met figuren

Figuur 1: Gemiddelde kost voor een rusthuisverblijf. Dagprijs en supplementen	9
Figuur 2: Totale kost van een rusthuisverblijf per provincie	9
Figuur 3: Gemiddelde totaalkost voor een verblijf in een rusthuis naar eigendomsstructuur	10
Figuur 4: Gemiddelde supplementen naar eigendomsstructuur en regio	14
Figuur 5: Vergelijking van de totale kost van een rusthuisverblijf met het totaal beschikbare inkomen van ouderen	16
Figuur 6: De gemiddelde leeftijd van de rusthuisbewoners in de verschillende provincies	31
Figuur 7: Verdeling van de facturen naar het geslacht van de resident	31
Figuur 8: Verdeling van de facturen volgens sociaal statuut	32
Figuur 9: Verdeling van de facturen volgens afhankelijkheidsgraad en per regio	33
Figuur 10: Verdeling van de facturen volgens afhankelijkheidsgraad naar type instelling	33
Figuur 11: Verdeling van de facturen naar afhankelijkheidsgraad en sociaal statuut	34
Figuur 12: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) in België, Brussel, Vlaanderen en Wallonië	34
Figuur 13: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) per provincie	35
Figuur 14: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar kamertype	37
Figuur 15: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) per regio en eigendomsstructuur	39
Figuur 16: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar provincie en eigendomsstructuur	40
Figuur 17: Gemiddelde supplementen naar eigendomsstructuur	44
Tabel 18: Verdeling van de totale verblijfskost in een rusthuis naar regio	48
Figuur 18: Gemiddelde kost voor een verblijf in een rusthuis	48
Figuur 19: Gemiddelde totaalkost voor een verblijf in een rusthuis naar eigendomsstructuur	48
Figuur 20: Totale kost van een rusthuisverblijf per provincie	49
Figuur 21: Vergelijking van de totale kost van een rusthuisverblijf met het totaal beschikbare inkomen van ouderen.	52

Lijst met tabellen

Tabel 1: Verdeling van de totaalkost voor een verblijf, naar kamercategorie en regio	10
Tabel 2: Verdeling van de gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar regio en eigendomsstructuur	11
Tabel 3: Verdeling van de dagprijs (op maandbasis) per provincie en eigendomsstructuur	13
Tabel 4: Verdeling van de verschillende soorten supplementen	15
Tabel 6 : Verdeling van facturen naar regio en type eigendomsstructuur	29
Tabel 7: Verdeling van de dagprijzen naar regio	35
Tabel 8 : Verdeling van de dagprijzen in eenpersoonskamers	37
Tabel 9: Verdeling van de gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar regio en eigendomsstructuur	39
Tabel 10: Verdeling van de dagprijs (op maandbasis) per provincie en eigendomsstructuur	41
Tabel 11: Verband tussen dagprijs en grootte van de instelling en RIZIV-forfait (correlaties)	42
Tabel 12: Percentage van de leden aan wie supplementen aangerekend worden, naar type supplementen, regio en type instelling	43
Tabel 13: Verdeling van de supplementen naar regio	45
Tabel 14: Verdeling van de maandelijkse supplementen per provincie en type instelling	45
Tabel 15: De gemiddelde supplementen naar zorgbehoefte	46
Tabel 16: ANOVA-analyse: vergelijking van de gemiddelde supplementen naar zorgbehoefte, 95% betrouwbaarheidsniveau	46
Tabel 17: Verdeling van de verschillende soorten supplementen	47
Tabel 19: Verdeling van de totale kost van een rusthuisverblijf naar provincie en eigendomsstructuur	50
Tabel 20: Verdeling van de totaalkost voor een verblijf, naar kamercategorie en regio	51
Tabel 21: Gemiddeld bruto maandelijks pensioen en Inkomensgarantie voor Ouderen volgens gezinssituatie en loopbaan	53

Samenvatting

1. Context, vraagstelling en methodologie

Hoeveel kost een verblijf in een rusthuis en wat beïnvloedt dit bedrag? Dat zijn de vragen die we in deze studie proberen te beantwoorden. Aangezien we steeds meer signalen opvangen dat de rusthuisfactuur onbetaalbaar dreigt te worden, besloten we op basis van onze facturatiegegevens te onderzoeken hoeveel een rusthuisverblijf werkelijk kost aan de bewoner. Het is voor het eerst dat dergelijke analyse gemaakt wordt op basis van reële facturen.

Doordat het merendeel van de rusthuizen via het papieren circuit aan het ziekenfonds factureert en het ingeven van de papieren facturen een tijdsintensief werk is, hebben we gewerkt op basis van een steekproef. We analyseerden uiteindelijk 2.553 facturen van onze leden/rusthuisbewoners van het eerste semester van 2014, waarvan 1.323 uit Vlaanderen. De gegevens zijn afkomstig van de individuele kostennota's van de leden van de Socialistische Ziekenfondsen die de instellingen overmaken aan het ziekenfonds in het kader van de facturatie van de forfaits.

Deze rusthuisbarometer bekijkt zowel de dagprijs als de gevraagde supplementen. De dagprijs is een vast bedrag dat de bewoner betaalt voor zijn verblijf, ongeacht zorgbehoefte of inkomen. De supplementen zijn vergoedingen voor extra diensten. Het is de bedoeling deze analyse op geregelde tijdstippen opnieuw uit te voeren, teneinde ook een zicht te krijgen op de evolutie van de bewonersfactuur. De studie spreekt zich niet uit over de kwaliteit noch het comfort van een verblijf.

De studie kadert in de actie 'We gaan voor alle vijf' waarmee het Socialistisch Ziekenfonds sinds 2014 actie voert voor een sterk en betaalbaar ouderenzorgbeleid in Vlaanderen. Sinds kort is Vlaanderen bevoegd voor de residentiële ouderenzorg. De Vlaamse overheid wil de komende jaren werk maken van een nieuw organisatie- en financieringsmodel voor de ouderenzorg, waarbij ook het prijzenbeleid wordt aangepakt. Voor het Socialistisch Ziekenfonds is de betaalbaarheid voor de oudere een cruciaal aandachtspunt. Op basis van onze analyse willen we dan ook een aantal verbeterpunten naar Vlaanderen toe formuleren.

2. Resultaten

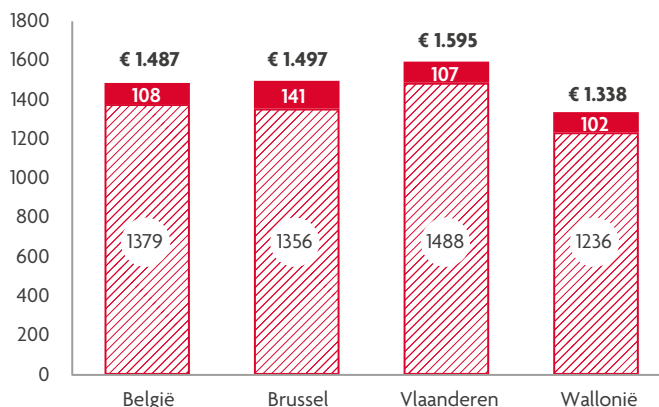
2.1 Het profiel van de rusthuisbewoner

De rusthuisbewoners vormen een sociaal kwetsbare groep. Drie vierde van de bewoners zijn vrouwen. De gemiddelde leeftijd bedraagt 84 jaar: 85 jaar bij de vrouwen en 79 jaar bij de mannen. 63% onder hen heeft recht op verhoogde tegemoetkoming, in Vlaanderen loopt hun aandeel op tot 73%. Drie op vier rusthuisbewoners zijn zwaar zorgafhankelijk (zorgprofielen B, C, Cd of D). In Vlaanderen ligt hun aandeel nog hoger (4 op 5).

2.2 De kostprijs van een rusthuisverblijf

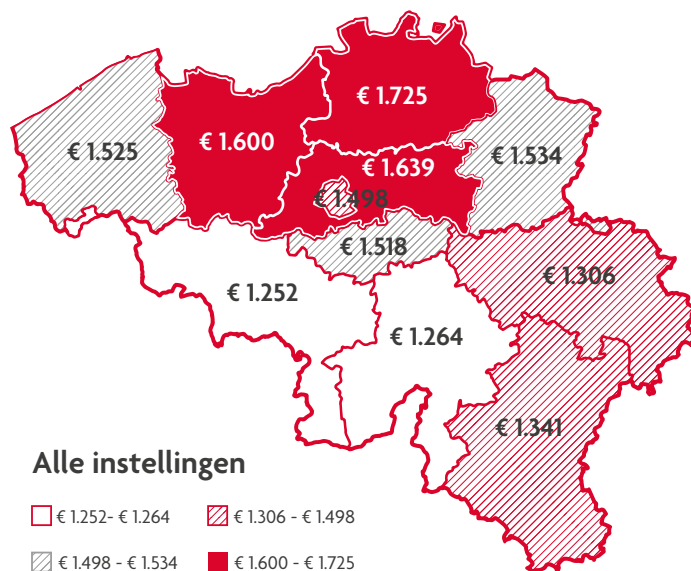
2.2.1. De totaalfactuur

- Een verblijf in een rusthuis is duur. In België betaalt de bewoner gemiddeld 1.487 euro per maand voor het verblijf. Het overgrote deel hiervan (93%, ofwel 1.379 euro) dient ter vergoeding van de dagprijs. De overige 108 euro (7%) gaat naar supplementen, ofwel de vergoeding van extra prestaties en diensten.
- Dit is echter een gemiddeld bedrag waar grote verschillen achter schuilgaan. Zo betaalt 5% van de bewoners minder dan 1.045 euro per maand en 5% van de bewoners meer dan 1.973. De prijs kan variëren al naargelang de plaats van verblijf, het kamertype alsook de eigendomsstructuur van de instelling waarin de persoon verblijft.
- Ligging:
 - In Vlaanderen is een verblijf het duurst: gemiddeld 1.595 euro per maand, waarvan 1.488 euro voor de dagprijs en 107 euro voor supplementen. In Wallonië is een rusthuisbewoner met 1.338 euro per maand het goedkoopste af. In Brussel komt de kost voor een verblijf uit op 1.497 euro per maand.

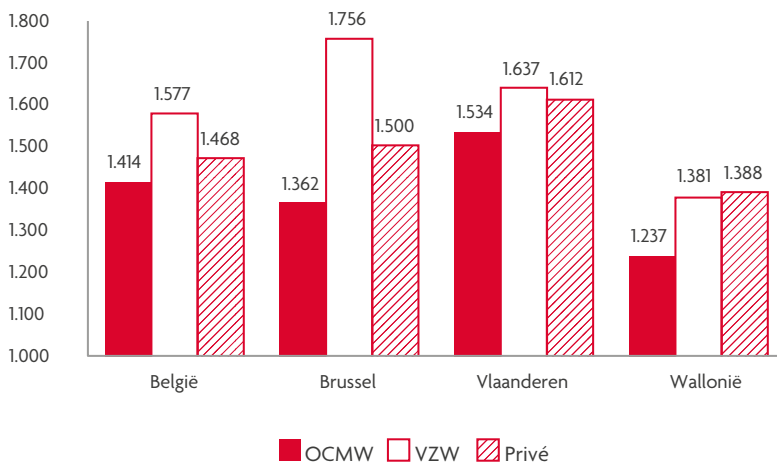
Figuur 1: Gemiddelde kost voor een rusthuisverblijf. Dagprijs en supplementen.

- Ook tussen de provincies bestaan er belangrijke verschillen. Zo is een rusthuisverblijf in de provincie Antwerpen met gemiddeld 1.725 euro per maand veruit het duurst, gevolgd door de provincies Vlaams-Brabant (1.639 euro) en Oost-Vlaanderen (1.600 euro). Een rusthuisverblijf in de provincies Henegouwen (1.252 euro) en Namen (1.264 euro) is dan weer het goedkoopst.

Figuur 2: Totale kost van een rusthuisverblijf per provincie

- Eigendomsstructuur: overall in het land is een verblijf in een openbare instelling het goedkoopst, gaande van 1.237 euro per maand in Wallonië, tot 1.362 euro per maand in Brussel en 1.534 euro per maand in Vlaanderen. In Vlaanderen en Brussel is een verblijf in een vzw-instelling het duurst: respectievelijk 1.637 euro en 1.756 euro per maand. In Wallonië is een verblijf in een instelling van de commerciële sector dan weer het duurst (1.388 euro).

Figuur 3: Gemiddelde totaalkost voor een verblijf in een rusthuis naar eigendomsstructuur

- Kamertype: een verblijf in een eenpersoonskamer is duurder dan in een twee- of meerpersoonskamer. In Vlaanderen verblijft 9 op 10 bewoners (88%) in een eenpersoonskamer. De kost komt uit op gemiddeld 1.611 euro per maand, met 5% van de bewoners die minder dan 1.306 euro betaalt en een andere 5% die meer dan 1.988 euro betaalt. Een verblijf in een tweepersoonskamer, goed voor 10% van de verblijven in Vlaanderen, komt uit op gemiddeld 1.471 euro per maand. In Brussel en Wallonië verblijven nog meer dan 1 op 3 bewoners in een twee- (respectievelijk 34% en 29%) of meerpersoonskamer (telkens 4%). In Brussel komt de gemiddelde prijs voor een tweepersoonskamer uit op 1.364 euro per maand en voor een eenpersoonskamer op 1.588 euro per maand. Hier zijn de prijsverschillen echter heel groot: 5% van de bewoners betaalt minder dan 1.161 euro per maand, terwijl een andere 5% meer dan 2.714 euro per maand betaalt. In Wallonië tot slot kost een verblijf in een tweepersoonskamer gemiddeld 1.250 euro per maand en in een eenpersoonskamer 1.391 euro per maand.

Eenpersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	1992	1.535	1.087	1.189	1.346	1.518	1.649	1.876	1.997
Brussel	143	1.588	1.161	1.220	1.303	1.493	1.690	2.178	2.714
Vlaanderen	1170	1.611	1.306	1.363	1.471	1.600	1.732	1.879	1.988
Wallonië	663	1.391	1.007	1.072	1.189	1.334	1.511	1.768	1.964

Tweepersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	508	1.332	995	1.058	1.174	1.309	1.461	1.615	1.717
Brussel	83	1.364	1.028	1.070	1.163	1.286	1.509	1.717	1.796
Vlaanderen	129	1.471	1.164	1.240	1.357	1.459	1.562	1.721	1.789
Wallonië	288	1.250	959	1.019	1.127	1.242	1.342	1.477	1.575

Meerpersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	77	1.244	873	926	1.067	1.188	1.373	1.549	1.712
Brussel	9	1.311	982	982	1.209	1.271	1.549	1.619	1.619
Vlaanderen	24	1.468	1.043	1.103	1.236	1.370	1.535	2.025	2.501
Wallonië	44	1.102	819	873	949	1.097	1.237	1.374	1.393

Tabel 1: Verdeling van de totaalkost voor een verblijf, naar kamer categorie en regio

2.2.2. De dagprijs

- De vergoedingen voor de dagprijs maken met 93% het overgrote deel uit van de bewonersfactuur. De dagprijs is een vast bedrag per dag dat de bewoner betaalt voor het verblijf. De hoogte van de dagprijs hangt af van het comfort van de kamer (1, 2 of meer personen, grootte, sanitaire voorzieningen, etc.) en wordt niet gemoduleerd in functie van de zorgbehoefte, het inkomen of de gezinsamenstelling van de bewoner. De instelling kan in grote mate de hoogte van de dagprijs vrij bepalen, maar is wel verplicht de prijzen van de verschillende kamercategorieën aan de overheid mee te delen. Prijsverhogingen moeten worden verantwoord en er gelden beperkingen. Een jaarlijkse indexatie is wel mogelijk. De overheid bepaalt welke diensten minimaal in de dagprijs zijn inbegrepen. Een aanpassing van de dagprijs wordt tot slot niet beschouwd als een wijziging van de overeenkomst tussen de bewoner en de instelling. Sinds kort moet een prijsverhoging wel eerst worden toegelicht aan de bewonersraad.

- Uit onze studie blijkt dat er grote verschillen bestaan inzake de aangerekende dagprijzen tussen de voorzieningen:
- Het Belgische gemiddelde ligt op 1.379 euro per maand (46 euro per dag). In Vlaanderen bedragen ze gemiddeld 1.488 euro per maand (50 euro per dag), in Brussel 1.356 euro (45 euro per dag) en in Wallonië 1.236 euro per maand (41 euro per dag). Terwijl Vlaanderen de regio is waar de prijzen het dichtst bij elkaar liggen, bestaan er ook hier nog belangrijke verschillen: zo betaalt 5% van de bewoners minder dan 1.204 euro per maand (40 euro per dag) en 5% van de bewoners meer dan 1.817 euro per maand (61 euro per dag). In Brussel liggen de prijzen het verst uiteen: 5% van de bewoners betaalt meer dan 2.051 euro per maand (68 euro per dag) en dat is meer dan het dubbele dan de 5% bewoners die het minst betalen (minder dan 932 euro per maand, of 31 euro per dag).

Regio	Type instelling	Aantal facturen	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
België	OCMW	867	1.333	972	1.028	1.185	1.320	1.493	1.631	1.709	1,8
	VZW	850	1.450	1.016	1.140	1.297	1.431	1.601	1.758	1.841	1,8
	PRIVE	836	1.350	952	1.004	1.129	1.293	1.523	1.752	1.892	2,0
Brussel	OCMW	46	1.282	972	1.080	1.179	1.223	1.392	1.497	1.524	1,6
	VZW	23	1.567	1.009	1.157	1.233	1.577	1.858	2.051	2.084	2,1
	PRIVE	166	1.348	922	993	1.098	1.299	1.457	1.794	2.038	2,2
Vlaanderen	OCMW	494	1.451	1.197	1.253	1.320	1.447	1.586	1.694	1.730	1,4
	VZW	616	1.511	1.243	1.305	1.380	1.485	1.625	1.765	1.826	1,5
	PRIVE	213	1.508	1.150	1.220	1.349	1.516	1.650	1.817	1.908	1,7
Wallonië	OCMW	327	1.161	906	962	1.040	1.157	1.267	1.344	1.397	1,5
	VZW	211	1.260	918	1.000	1.082	1.222	1.351	1.445	1.924	2,1
	PRIVE	457	1.277	944	990	1.102	1.209	1.398	1.663	1.886	2,0

Tabel 2: Verdeling van de gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar regio en eigendomsstructuur.

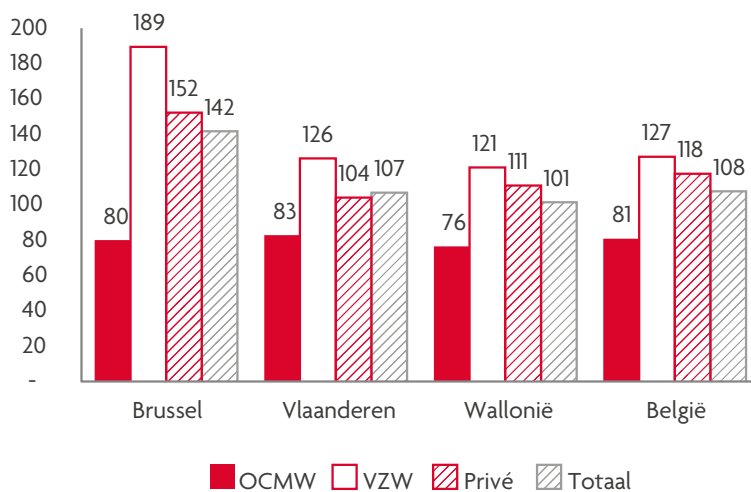
- Ook tussen de provincies bestaan belangrijke verschillen inzake dagprijzen. In de provincie Antwerpen zijn de dagprijzen het duurst en in de provincies Henegouwen en Namen zijn de prijzen het goedkoopst. Binnen de provincies stellen we sterke variaties vast. Zo betaalt bijvoorbeeld in Vlaams-Brabant 5% van de bewoners van een commerciële instelling minder dan 1.190 euro per maand terwijl een andere 5% van de bewoners meer dan 1.938 euro per maand betaalt. Dat is een verhouding van 1,6. Ook hier blijkt dat de prijzen het verst uiteen lopen in de commerciële sector (met een verhouding van 2,4 tussen P95 en P5 in Luxemburg) en dat Vlaanderen de regio is waar de prijzen het dichtst bij elkaar liggen. Voor Vlaanderen liggen de prijzen het dichtst bij elkaar bij de Antwerpse, Limburgse en Oost-Vlaamse OCMW-instellingen en in de Limburgse vzw-instellingen (telkens een verhouding van 1,3 tussen P95 en P5).
- Een belangrijk deel van deze verschillen is wellicht te wijten aan het verschil in de prijs van de bouwgrond tussen de verschillende regio's. Daarnaast is echter ook het aanbod van de instellingen verschillend tussen de regio's (verdeling openbaar, vzw, privé), alsook het bewonersprofiel binnen de instellingen. Zo zijn de rusthuisbewoners in de Vlaamse instellingen meer zorgbehoevend dan in de andere landsdelen.
- Opnieuw bestaan er verschillen al naargelang het kamertype en de eigendomsstructuur van de instelling van verblijf:
 - Eigendomsstructuur: op Belgisch niveau is een verblijf in een vzw-instelling het duurst. Het kost per maand gemiddeld 1.450 euro (48 euro per dag) tegenover 1.350 euro (45 euro per dag) in een commerciële instelling en 1.333 euro in een OCMW-instelling (44 euro per dag), telkens exclusief eventuele supplementen. In Vlaanderen liggen de prijzen tussen een verblijf in een vzw-instelling en in een commerciële instelling dicht bij elkaar (1.511 euro per maand tegenover 1.508 euro per maand, of telkens 50 euro per maand). De openbare sector is met een gemiddelde kostprijs van 1.451 euro (48 euro per dag) zo'n 4% goedkoper. In Brussel zijn de verschillen tussen de types instellingen het sterkst uitgesproken: de vzw-instellingen behoren tot de duurste van het land terwijl de commerciële instellingen dan weer tot de goedkopere behoren.
 - Kamertype: een verblijf in een eenpersoonskamer loopt op tot gemiddeld 1.433 euro per maand (48 euro per dag), tegenover 1.203 euro in een tweepersoonskamer (40 euro per dag) en 1.122 euro in een meerpersoonskamer (37 euro per dag). Ook binnen dezelfde kamer-categorieën bestaan er grote verschillen. In Vlaanderen kost een verblijf in een eenpersoonskamer (88% van de verblijven) gemiddeld 1.507 euro per maand (50 euro per dag). 5% van de bewoners betaalt echter minder dan 1.243 euro per maand (41 euro per dag) terwijl een andere 5% meer dan 1.818 euro per maand (61 euro per dag) betaalt.
 - De veronderstellingen dat de grootte van de instelling, de hoogte van het instellingenforfait of de hoogte van de supplementen een rol zouden spelen in de hoogte van de dagprijs, vonden geen bevestiging in onze cijfers.
 - Alles bij elkaar konden we aan de hand van onze variabelen (ligging, kamertype, eigendomsstructuur, grootte van de instelling, hoogte van het Riziv-forfait) 19 procent van de variatie in de dagprijzen verklaren. Dat wil zeggen dat er nog tal van andere factoren een rol spelen waar we geen zicht op hebben, zoals de personeelsbezetting, het comfort en de kwaliteit, de ouderdom van de gebouwen, de rentelasten van de leningen, maar wellicht ook strategische beslissingen, onder meer in functie van het aanbod in de regio.

Provincie	Instelling	Aantal facturen	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
Antwerpen	OCMW	105	1.642	1.448	1.470	1.588	1.660	1.709	1.760	1.826	1,3
	VZW	80	1.651	1.321	1.361	1.516	1.670	1.781	1.850	1.967	1,5
	PRIVE	34	1.594	1.262	1.380	1.487	1.631	1.752	1.818	1.908	1,5
Brussel	OCMW	46	1.282	972	1.080	1.179	1.223	1.392	1.497	1.524	1,6
	VZW	23	1.567	1.009	1.157	1.233	1.577	1.858	2.051	2.084	2,1
	PRIVE	166	1.348	922	993	1.098	1.299	1.457	1.794	2.038	2,2
Henegouwen	OCMW	68	1.105	930	930	1.009	1.081	1.208	1.308	1.350	1,5
	VZW	65	1.162	907	927	1.005	1.139	1.280	1.415	1.432	1,6
	PRIVE	93	1.190	941	986	1.037	1.148	1.290	1.429	1.530	1,6
Limburg	OCMW	109	1.370	1.158	1.214	1.260	1.383	1.457	1.495	1.503	1,3
	VZW	137	1.480	1.280	1.337	1.386	1.473	1.579	1.667	1.680	1,3
	PRIVE	59	1.440	1.004	1.026	1.336	1.516	1.578	1.650	1.669	1,7
Luik	OCMW	71	1.140	906	978	1.040	1.176	1.232	1.289	1.331	1,5
	VZW	25	1.239	1.105	1.111	1.153	1.241	1.291	1.369	1.369	1,2
	PRIVE	118	1.207	850	956	1.051	1.196	1.333	1.512	1.663	2,0
Luxemburg	OCMW	82	1.172	955	971	1.012	1.113	1.301	1.344	1.638	1,7
	VZW	48	1.277	958	1.000	1.093	1.271	1.399	1.429	1.724	1,8
	PRIVE	60	1.360	971	1.015	1.140	1.191	1.422	1.886	2.303	2,4
Namen	OCMW	41	1.133	842	870	1.045	1.085	1.307	1.347	1.378	1,6
	VZW	50	1.154	862	977	1.035	1.182	1.268	1.337	1.368	1,6
	PRIVE	66	1.207	872	944	1.024	1.205	1.293	1.515	1.666	1,9
Oost-Vlaanderen	OCMW	73	1.427	1.256	1.273	1.311	1.431	1.522	1.624	1.624	1,3
	VZW	142	1.497	1.277	1.317	1.392	1.466	1.597	1.709	1.860	1,5
	PRIVE	39	1.539	1.203	1.220	1.349	1.584	1.642	1.801	1.878	1,6
Vlaams-Brabant	OCMW	54	1.436	1.204	1.268	1.299	1.415	1.533	1.676	1.763	1,5
	VZW	114	1.558	1.192	1.286	1.405	1.558	1.709	1.824	1.844	1,5
	PRIVE	63	1.526	1.190	1.247	1.302	1.471	1.760	1.928	1.938	1,6
Waals-Brabant	OCMW	65	1.247	1.091	1.109	1.148	1.247	1.289	1.412	1.506	1,4
	VZW	21	1.813	1.263	1.263	1.428	1.601	2.231	2.291	2.291	1,8
	PRIVE	119	1.414	1.017	1.114	1.171	1.336	1.602	1.872	1.918	1,9
West-Vlaanderen	OCMW	152	1.393	1.077	1.209	1.305	1.385	1.502	1.571	1.606	1,5
	VZW	139	1.438	1.196	1.248	1.335	1.442	1.569	1.626	1.649	1,4
	PRIVE	16	1.433	1.162	1.215	1.354	1.481	1.519	1.561	1.713	1,5

Tabel 3: Verdeling van de dagprijs (op maandbasis) per provincie en eigendomsstructuur

2.2.3. De supplementen

1. De supplementen zijn vergoedingen voor extra diensten. De overheid bepaalt welke diensten als supplement aangerekend kunnen worden. De prijs van dienstverlening wordt door de instelling bepaald (verplichting tot marktconforme prijzen) en dient te worden meegedeeld aan de overheid.
2. De supplementen zijn goed voor gemiddeld 7% van de totale bewonersfactuur, ofwel een maandelijks bedrag van 108 euro. 95% van de rusthuisbewoners betaalt supplementen.
3. Ook inzake supplementen bestaan er belangrijke verschillen. Zo betaalt 5% van de bewoners meer dan 283 euro per maand terwijl 5% van de bewoners niets extra betaalt. De bedragen liggen het hoogst in Brussel (142 euro per maand, 10% van de bewoners betaalt meer dan 302 euro per maand) en in de vzw-sector (189 euro per maand in Brussel, 126 euro in Vlaanderen en 121 euro in Wallonië). In de openbare sector zijn de supplementen opvallend lager: overal schommelen ze rond de 80 euro per maand.

Figuur 4: Gemiddelde supplementen naar eigendomsstructuur en regio

4. De verschillen kunnen te wijten zijn aan tal van factoren waar we in deze studie geen zicht op hebben, zoals prijsverschillen inzake dienstverlening tussen instellingen, de mate waarin de bewoners beroep doen op extra dienstverlening, de mate waarin wordt goedkope geneesmiddelen worden voorgeschreven of nog de mate waarin extra dienstverlening is gecollectiviseerd in de dagprijs.

5. Uit onze analyses bleek dat personen met een hogere zorgbehoefte over het algemeen ook meer extra kosten hebben. Bewoners met een C of Cd-profiel betalen per maand 18 tot 31 euro meer aan supplementen dan personen met een O, A of B profiel.
6. We stelden vier belangrijke supplementencategorieën vast:
 - De vergoedingen voor de geneesmiddelen, (remgelden en niet-terugbetaalde geneesmiddelen) en de parafarmaceutische producten maken de belangrijkste kostenpost uit. Gemiddeld betaalt de rusthuisbewoner hiervoor 48 euro per maand uit eigen zak. Terwijl een aantal bewoners niets betaalt, loopt het bedrag bij 10% van de bewoners op tot meer dan 106 euro per maand. Dit hangt samen met het hoog geneesmiddelenverbruik bij rusthuisbewoners.
 - Op de tweede plaats komen 'andere supplementen niet behorend tot vorige categorieën', goed voor een gemiddelde maandelijkse uitgave van 22 euro, waarbij de helft van de rusthuisbewoners niets betaalt en 10% van de bewoners meer dan 68 euro per maand. Het gaat over supplementen die volgens de regionale wetgevingen zijn toegelaten maar die niet als afzonderlijke categorie op de kostennota vermeld staan, zoals de kapper, maaltijdbediening op de kamer, of nog specifieke animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening georganiseerd worden en die een aantoonbare meerkost vormen.
 - Op de derde plaats komen de kosten voor de was. Terwijl drie vierde van de rusthuisbewoners hier niets voor betaalt (Voor hen wordt de was door de familie gedaan of zijn de kosten voor de was geïntegreerd in de dagprijs), betaalt 10% van de bewoners hiervoor meer dan 60 euro per maand.
 - Tot slot kunnen ook de dokterskosten (remgeld en supplementen) nog een belangrijke kostenpost vormen. De resultaten zijn hier echter voor vertekend aangezien deze kostencategorie niet verplicht op de kostennota vermeld dient te worden. Volgens onze resultaten betaalt 10% van de bewoners meer dan 18 euro per maand en 5% van de bewoners meer dan 48 euro per maand aan dokterskosten.

Supplement	Totaal	Gemiddelde	P5	P10	P25	P50	P75	P90	P95
Supplementen in relatie tot gezondheidszorg: (para)farmaceutische produkten	98269	48	0	0	11	37	68	106	132
Andere supplementen niet behorend tot vorige categorieën	45306	22	0	0	0	2	25	68	97
Andere supplementen: was	30026	15	0	0	0	0	0	60	89
Kosten dokter (facultatieve vermelding)	14182	7	0	0	0	0	0	18	48
Andere supplementen: pedicure	9090	4	0	0	0	0	7	13	16
Huisvestingskosten: abonnement televisie	4292	2	0	0	0	0	0	8	11
Andere supplementen: drank	3915	2	0	0	0	0	0	5	11
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: ambulance	3118	2	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: voedingssupplementen	3091	1	0	0	0	0	0	0	0
Huisvestingskosten: kosten telefoon	2594	1	0	0	0	0	0	2	10
Kosten kine (facultatieve vermelding)	2141	1	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: verzorgingsmateriaal niet inbegrepen in forfait	647	0	0	0	0	0	0	0	1
Huisvestingskosten: abonnement internet	172	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: taxi	133	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten labo (facultatieve vermelding)	111	0	0	0	0	0	0	0	0
Andere supplementen: manicure	93	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten polikliniek (facultatieve vermelding)	81	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: vervoer woonplaats/CDV	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: incontinentiemateriaal	-961	0	-10	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: kortingen (bedrag in negatief)	-4264	-2	-9	-1	0	0	0	0	0

Tabel 4: Verdeling van de verschillende soorten supplementen

2.2.4. Verborgen kosten

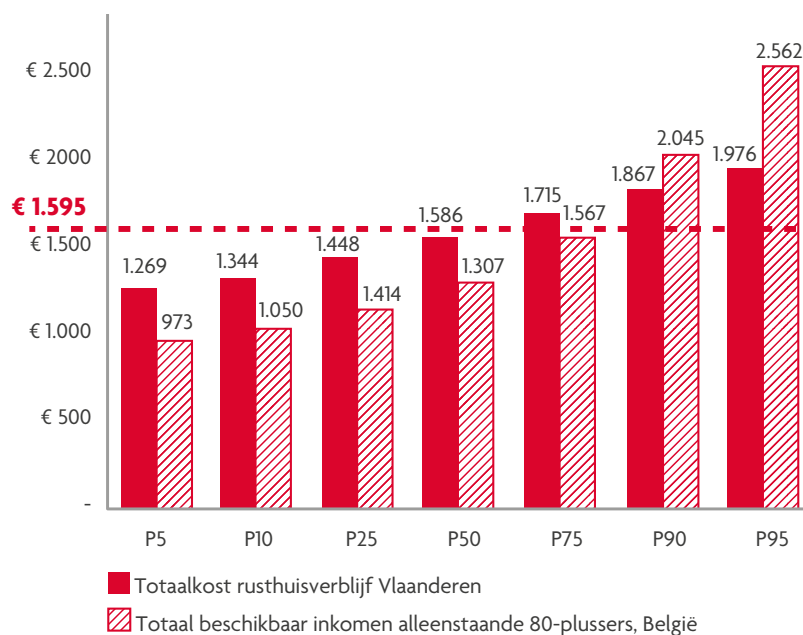
Naast de dagprijs en supplementen zijn er nog andere kosten gelinkt aan een rusthuisverblijf. Deze verschijnen echter niet op de factuur waardoor we er geen zicht op hebben. Het gaat over uitgaven die gedaan worden buiten het rusthuis (materiaal of geneesmiddelen die de bewoner of diens familie van buitenaf meebrengt naar het rusthuis, kosten voor de was, voeding, dranken etc. betaald door de familie), of kosten gelinkt aan bepaalde prestaties (doktersbezoek, kapper, etc.) die rechtstreeks betaald worden aan de verstrekker en die dus niet op de individuele kostennota's verschijnen. In onze studie hebben wij geen zicht op deze kosten. Andere studies ramen het bedrag op 60 tot 138 euro per maand.

2.3 Betaalbaarheid

- De EU-statistiek van inkomens en levensomstandigheden (EU-SILC) geeft ons inzicht in het totaal beschikbaar inkomen van ouderen. Naast pensioenen gaat het hierbij bijvoorbeeld ook over inkomens uit huuropbrengsten of interesten. Wanneer we de totale kost van een rusthuisverblijf afzetten tegenover het totaal beschikbaar inkomen van alleenstaande 80-plussers, dan stellen we vast dat drie vierde van de ouderen over onvoldoende inkomen beschikt om de rusthuisfactuur te betalen. Indien we ervan uitgaan dat de ouderen met de laagste inkomens ook in de goedkoopste rusthuizen verblijven en omgekeerd, dan stellen we vast dat in Vlaanderen de 50 procent ouderen met de laagste inkomens 279 tot 297 euro per maand tekort hebben om het rusthuisverblijf te

betalen. Afgezet tegenover de gemiddelde kost loopt het tekort op van 288 tot meer dan 622 euro per maand.

- Slechts weinig mensen komen met hun pensioen toe om de rusthuisfactuur te betalen. Zo bedraagt voor mannen een pensioen als alleenstaande voor een loopbaan als werknemer, gemiddeld 1.075 euro bruto per maand. Voor vrouwen is dit nog 776 euro per maand. Een ambtenarenpensioen is over het algemeen wel voldoende hoog om de rusthuisfactuur te betalen (gemiddeld 1.884 euro voor vrouwen en 2.505 euro voor mannen). Ouderen die over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen aanspraak maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen. Het maximumbedrag dat van toepassing is op de rusthuisbewoners bedraagt 1.032 euro per maand. Dit bedrag wordt verminderd met de bestaansmiddelen van de persoon.
- Bovenop het pensioen of de Inkomensgarantie voor Ouderen heeft elke rusthuisbewoner recht op een maandelijkse tegemoetkoming vanuit de zorgverzekering van 130 euro.
- Tot slot kunnen bepaald rusthuisbewoners, in de praktijk diegenen met de laagste pensioenen, aanspraak maken op de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden. Het bedrag is afhankelijk van de zorgbehoefte en het inkomen van de persoon en varieert tussen 81,81 euro en 549,15 euro per maand. In Vlaanderen krijgen ongeveer 105.000 ouderen een THAB, waarvan ongeveer 27.500 in een residentiële setting verzorgd worden (woonzorgcentra, serviceflats of ziekenhuizen).

Figuur 5: Vergelijking van de totale kost van een rusthuisverblijf met het totaal beschikbare inkomen van ouderen

2.4 Bewonersaandeel in de totale factuur

Volgens onze berekeningen hebben de rusthuisbewoners in 2014 een totaal van 2,18 miljard euro uit eigen zak betaald voor hun verblijf in het rusthuis (exclusief supplementen), tegenover 2,83 miljard euro betaald door de ziekteverzekering. De ziv-tegemoetkoming bedraagt gemiddeld 59,77 euro per dag tegenover gemiddeld 45,97 euro per dag voor de bewoner. De verhouding ligt dus op 56%-44%, exclusief financiering van de bouwkost, animatiefunctie, GESCO, en eventuele tegemoetkomingen vanuit de lokale overheden.

3. Aanbevelingen

De rusthuisbarometer bevestigt dat de bewonersfactuur hoog ligt. Bovendien bestaan er grote verschillen en is de transparantie niet gegarandeerd. Het Socialistisch Ziekenfonds doet volgende voorstellen tot verbetering:

1. Investeer in de zorg. Door de vergrijzing zal de ouderenzorg de komende jaren veel extra investeringen vergen, zowel in de thuiszorg als in de residentiële zorg. Voorzie voldoende middelen opdat een kwaliteitsvol, toegankelijk en betaalbaar aanbod gegarandeerd wordt.
2. Maak een duidelijke opsplitsing tussen woon-, leef- en zorgkosten. Voor het Socialistisch Ziekenfonds moeten de zorgkosten solidair gefinancierd worden.
3. Zorg voor transparante en gereguleerde prijzen. Maak werk van een strikte prijscontrole op basis van objectieve criteria en bescherm de rusthuisbewoners adequaat tegen prijsverhogingen.
4. Zorg voor een permanente monitoring van de bewonersfactuur. Voer de verplichte elektronische facturatie in en verbeter de leesbaarheid van de factuur.
5. Moduleer de tegemoetkoming vanuit de zorgverzekering in functie van de zorgafhankelijkheid van de oudere.
6. Neem maatregelen om het rationeel gebruik van geneesmiddelen bij ouderen aan te moedigen
7. Zorg ervoor dat alle ouderen over voldoende inkomen beschikken. Maak werk van leefbare pensioenen en maak komaf met armoede.

Studie

1. Inleiding

Hoeveel kost een verblijf in een rusthuis? Dat is de vraag die we in deze studie proberen te beantwoorden. Aangezien we steeds meer signalen opvangen dat de rusthuisfactuur onbetaalbaar dreigt te worden, besloten we op basis van onze facturatiegegevens te onderzoeken hoeveel een rusthuisverblijf werkelijk kost aan de bewoner. Het is voor het eerst dat dergelijke analyse gemaakt wordt op basis van reële facturen.

Doordat het merendeel van de rusthuizen via het papieren circuit aan het ziekenfonds factureert en het ingeven van de papieren facturen een tijdsintensief werk is, hebben we gewerkt op basis van een steekproef. We analyseerden uiteindelijk 2.553 facturen van onze leden/rusthuisbewoners van het eerste semester van 2014, waarvan 1.323 uit Vlaanderen. De gegevens zijn afkomstig van de individuele kostennota's van de leden van de Socialistische Ziekenfondsen die de instellingen overmaken aan het ziekenfonds in het kader van de facturatie van de forfaits.

Sinds kort is Vlaanderen bevoegd voor de residentiële ouderenzorg. De Vlaamse overheid wil de komende jaren werk maken van een nieuw organisatie- en financieringsmodel voor de ouderenzorg, waarbij ook het prijzenbeleid wordt aangepakt. Voor het Socialistisch Ziekenfonds is de betaalbaarheid voor de oudere een cruciaal aandachtspunt. Op basis van onze analyse willen we dan ook een aantal verbeterpunten naar Vlaanderen toe formuleren.

Deze studie past in het kader van onze actie 'Alle Vijf'¹, waarmee we sinds 2014 actie voeren voor een sterk ouderenzorgbeleid in Vlaanderen. Onze visie en voorstellen, volledig uitgewerkt in onze visienota, vatten we samen met de volgende vijf punten:

1. Elke oudere heeft recht op menselijke en kwaliteitsvolle zorg.
2. De zorg voor onze ouderen betalen we samen. Solidair.
3. Elke oudere moet de zorg kunnen krijgen die hem past. Thuis of elders. Zonder wachtlijst.
4. We schuiven ouderen niet aan de kant.
5. Ouderen verdienen een warme begeleiding op maat.

Deze studie maakt deel uit van een nationale oefening. In dit rapport zoomen we in op de resultaten voor Vlaanderen. Er bestaat nog een afzonderlijk rapport voor Wallonië en Brussel. We plannen deze oefening op regelmatige basis te herhalen zodat we zicht krijgen op de evolutie van de prijzen over de jaren heen.

[1] Voor meer informatie, zie www.socmut.be/allevijf

2. Theoretisch kader

Vooraleer in te gaan op de resultaten van de studie, geven we de nodige duiding bij de rusthuissector. We starten met een beschrijving van de sector, gaan kort in op de bevoegdheidsverdeling, geven meer uitleg bij de wijze waarop de sector gefinancierd wordt om ten slotte een beschrijving te geven van de kosten die ten laste zijn van de oudere, de wetgeving hierrond en de tegemoetkomingen die bestaan om een verblijf betaalbaarder te maken.

Inzake woordgebruik verduidelijken we dat op RIZIV-niveau gesproken wordt over Rustoorden voor Bejaarden en Rust- en Verzorgingstehuizen, terwijl op Vlaams niveau wordt gesproken over woonzorgcentra². In de volksmond spreekt men over rusthuizen. In deze studie gebruiken we de terminologie doorelkaar.

2.1 Beschrijving van de sector

- Aantal woongelegenheden: In 2014, zijnde het jaar waarop onze analyses van toepassing zijn, waren er in België 1.526 rusthuizen met een totaal van 135.759 woongelegenheden (ROB + RVT). In totaal werden er 47.500.481 ROB- of RVT-dagen gefactureerd. Dit wijst op een bezettingsgraad van 96%. In Vlaanderen waren er 777 voorzieningen met in totaal 72.839 woongelegenheden³.
- ROB en RVT: Op het niveau van de financiering wordt een onderscheid gemaakt tussen Rustoorden voor Bejaarden (ROB) en Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT). Hierbij zijn de RVT-bedden bedoeld voor de opvang van zwaar zorgbehoevende ouderen. Voor een RVT-bed wordt door de overheid een hoger zorgforfait toegekend waardoor extra personeel kan worden ingezet voor de verzorging en verpleging. Zwaar zorgbehoevenden kunnen echter ook in een ROB-bed worden opgenomen maar daar staat dan geen hoger forfait tegenover. Op 1 december 2012 bedroegen de gemiddelde dagforfaits betaald door de overheid 73,34 euro in de RVT en 49,18 euro in de ROB.

- Verschillende eigendomsstructuren: In de sector zijn zowel openbare (OCMW) als commerciële spelers en vzw's actief. In Vlaanderen neemt de vzw-sector, met 51 percent, het grootste aantal bedden voor zijn rekening. De publieke sector volgt met 33 percent terwijl de zuiver commerciële sector beperkt blijft tot 16 percent. In Wallonië en Brussel neemt de commerciële sector met respectievelijk 49 percent en 63 percent een veel belangrijker aandeel in.

België (2014)	ROB	RVT	Totaal
Openbaar	17.204	24.021	41.225 (30%)
VZW	20.092	30.311	50.403 (37%)
Commercieel	26.828	17.303	44.131 (33%)
Totaal	64.124 (47%)	71.635 (53%)	135.759

Brussel (2014)	ROB	RVT	Totaal
Openbaar	1.753	1.900	3.653 (24%)
VZW	815	1.075	1.890 (13%)
Commercieel	6.392	3.083	9.475 (63%)
Totaal	8.960 (60%)	6.058 (40%)	15.018

Vlaanderen (2014)	ROB	RVT	Totaal
Openbaar	9.548	14.452	24.000 (33%)
VZW	14.211	23.269	37.480 (51%)
Commercieel	5.763	5.596	11.359 (16%)
Totaal	29.522 (41%)	43.317 (59%)	72.839

Wallonië (2014) ⁴	ROB	RVT	Totaal
OCMW	5.809	7.434	13.243 (28%)
VZW	4.957	5.769	10.726 (23%)
Commercieel	14.607	8.593	23.200 (49%)
Totaal	25.373 (54%)	21.796 (46%)	47.169

Tabel 5: Overzicht van de sector

[2] Een woonzorgcentrum is een voorziening die bestaat uit één of meerdere gebouwen die functioneel een geheel vormen en waar aan gebruikers van 65 jaar of ouder, die er permanent verblijven, in een thuisvervangend milieu huisvesting en ouderenzorg wordt aangeboden. Artikel 37 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

[3] Cijfers: RIZIV, 2014.

[4] inclusief Duitstalige Gemeenschap.

2.2 Bevoegdheidsverdeling

Door de zesde staatshervorming is Vlaanderen sinds 1 juli 2014 volledig bevoegd voor het beleid met betrekking tot de residentiële ouderenzorg: de rust- en verzorgingstehuizen, de rustoorden voor bejaarden, de centra voor kortverblijf en de centra voor dagverzorging. Dit houdt in dat Vlaanderen zowel bevoegd is voor de programmatie, de erkenning en het toezicht over deze instellingen (voorheen een gedeelde bevoegdheid met de federale overheid) als voor de zorgfinanciering en het prijzenbeleid in deze instellingen (voorheen de bevoegdheid van de federale overheid). Voor de zesde staatshervorming was Vlaanderen eveneens reeds bevoegd voor het bepalen van de samenstelling van de dagprijs ten laste van de bewoners en de supplementen en voor het toekennen van animatie- en infrastructuursubsidies.

Er werd een overgangsprotocol gesloten tussen de gemeenschappen en de federale overheid waardoor het RIZIV en de ziekenfondsen tot eind 2017 de financiering van de sector nog verder zullen blijven uitvoeren. Vanaf 2018 neemt Vlaanderen de fakkel helemaal over. De overdracht van het prijzenbeleid daarentegen, wat voordien werd uitgevoerd door de Federale Overheidsdienst Economie K.M.O., Middenstand en Energie, is sinds 1 januari 2015 een feit. Hierbij wordt in een eerste fase gekozen voor continuïteit.

Tegen 2018 wil Vlaanderen een nieuw organisatie- en financieringsmodel voor de ouderenzorg in de steigers hebben staan, ingebed in de Vlaamse Sociale Bescherming. De uittekening van een nieuw prijzenbeleid maakt deel uit van de oefening.

2.3 Financiering van de sector

De rusthuizen kennen twee belangrijke inkomstenbronnen, met name de financiering vanuit de overheid (via het RIZIV, de Vlaamse overheid en de lokale overheden) en de financiering door de bewoner zelf onder de vorm van een dagprijs en supplementen. Het zijn deze laatste twee die in deze studie worden onderzocht.

Uit de MARA-analyse⁵ voor de periode 2010-2013, een financiële analyse bij 177 Vlaamse vzw-instellingen, blijkt dat in 2013 43,7% van de opbrengsten voor de woonzorgcentra afkomstig was van de RIZIV-instellingsfinanciering, 40,7% van de dagprijzen aangerekend aan de bewoners en de overige 15,6% afkomstig uit andere subsidies (oa derde luik, GESCO ...) en recuperaties.

In wat volgt maken we een korte beschrijving van deze financiering.

2.3.1. Publieke financiering

2.3.1.1. Vanuit de ziekteverzekering

De RIZIV-financiering vormt samen met de bewonersbijdrage de belangrijkste inkomstenbron voor de instellingen. De RIZIV-financiering bestaat uit drie belangrijke elementen:

1. Het dagforfait⁶:

- Dit is een vast bedrag per bewoner per dag dat via de ziekenfondsen wordt uitbetaald aan de instellingen. Het bedrag wordt voor elke instelling afzonderlijk berekend, in functie van het aantal erkende bedden, de afhankelijkheidsgraad van de bewoners en het aanwezige personeel.
- De tegemoetkoming dekt het volgende pakket van zorg: de verzorging door verpleegkundig en verzorgend personeel, het verzorgingsmateriaal, de logopedieverstrekingen, de bijstand in de handelingen van het dagelijks leven en elke handeling tot re-activatie en sociale re-integratie, inclusief ergotherapie, gedeeltelijk de beheerskosten en kosten voor gegevensoverdracht en het gebruik van bijkomende zorgmiddelen. Voor RVT komen daar nog bij: de kinesitherapieverstrekingen, de taken van de coördinerend en raadgevend arts en het functiecomplement voor de hoofdverpleegkundige. Deze instellingsfinanciering is van kracht sinds 1 januari 2004.

[5] MARA-analyse. Sectorstudie Woonzorgcentra. Financiële analyse – boekjaren 2010-2013, Belfius, Zorgnet Vlaanderen en Corilus.

[6] Ministerieel besluit van 6 november 2003 tot vaststelling van het bedrag en de voorwaarden voor de toekenning van de tegemoetkoming, bedoeld in artikel 37, § 12, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, in de rust- en verzorgingstehuizen en in de rustoorden voor bejaarden

- De zorgbehoevendheid van de bewoners wordt vastgesteld door middel van de Katz-schaal⁷. De licht zorgafhankelijken (O en A-profielen) vinden we terug in een ROB, terwijl we zwaar zorgafhankelijken (B, C en Cd) terugvinden in zowel ROB als RVT. Daarbij komt nog een inschaling in profiel D, bewoners waarbij dementie werd vastgesteld (momenteel enkel tegemoetkoming in ROB).
 - In functie van de zorgbehoevendheid van de bewoners moet de instelling voldoen aan een aantal verplichte personeelsnormen, uitgedrukt in voltijds equivalenten per kwalificatie en per 30 inwoners.
2. De tegemoetkoming derde luik⁸: dit is een jaarlijkse financiële tegemoetkoming voor de instellingen waarmee de meerkost van de sociale akkoorden gefinancierd wordt voor het loontrekkend zorgpersoneel bovenop de financieringsnormen en voor het loontrekkend administratief, technisch en werkliedenpersoneel. Deze tegemoetkoming wordt door het RIZIV aan de instellingen uitbetaald.
 3. De financiering van de eindeloopbaanmaatregelen: ter financiering van de vrijstelling van arbeidspresaties in het kader van de eindeloopbaanregeling.

Door de staatshervorming werd deze financiering overgeheveld aan de gemeenschappen. In de overgangsfase tot eind 2017 blijven het RIZIV en de ziekenfondsen deze financiering echter uitvoeren.

De medische honoraria en de terugbetaalbare geneesmiddelen zijn niet in het RIZIV-forfait vervat maar worden vergoed via de nomenclatuur. Dit blijft ook na de staatshervorming het geval.

2.3.1.2. Onderfinanciering

Een recente studie van J. Pacolet en A. De Coninck⁹ bracht de financiële leefbaarheid van de Vlaamse woonzorgcentra in kaart. Uit deze studie blijkt een structurele onderfinanciering van de sector. De onderzoekers berekenden dat een gemiddeld woonzorgcentrum een tekort heeft van 1,28 VTE gefinancierd zorgpersoneel per 30 woongelegenheden, ofwel een onderfinanciering van 15,3%. Hiervan is 12% te wijten aan de onderfinanciering van O en A-profielen en 3% aan de financiering van B- en C-profielen op basis van een ROB-bed in plaats van een RVT-bed:

- De onderfinanciering van de O- en A- zorgprofielen: de Vlaamse personeelsnormen voorzien minimum 5 VTE per 30 bewoners met een O- of A-profiel, terwijl het RIZIV voor de O-profielen slechts 0,25 VTE en voor de A-profielen slechts 2,5 VTE per 30 bewoners financiert.
- De onderfinanciering van B- en C-zorgprofielen: wanneer een instelling meer zwaar zorgbehoevenden heeft opgenomen dan dat ze RVT-bedden in portefeuille heeft, dan worden deze bewoners gefinancierd op basis van een ROB-bed (=lagere financiering).

Uit de studie blijkt dat de commerciële sector het zwaarst ondergefinancierd wordt: zij tekenen een totaal tekort op van 18,9%, waarvan 13,9% afkomstig van de O- en A-profielen en 5% van de B- en C-profielen. De openbare sector (OCMW) kent een onderfinanciering van 13,1%, de vzw-sector kent een tekort van 11,7% aan gefinancierd personeel.

Uit de studie blijkt ook dat alle instellingen bovennormpersoneel instellen. Aangezien de Vlaamse personeelsnormen strikter zijn dan de RIZIV-financieringsnormen is dit logisch. Toch zijn er aanzienlijke verschillen tussen de instellingen: de commerciële sector zet met 15,8% het laagste percentage bovennormpersoneel in, gevolgd door de vzw-sector met 17,3%. Hierbij zet de vzw-sector in verhouding hoger gekwalificeerd personeel in, met name verpleegkundig personeel. De openbare sector zet maar liefst 40% extra personeel in.

[7] Deze schaal meet de afhankelijkheid in handelingen in het dagelijkse leven: zich wassen, zich kleden, zich verplaatsen, eten en drinken, incontinentie, zich oriënteren in tijd en ruimte.

[8] Koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot uitvoering van de artikelen 57 en 59 van de programmawet van 2 januari 2001 wat de harmonisering van de barema's en de loonsverhogingen in bepaalde gezondheidsinstellingen betreft

[9] Pacolet, J. en De Coninck A. (2015) : Financiering van de residentiële ouderenzorg: het perspectief van de voorzieningen. In opdracht van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De studie biedt tot slot inzicht in de rentabiliteit van de sector. De vzw-sector blijkt hierbij het meest winst te maken, gemiddeld 4,6 euro per dag per woongelegenheden. De commerciële sector maakt gemiddeld 0,9 euro per dag per woongelegenheden winst en de openbare sector tot slot is sterk verlieslatend, met een gemiddeld verlies van 13,3 euro per dag per woongelegenheden.

2.3.1.3. Vlaanderen

Tot hiertoe komen enkel publieke en vzw-instellingen in aanmerking voor Vlaamse financiering. Hier komt binnenkort verandering in¹⁰.

- Animatiesubsidies: deze worden vanaf dit jaar uitgebreid naar alle woonzorgcentra en ze zullen worden gekoppeld aan het zorgzwaarteprofiel van de oudere.
- Financiering van de infrastructuur: de infrastructuursubsidies via het VIPA zijn sinds 2015 stopgezet. Het systeem wordt momenteel hervormd tot een forfaitair systeem waarbij een forfait voor infrastructuur zal worden toegevoegd aan de exploitatiefinanciering.

2.3.1.4. Andere

Daarnaast zijn er nog andere kleinere inkomstenbronnen, zoals sociale maribel, GESCO, PWA, WEB+, het generatiepact, etc.

2.3.2. Kosten ten laste van de oudere

De bewoners van een rusthuis dragen bij in de kosten van hun verblijf via het betalen van de dagprijs en de supplementen¹¹. Zowel de diensten en leveringen die onderdeel uitmaken van de dagprijs als de supplementen moeten uitdrukkelijk in de overeenkomst tussen de oudere en het woonzorgcentrum worden vermeld.

2.3.2.1. Dagprijs

De dagprijs is een vaste prijs per verblijfsdag die de bewoner betaalt aan de instelling en is onafhankelijk van diens zorgbehoevendheid, inkomen of gezinssamenstelling. Het is de instelling die de prijs in grote mate bepaalt, met een zekere mate van overheidscontrole: de Gemeenschappen bepalen welke diensten er in deze prijs inbegrepen moeten zijn¹² en prijsverhogingen moeten door de overheid worden goedgekeurd. Binnen één instelling kan de dagprijs al naargelang de gekozen kamercategorie variëren (een- of meerpersoonskamer en het comfort van de kamer).

In Vlaanderen bepaalt het Ministerieel Besluit van 9 december 2009 wat al dan niet is inbegrepen in de dagprijs en welke kosten als supplement aangerekend mogen worden (zie ook Bijlage 4)¹³. Het Besluit bepaalt dat minstens de volgende zaken zijn inbegrepen in de dagprijs:

- de woongelegenheden met bijhorende infrastructuur;
- gebruik van gemeenschappelijke ruimten;
- de verpleging en verzorging;
- incontinentie- en ander verzorgingsmateriaal dat in de tegemoetkomingen van het RIZIV inbegrepen is, zoals ontsmettingsmiddelen, verbanden, steriele compressen en injectienaalden;
- de gewone animatie;
- voeding, ook de door de arts voorgeschreven dieetvoeding;

[11] Zie ook: <http://www.zorg-en-gezondheid.be/prijswijzigingen-in-de-ouderenzorg>

[12] Tussen de Gemeenschappen bestaan kleine verschillen. Toch komt de overgrote meerderheid overeen wat een vergelijking tussen de regio's mogelijk maakt.

[13] Ministerieel Besluit van 9 december 2009 tot bepaling van de samenstelling van de dagprijs, de extra vergoedingen en de voorschotten ten gunste van derden aangerekend in de woonzorgcentra.

[10] Beleidsbrief 2015-2016 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

- onderhoud en herstel van gebouw en tuin;
- dagelijks onderhoud, zowel van individuele als collectieve vertrekken, inclusief het reinigen en verversen van het bedlinnen;
- energieverbruik;
- opslaan en verwijderen van huisvuil;
- verzekering tegen brand en burgerlijke aansprakelijkheid
- alle administratieve kosten, belastingen en taksen die verband houden met het verblijf.
- Het incontinentiemateriaal is gesolidariseerd in de dagprijs. Vervolgens wordt per dag een korting van 0,31 euro gegeven. Deze wordt uitbetaald door de ziekenfondsen.

2.3.2.2. Supplementen

Naast de dagprijs kunnen voor een aantal zaken nog supplementen worden aangerekend. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- Extra vergoedingen: voor de persoonlijke en individuele diensten en leveringen die in de schriftelijke overeenkomst uitdrukkelijk vermeld worden en die niet behoren tot de minimale kostprijsselementen van de dagprijs. De verantwoordelijke beheersinstantie van de voorziening moet op eenvoudig verzoek de bewijsstukken kunnen voorleggen die deze uitgaven rechtvaardigen. Die extra vergoeding mag enkel tegen marktconforme prijzen aangerekend worden.
- Voorschotten ten gunste van derden : elke uitgave die door de voorziening betaald wordt op naam van de bewoner en die voor hetzelfde bedrag terugbetaald wordt door de bewoner en/of zijn vertegenwoordiger. Die uitgave moet gerechtvaardigd kunnen worden door een bewijsstuk.

In Vlaanderen kunnen de volgende zaken als supplement worden aangerekend:

- Kosten abonnement en individueel verbruik radio, televisie, internet en telefoon;
- Dokterskosten, paramedische kosten en medicatie;
- Was en stomerij van het persoonlijk linnen, wanneer die dienst door de voorziening met loontrekkend personeel georganiseerd wordt en voor zover de kostprijs van dit personeel of ander personeel niet in de dagprijs vervat is en niet door een overheid gesubsidieerd wordt;
- Maaltijdbedeling op de kamer;
- Dranken buiten de maaltijden op individuele vraag;
- Supplementaire voedingsproducten buiten de maaltijden op individuele vraag;
- Pedicure, manicure, esthetische verzorging en kapper, wanneer die dienst door de voorziening met loontrekkend personeel georganiseerd wordt en voor zover de kostprijs van dit personeel of ander personeel niet in de dagprijs vervat is en niet door een overheid gesubsidieerd wordt;
- De specifieke animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening georganiseerd worden en die een aantoonbare meerkost vertegenwoordigen;
- Herstellingskosten van persoonlijk linnen, wanneer die dienst door de voorziening met loontrekkend personeel georganiseerd wordt en voor zover de kostprijs van dit personeel of ander personeel niet in de dagprijs vervat is en niet door een overheid gesubsidieerd wordt;
- Vervoerkosten die verband houden met de gezondheid van de bewoner, wanneer die dienst door de voorziening met loontrekkend personeel georganiseerd wordt en voor zover de kostprijs van dit personeel of ander personeel niet in de dagprijs vervat is en niet door een overheid gesubsidieerd wordt;
- Kosten die verband houden met het houden van een individueel huisdier;
- De kosten van het gebruik van een mortuarium dat door de voorziening georganiseerd wordt, met uitzondering van het ter beschikking stellen door de voorziening van een lokaal voor het opbaren van de overledene.

2.3.2.3. 'Verborgen kosten'

Naast de dagprijs en supplementen zijn er nog andere kosten gelinkt aan een rusthuisverblijf. Deze verschijnen echter niet op de factuur. Het gaat over uitgaven die gedaan worden buiten het rusthuis (materiaal of geneesmiddelen die de bewoner of diens familie van buitenaf meebrengt naar het rusthuis, kosten van de was, voeding, dranken, etc. betaald door de familie), of kosten gelinkt aan bepaalde prestaties (doktersbezoek, kapper, etc.) die rechtstreeks betaald worden aan de verstrekker en die dus niet op de individuele kostennota's verschijnen. Het geheel van deze zogenaamde 'verborgene kosten' wordt geraamd op een bedrag van gemiddeld 60¹⁴ tot 138 euro¹⁵ per maand, afhankelijk van de studie.

2.3.2.4. Prijzencontrole

Terwijl er een zekere mate van overheidsregulering en -controle bestaat, zijn de voorzieningen in grote mate vrij om hun huisvestingsprijzen en supplementen zelf te bepalen.

Tot hiertoe was de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie bevoegd voor de prijzencontrole in de rusthuizen. Sinds 1 januari 2015¹⁶ heeft Vlaanderen deze bevoegdheid overgenomen. Terwijl in een eerste fase continuïteit wordt nagestreefd, heeft Vlaanderen reeds een aantal aanpassingen gemaakt inzake de manier waarop prijsmededelingen of prijsverhogingen moeten gebeuren, met name een verplicht verslag van de bewonersraad waarin de prijsverhoging wordt toegelicht, de invoering van een e-loket voor de aanvraag en een verhoging van de termijn voor evaluatie van de prijsmededeling van tien naar dertig dagen. De criteria voor de beoordeling van de prijsverhoging blijven momenteel dezelfde als diegenen die gehanteerd werden door de FOD Economie. In een tweede fase beoogt Vlaanderen een herziening van de regelgeving in het kader van de ontwikkeling van een nieuw financieringsconcept voor de ouderenzorg, binnen de Vlaamse Sociale Bescherming.

Momenteel gelden in Vlaanderen de volgende regels¹⁷:

- **Jaarlijkse indexering van de dagprijs en de supplementen:** dit is één keer per jaar mogelijk. Hiervoor is geen goedkeuring nodig maar er is wel een meldingsplicht via het e-loket aan het Agentschap Zorg en Gezondheid.
- **De prijs voor nieuwe kamers of nieuwe dienstverlening:** deze mag door de ouderenzorgvoorziening zelf bepaald worden, mits meldingsplicht aan het Agentschap Zorg en Gezondheid via het e-loket. Een nieuw product onder een bestaand erkenningsnummer moet gemotiveerd en verantwoord worden: het mag geen gelijkenis tonen met andere diensten en producten en er moet sprake zijn van een kwalitatief verschil, wat invulling krijgt via infrastructuurwerken waardoor het zorg- en leefcomfort fundamenteel verhoogd wordt.
- **De prijs verhogen of verlagen van bestaande dienstverlening:** dit kan maximaal één keer per jaar en is enkel mogelijk na goedkeuring van de minister. Een prijsverhoging moet altijd verantwoord worden aan de hand van een kost en er gelden begrenzings voor de prijsverhogingen:
 - Prijsverhogingen door infrastructuurinvesteringen: voor huidige bewoners mag de dagprijs onbeperkt stijgen tot 50 euro. Daarboven is de prijsstijging per kamertype beperkt tot 15%. Voor nieuwe bewoners bestaan er geen beperkingen en is er enkel verantwoording nodig.
 - Prijsverhogingen door andere kosten (andere investeringen, verlies, extra diensten in de dagprijs): beperkt tot 15%.
 - De prijsverhogingen moeten worden aangevraagd bij het Agentschap Zorg en Gezondheid via het e-loket.

Opgelet, een aanpassing van de dagprijs wordt niet beschouwd als een wijziging van de overeenkomst tussen de bewoner en de instelling. Er is met andere woorden geen akkoord nodig van de bewoner. Sinds kort is de instelling wel verplicht om een prijsverhoging eerst toe te lichten aan de bewonersraad.

[14] UCP – Mouvement social des aînés et Espace Senior (2010) : Vivre en maison de repos : à la portée de tous ? – dossier spécial 'coûts en MR/MRS'. Verschenen in Balises, journal des cadres de l'UCP, mouvement social des aînés, Trimestriel 32, nov-déc 2010, janvier 2011.

[15] Test-Aankoop (2013), « Enquête rusthuizen : niet altijd home sweet home. », Budget en recht n227. Maart-april 2013, p8-13.

[16] Het besluit van 9 januari 2015 regelt de prijsbepaling in de ouderenzorg door het Agentschap Zorg en Gezondheid. Dit besluit bevat een aantal aanpassingen aan het eerdere federale ministerieel besluit van 12 augustus 2005 houdende bijzondere bepalingen inzake prijzen voor de sector van de instellingen voor bejaarden.

[17] Zie ook Agentschap Zorg en Gezondheid: Ouderenzorg: Prijswijzigingen in de ouderenzorg: <http://www.zorg-en-gezondheid.be/prijswijzigingen-in-de-ouderenzorg>

2.3.2.5. Patiëntenfactuur

Om aanspraak te maken op de financiering vanuit de ziekteverzekering, voorziet de Overeenkomst¹⁸ tussen de rustoorden voor bejaarden, de rust- en verzorgingsinstellingen, de centra voor dagverzorging en de verzekeringsinstellingen in de verplichting voor de instellingen om, per rechthebbende en per kalenderkwartaal, een individuele en verzamelkostennota op te maken volgens een vast model (met name bijlage 43 bij de nationale overeenkomst. Zie ook Bijlage 2)¹⁹. Deze wordt in minstens twee exemplaren opgemaakt en overgemaakt aan de verzekeringsinstelling en de rechthebbende. Deze kostennota werd in 2011 ingevoerd met onder andere het verwerven van meer transparantie in de aangerekende dagprijzen en supplementen als doelstelling. Terwijl de mogelijkheid bestaat om deze nota's op elektronische wijze, via CD-rom of MyCareNet, over te maken aan de ziekenfondsen, doet het overgrote deel van de instellingen dit nog via het papieren circuit²⁰.

Het is een steekproef van deze kostennota's die in deze studie werd onderzocht.

Daarnaast voorzien de verschillende regionale regelgevingen in een verplichte maandelijkse factuur voor de bewoner.

2.3.3. Tegemoetkomingen voor de oudere

Over welke middelen beschikt de oudere om de rusthuisfactuur te betalen? In de eerste plaats over de eigen bestaansmiddelen (waaronder het pensioen of de Inkomensgarantie voor Ouderen – de cijfers hierover zijn weergegeven in het analyseluik), aangevuld met de Vlaamse zorgverzekering en voor sommigen de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden en eventueel de financiële bijstand van de familie (onderhoudsplicht). Wanneer deze ontoereikend zijn, volgt een tenlastenneming door het OCMW.

2.3.3.1. Vlaamse zorgverzekering

De Vlaamse zorgverzekering komt met een forfaitair bedrag van 130 euro per maand tussen in de niet-medische kosten van alle bewoners van een woonzorgcentrum. Deze tegemoetkoming wordt door de zorgkassen uitbetaald aan hun respectievelijke leden/rusthuisbewoners. Het bedrag wordt niet gemoduleerd in functie van het inkomen of de zorgbehoefte van de oudere.

2.3.3.2. Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden (THAB)

Daarnaast kunnen bepaalde rusthuisbewoners aanspraak maken op de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden. Deze tegemoetkoming heeft tot doel ouderen met een beperking met een beperkt inkomen die bijkomende kosten hebben vanwege een vermindering van zelfredzaamheid in staat te stellen een deel van de bijkomende kosten te financieren. Het bedrag is afhankelijk van de zorgbehoefte en het inkomen van de persoon en varieert tussen 81,81 euro en 549,15 euro per maand. In de praktijk maken vooral ouderen met een laag pensioen aanspraak op een THAB.

In Vlaanderen krijgen ongeveer 105.000 ouderen een THAB, waarvan ongeveer 27.500 in een residentiële setting verzorgd worden (woonzorgcentra, serviceflats of ziekenhuis). Door de zesde staatshervorming is de THAB sinds kort een Vlaamse bevoegdheid. Vlaanderen heeft beslist om deze tegemoetkoming te behouden en in te zetten als instrument ter verbetering van de betaalbaarheid van de woonzorgcentra.

2.3.3.3. Tussenkost door het OCMW

Wanneer de bewoner niet in staat is de rusthuisfactuur te betalen, dan kan het OCMW²¹ tussenkomen. Hieraan gaat een sociaal-financieel onderzoek vooraf. Het OCMW zou in zo'n 7% van de gevallen tussenkomen in de factuur. Veelal passen OCMW's een plafond in de tussenkost toe. Daarnaast voorziet de onderhoudsplicht dat de OCMW's de kosten geheel of gedeeltelijk kunnen terugvorderen van de onderhoudsplichtige familieleden.

[18] Overeenkomst tussen de rustoorden voor bejaarden, de rust- en verzorgingsinstellingen, de centra voor dagverzorging en de verzekeringsinstellingen. Gecoördineerde tekst op 1 januari 2014. Artikel 5. Beschikbaar op http://www.inami.fgov.be/SiteCollectionDocuments/overeenkomst_rob_rvt_cdv_ziekenfondsen_20140528.pdf

[19] Zie ook Riziv: Formulieren in ROB, RVT en CDV. Laatst geraadpleegd op 23 december 2015. <http://www.inami.fgov.be/nl/professionals/verzorgingsinstellingen/rusttoorden/Paginas/formulieren-ROB-RVT-CDV.aspx>

[20] In December 2014 factureerden 247 op 1530 rusthuizen in België elektronisch, waarvan 77 via MyCareNet.

[21] Organieke wet OCMW 8 juli 1976.

2.3.4. Financiële toegankelijkheid

In 2010 organiseerden de Socialistische Ziekenfondsen²² een bevraging bij kennissen en familieleden van rusthuisbewoners en bij de rusthuisbewoners zelf over de betaalbaarheid van het rusthuis. Deze enquête toont aan dat de rusthuisfactuur als te hoog ervaren wordt. Zo komt slechts één op zeven rusthuisbewoners toe met zijn of haar pensioen om de rusthuisfactuur te betalen. 86% dient andere bronnen aan te spreken om de maandelijkse factuur te betalen: meer dan de helft gebruikt het spaargeld (53%), 23% verkoopt of verhuurt het huis, 6% krijgt hulp van het OCMW, 18% krijgt hulp van de familie. De kostprijs vormde de belangrijkste bron van ontevredenheid bij rusthuisbewoners. De hoge kostprijs was voor meer dan een kwart van de bewoners een reden om de opname uit te stellen.

3. Vraagstelling

De centrale vraag in deze studie is: hoeveel kost een verblijf in een rusthuis per maand aan de bewoner en welke factoren beïnvloeden dit bedrag? Deze kernvraag leidt tot verschillende deelvragen, met name:

- Welke invloed heeft de ligging van het rusthuis op de factuur?
- Welke invloed heeft de eigendomsstructuur van de instelling op de factuur?
- Welke invloed heeft het kamertype waarin de persoon verblijft?
- Is de factuur voor de bewoner lager in grotere instellingen? Met andere woorden, kan de bewoner meegenieten van schaalvoordelen?
- Vertaalt een hogere tegemoetkoming vanuit de overheid zich automatisch in een lagere prijs voor de bewoner?
- Bestaat er een onderling verband tussen de hoogte van de dagprijs en de hoogte van de supplementen?
- Variëren de supplementen al naargelang de zorgbehoefte van de bewoner?
- Kunnen we aan de hand van bovenvermelde factoren de hoogte van de factuur voorspellen? Of spelen er nog andere factoren waarop we geen zicht hebben?

[22] Socialistische ziekenfondsen (2010): "Rusthuisenquête: betaalbaarheid rusthuis?", 14p.

Hierop volgend onderzoeken we hoe de totale kostprijs van een rusthuisverblijf zich verhoudt tot de inkomsten van de oudere. We proberen dus een antwoord te creëren op de vraag of een rusthuis al dan niet betaalbaar is.

Tot slot gaan we na hoeveel alle rusthuisbewoners samen in 2014 in totaal betaald hebben voor hun rusthuisverblijf en hoe dit bedrag zich verhoudt tot de overheidstussenkost.

4. Gegevens en methodologie

4.1 Gegevens

Om aanspraak te maken op het RIZIV-forfait maken de woonzorgcentra elk trimester een individuele kostennota²³ per bewoner over aan zijn of haar ziekenfonds. Ondanks de mogelijkheid om deze gegevens op elektronische wijze over te maken (via magnetische drager sinds 1 juli 2009 en via MyCareNet sinds 1 april 2011), maakt de overgrote meerderheid (ongeveer 85%) deze gegevens via het papieren circuit over. Voor deze studie hebben we een representatieve steekproef (op niveau van de provincies en per type instelling) gemaakt van facturen van het eerste en tweede trimester van 2014. De gegevens van elke factuur hebben we vervolgens in elektronische vorm geregistreerd.

We brachten 4.400 facturen elektronisch in (400 facturen per provincie). Uiteindelijk bleken er 1.847 onbruikbaar omdat ze onvoldoende informatie bevatten (geen identificatienummer van de patiënt of de instelling, geen informatie betreffende de kamer, etc.) of omdat ze afwijkende waarden vertoonden. Onze analyse baseert zich dus op een totaal van 2.553 facturen. Ondanks dit verlies aan facturen blijven de gegevens representatief, zoals kan worden afgeleid uit Tabel 6 die onze steekproef vergelijkt met de lijst van instellingen afkomstig van het RIZIV.

Onze analyse betreft enkel een verblijf in een Rustoord voor Bejaarden (ROB) en een Rust- en Verzorgingstehuis (RVT). De kost van een verblijf in een Centrum voor Dagverzorging of Kortverblijf werd dus niet geanalyseerd.

[23] De voorwaarden en procedure van facturatie van het forfait aan het ziekenfonds van de patiënt zijn beschreven in de nationale overeenkomst tussen de rusthuizen en de ziekenfondsen. Het model van factuur is vastgelegd door het Verzekeringscomité, op voorstel van de Overeenkomstencommissie.

	OCMW			VZW			COMMERCEEL			TOTAAL	
	Socmut		RIZIV	Socmut		RIZIV	Socmut		RIZIV		
	Aantal	%	%	Aantal	%	%	Aantal	%	%	Aantal	%
Brussel	46	20%	18%	23	10%	11%	166	71%	71%	235	100%
Vlaanderen	494	37%	28%	616	47%	51%	213	16%	21%	1.323	100%
Wallonië	327	33%	25%	211	21%	20%	457	46%	56%	995	100%
België	867	34%	26%	850	33%	35%	836	33%	39%	2.553	100%

Tabel 6 : Verdeling van facturen naar regio en type eigendomsstructuur

Onze facturen zijn afkomstig van 963 verschillende instellingen (92 uit Brussel, 492 uit Vlaanderen en 379 uit Wallonië) op een totaal van 149 instellingen in Brussel, 777 in Vlaanderen en 600 in Wallonië. Onze studie dekt dus 63% van de instellingen in België. De verdeling naar eigendomsstructuur (OCMW, vzw en commercieel) werd ook gerespecteerd.

Eerder zagen we ook dat er een onderscheid bestaat tussen Rustoorden voor Bejaarden en Rust- en Verzorgingsinstellingen, in theorie in functie van het zorgprofiel van de persoon. Meestal zijn deze twee types van erkenningen aanwezig binnen één en dezelfde instelling (in 79% van de gevallen). 43% van de geselecteerde facturen zijn afkomstig van leden die in een ROB verblijven, de overige 57% van leden die in een RVT verblijven.

Op de individuele kostennota's vinden we de volgende informatie terug²⁴:

- De instelling: naam, adres en RIZIV-nummer;
- De resident: naam, adres (de bewoner is meestal gedomicilieerd in het woonzorgcentrum), het RSZ-nummer of rijksregisternummer en de code gerechtigde KG1/KG2;
- Identificatie van het ziekenfonds;
- De facturatiegegevens: het factuurnummer, begin en einde van de factuur;
- De kosten:
 - Periodes van afwezigheid gedurende het trimester die geen aanleiding geven tot de betaling van de tegemoetkoming;
 - Datum van opname en ontslag;
 - Type prestatie en corresponderende pseudocode;
 - Dagprijs / prijs van de prestatie;
 - Aantal dagen / aantal prestaties;
 - Bedrag ten laste van de verzekeringsinstelling;
 - Bedrag ten laste van de patiënt.

Deze gegevens laten ons toe de factuur te analyseren van een persoon die in een woonzorgcentrum verblijft.

[24] Zie Bijlage 2.

4.2 Methodologie

Om de kosten ten laste van de bewoner gelinkt aan een verblijf in een woonzorgcentrum te kunnen analyseren, hebben we verschillende kostenposten in aanmerking genomen vertrekkende van de informatie die terug te vinden is op de individuele kostennota:

- De dagprijs, ofwel de verblijfskost betaald door de bewoner voor het verblijf in het woonzorgcentrum. Op de kostennota wordt dit vermeld als 'huisvestingskosten', waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen een eenpersoonskamer, een tweepersoonskamer of een gemeenschappelijke kamer.
- De supplementen gelinkt aan prestaties waarvan de resident heeft genoten tijdens het verblijf. In deze studie maken we een onderscheid tussen verschillende types supplementen:
 - De supplementen gelinkt aan het abonnement voor televisie en/of internet en telefoonkosten, ofwel de respectievelijke nomenclatuurnummers 960632, 960654, 960676;
 - De medische supplementen gelinkt aan zorg zoals farmaceutische en parafarmaceutische producten (960735), zorgmateriaal dat niet is inbegrepen in het forfait (960691), voedings-supplementen (960750), incontinentiemateriaal (960713 – sinds enkele jaren is deze kostenpost in heel het land gesolidariseerd in de dagprijs, in principe zou dit supplement dus niet meer vermeld mogen worden), transportkosten zoals de taxi (960890), de ambulance (960912), het transport thuis/centrum voor dagverzorging (960934), of nog dokterskosten (960956), kinesitherapie (960971), het laboratorium (960993) en de kosten voor de polikliniek (960094). Deze laatste vier codes komen slechts op een minderheid van de facturen voor aangezien hun vermelding facultatief is.
 - De supplementen op vraag van de patiënt, zoals de kosten voor de was (960794), de pedicure (960816), de manicure (960831), de dranken (960853) en andere supplementen die niet tot de vorige categorieën behoren (960875);
 - Kortingen (negatieve bedragen, code 960772).

Het geheel van de kosten opgenomen in deze analyse werden telkens teruggebracht op maandbasis (30 dagen).

5. Beperkingen van het onderzoek

1. Onze studie baseert zich op een representatieve steekproef van facturen van rusthuisbewoners en dus niet op alle facturen van onze leden/rusthuisbewoners. Door het feit dat slechts een beperkt aantal instellingen op elektronische wijze factureert en het zeer tijdsintensieve proces van gegevensregistratie, hebben we ons tot een steekproef moeten beperken. Hierdoor hebben we minder zicht op de variatie van dagprijzen binnen de instellingen en was het niet mogelijk om een gewogen gemiddelde te berekenen waardoor de bekomen dagprijzen enigszins vertekend kunnen zijn.
2. Onze studie geeft informatie over de gehanteerde prijzen in de rusthuizen. Op basis van onze gegevens kunnen we echter geen uitspraken doen over de kwaliteit en het geboden comfort, noch kunnen we verbanden leggen tussen de aangerekende prijs voor de bewoner en de geboden dienstverlening.
3. Onze studie beperkt zich tot de kosten van een rusthuisverblijf die vermeld worden op de individuele kostennota. Niet alle kosten verschijnen echter op de factuur. Het gaat over uitgaven die gedaan worden buiten het rusthuis (materiaal of geneesmiddelen die de bewoner of diens familie van buitenaf meebrengt naar het rusthuis, kosten van de was, voeding, dranken etc. betaald door de familie), of kosten gelinkt aan bepaalde prestaties (doktersbezoek, kapper, etc.) die rechtstreeks betaald worden aan de verstrekker en die dus niet op de individuele kostennota's verschijnen. Het geheel van deze zogenaamde 'verborgen kosten' wordt geraamd op een bedrag van gemiddeld 60²⁵ tot 138 euro²⁶ per maand, afhankelijk van de studie.
4. Met deze studie krijgen we zicht op de gehanteerde prijzen in 2014. We hebben echter geen zicht op de evolutie van de prijzen. We plannen deze oefening dan ook naar de toekomst toe te herhalen zodat we longitudinale gegevens verkrijgen.

[25] UCP - Mouvement social des aînés et Espace Senior (2010), ibidem

[26] Test-Aankoop (2013)

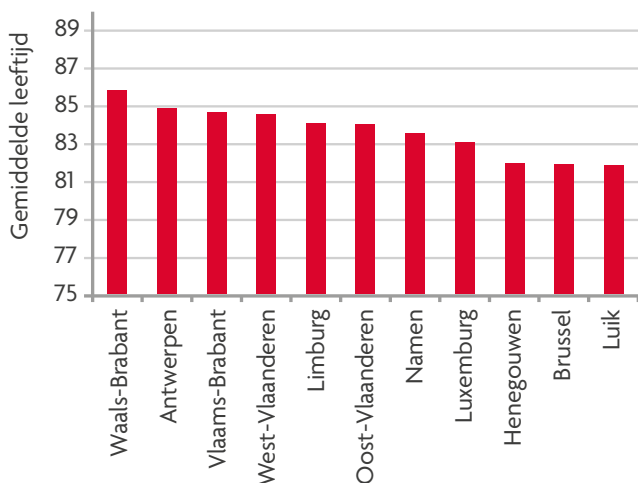
6. Resultaten

We starten met de weergave van het profiel van de rusthuisbewoners, om vervolgens dieper in te gaan op de kosten die zij betalen voor hun verblijf. In een derde deel gaan we de betaalbaarheid van een rusthuisverblijf na door de kostprijs van het verblijf te vergelijken met de inkomsten van de oudere. Tot slot berekenen we de totale factuur van alle rusthuisbewoners samen en bekijken we hoe dit bedrag zich verhoudt tot de overheidstegemoetkomingen.

6.1 Profiel van de rusthuisbewoners

6.1.1. Leeftijd

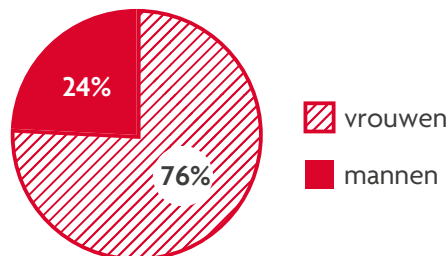
De residenten zijn gemiddeld 83,6 jaar oud, met een belangrijk verschil tussen mannen en vrouwen: de vrouwen zijn gemiddeld 85 jaar oud, terwijl de mannen gemiddeld 79 jaar oud zijn (Figuur 5). In Vlaanderen zijn de rusthuisbewoners gemiddeld het oudst: 84,3 jaar tegenover 83,2 jaar in Wallonië en 81,8 jaar in Brussel. Ook tussen de provincies zijn er verschillen: gemiddeld zijn de residenten het oudst in Waals-Brabant (85,7 jaar), Antwerpen (84,9 jaar) en Vlaams-Brabant (84,6 jaar) en het jongst in Luik en Brussel (beiden 81,8 jaar) en Henegouwen (81,9 jaar).

Figuur 6: De gemiddelde leeftijd van de rusthuisbewoners in de verschillende provincies

6.1.2. Geslacht

Maar liefst drie vierde (76%) van de rusthuisbewoners zijn vrouwen (Figuur 6). Tussen de verschillende regio's en tussen de provincies bestaat een gelijkaardige verdeling vrouwen/mannen. In Vlaanderen varieert de aanwezigheid van vrouwen van 73% in West-Vlaanderen tot 78% in Antwerpen.

Figuur 7: Verdeling van de facturen naar het geslacht van de resident

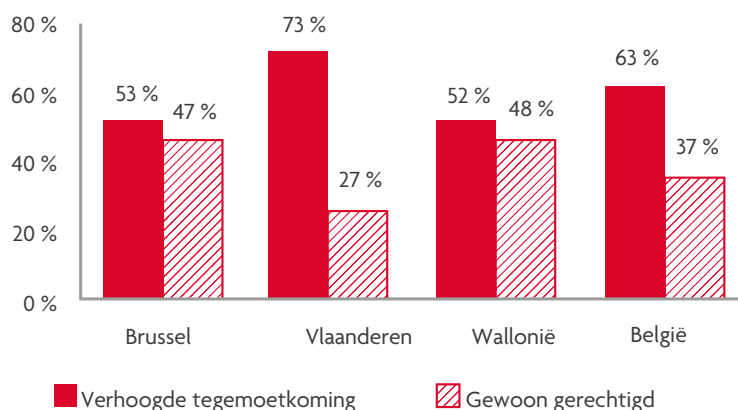
6.1.3. Socio-economisch profiel

Het socio-economisch niveau van de rusthuisbewoner wordt bepaald door het feit of hij of zij al dan niet recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming²⁷ binnen de verplichte ziekteverzekering. Dit recht wordt gegeven aan personen met een laag inkomen waardoor ze onder andere kunnen genieten van lager remgeld bij uitgaven voor gezondheidszorg.

In onze steekproef geniet bijna 2 bewoners op 3 (63%) van de verhoogde tegemoetkoming (Figuur 8). Dit is een beduidend hoger percentage dan de ouderen die nog thuis verblijven, waarbij een derde recht heeft op verhoogde tegemoetkoming²⁸. Het verschil valt gedeeltelijk te verklaren door het feit dat er proportioneel meer vrouwen dan mannen in de instellingen verblijven. Zij kennen een hoger risico op armoede dan mannen²⁹.

Een opvallende vaststelling is dat het percentage van rusthuisbewoners met recht op verhoogde tegemoetkoming veel hoger ligt in Vlaanderen dan in Wallonië en Brussel: 73% tegenover respectievelijk 52% en 53%.

Er zijn ook relatief meer personen met recht op verhoogde tegemoetkoming aanwezig in de instellingen met een OCMW of vzw-statuuut (69% en 67%) dan in een instelling met een commercieel statuut (53%).

Figuur 8: Verdeling van de facturen volgens sociaal statuut

[27] Het recht op verhoogde tegemoetkoming wordt automatisch toegekend aan personen die aanspraak maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO). De IGO wordt immers uitbetaald wanneer de eigen bestaansmiddelen ontoereikend zijn.

[28] Boutsen, Laasman, Maron et Vrancken (2013), « Consommation de médicaments en maison de repos : une analyse longitudinale », Union Nationale des Mutualités Socialistes, 20 p.

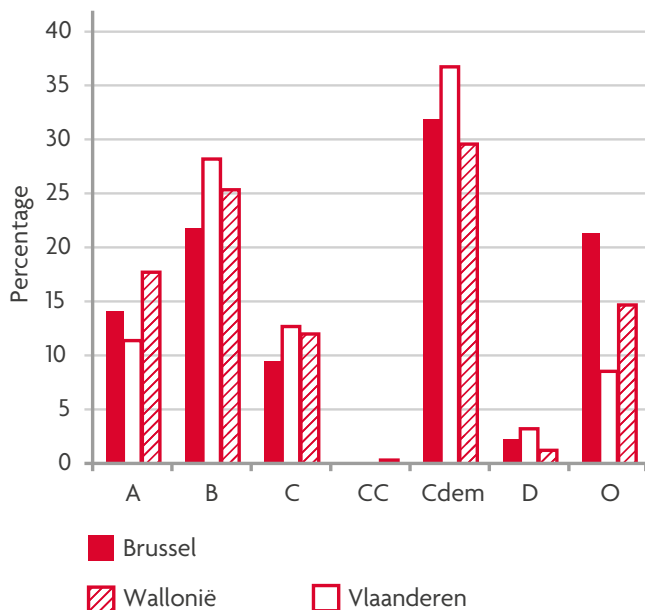
[29] Laasman, Fernandez Sanchez, Maron et Vrancken (2014), « L'intervention majorée : Pour qui ? Pour quelle accessibilité aux soins ? », Union Nationale des Mutualités Socialistes, 36 p.

6.1.4. Zorgbehoevendheid

Ter herinnering: de zorgbehoefte van bewoners in woonzorgcentra wordt gemeten aan de hand van de score op de Katz-schaal³⁰. Hierbij onderscheiden we 6 types van forfaits in de woonzorgcentra, gaande van licht zorgafhankelijken (O en A) die we enkel terugvinden in de ROB, zwaar zorgafhankelijken (B, C en Cd) aanwezig in zowel ROB als RVT, tot bewoners waarbij dementie werd vastgesteld (profiel D, momenteel enkel in ROB).

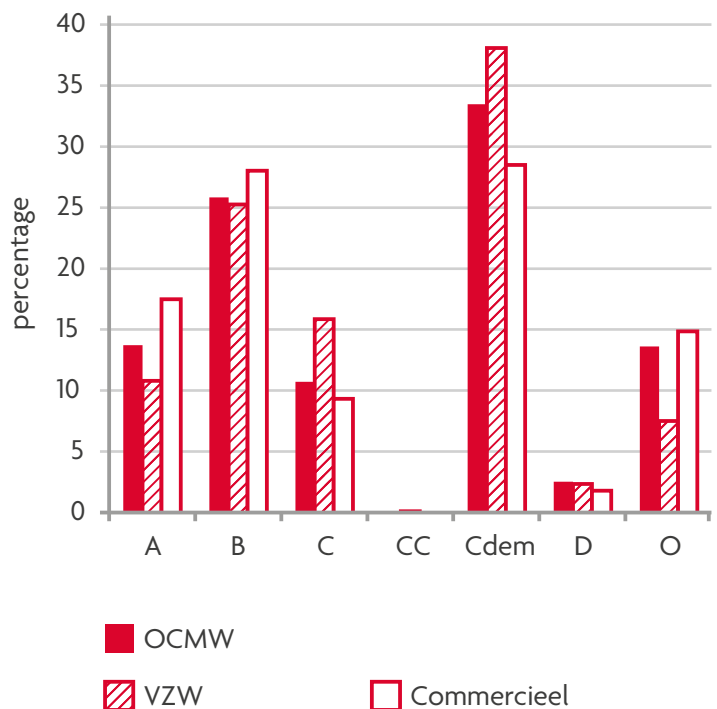
Volgens onze cijfers lijdt in België meer dan één op drie rusthuisbewoners aan dementie (33% Cd + 2% forfait D). 26% valt onder het forfait B (fysieke of psychische afhankelijkheid), 12% forfait C (zware fysieke afhankelijkheid) en 14% forfait A (lichte fysieke of psychische afhankelijkheid). 12% van de personen zijn niet zorgafhankelijk (forfait O). De personen met forfait O zijn bovendien jonger (81,6 jaar) dan de personen die behoren tot de andere forfaitcategorieën. De personen die lijden aan dementie zijn dan weer ouder (84,5 jaar).

De afhankelijkheidsgraad in de instellingen varieert sterk van regio tot regio, (Figuur 9). Zo is de afhankelijkheidsgraad in de Vlaamse instellingen hoger dan in Brussel en Wallonië: er zijn beduidend minder personen aanwezig die zorgafhankelijk zijn (8% O tegenover 15% en Wallonië en 21% in Brussel) en meer personen die lijden aan dementie (40% forfaits Cd en D, tegenover 34% in Brussel en 31% in Wallonië).

Figuur 9: Verdeling van de facturen volgens afhankelijkheidsgraad en per regio

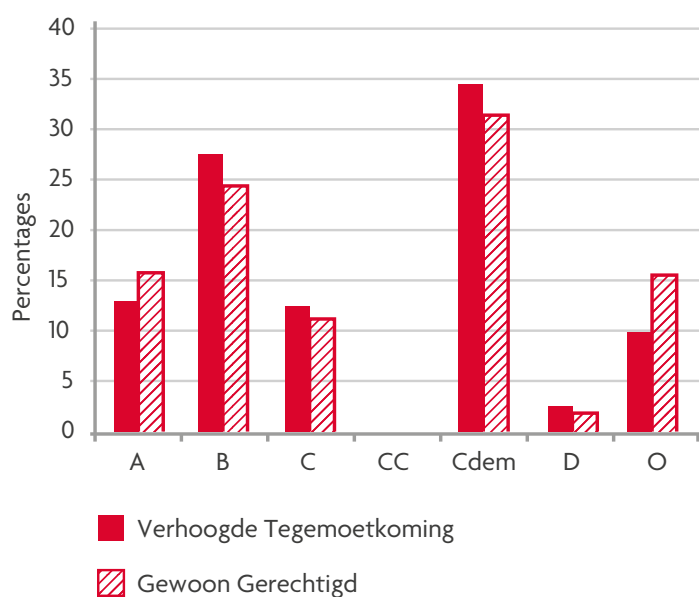
We stellen eveneens belangrijke verschillen vast wanneer we de verdeling van de forfaits vergelijken naargelang het type instelling waarin het lid verblijft (Figuur 10). Zo stellen we in verhouding veel meer personen met dementie vast in instellingen met een vzw-statuuut (40%) dan in instellingen met een OCMW- of commercieel statuut (respectievelijk 34% en 31%). In de vzw-instellingen zijn in verhouding ook minder zorgafhankelijke personen aanwezig (8% tegenover 14% bij OCMW en 15% bij commerciële instellingen).

Figuur 10: Verdeling van de facturen volgens afhankelijkheidsgraad naar type instelling

[30] Voor meer informatie, zie bijlage 3.

Er bestaat eveneens een verband tussen de zorgafhankelijkheid en het sociaal statuut (Figuur 11). De personen met recht op verhoogde tegemoetkoming zijn gemiddeld meer zorgafhankelijk dan de gewoon gerechtigden (77% met profiel B, C, Cd of D tegenover 69% bij de gewoon gerechtigden). Er zijn proportioneel gezien meer personen met recht op verhoogde tegemoetkoming in RVT-bedden (66%) dan in ROB-bedden (59%).

Figuur 11: Verdeling van de facturen naar afhankelijkheidsgraad en sociaal statuut

6.2 Maandelijkse kosten ten laste van de bewoner

We starten met een analyse van de dagprijs en bekijken of de hoogte van de dagprijs afhankelijk is van een reeks variabelen waarover we beschikken, met name de ligging van de instelling (regio en provincie), het kamertype en de eigendomsstructuur van de instelling (OCMW, vzw of commercieel). Daarnaast zullen we nagaan of er correlaties bestaan tussen de dagprijs en (1) de grootte van de instelling (aan de hand van het aantal bedden), (2) het RIZIV-forfait dat wordt uitbetaald aan de instelling en (3) de aangerekende supplementen.

Vervolgens gaan we dieper in op de supplementen die worden aan gerekend aan de bewoners. We bekijken wat de belangrijkste supplementen zijn en of er een verband bestaat tussen de hoogte van de supplementen en de zorgbehoevendheid van de bewoner.

Tot slot bekijken we de totale factuur (dagprijs + supplementen) in functie van de ligging van de instelling, de eigendomsstructuur en het kamertype.

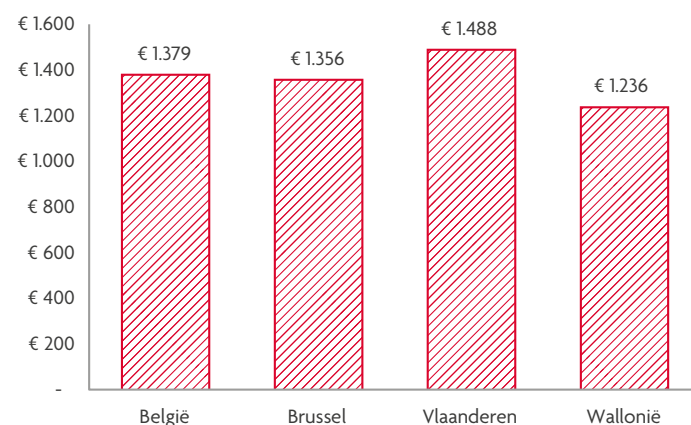
We bekijken steeds de kosten in de verschillende regio's van het land en zoomen tijdens onze analyses dieper in op de situatie in Vlaanderen.

6.2.1. Dagprijs

6.2.1.1. Ligging

Regio

In België betaalt de rusthuisbewoner gemiddeld 1.379 euro per maand (45,97 euro per dag) voor zijn of haar verblijf, exclusief eventuele supplementen (Figuur 12). Er bestaan echter belangrijke verschillen tussen de regio's van het land: een verblijf in Vlaanderen is het duurst, met gemiddeld 1.488 euro (49,6 euro per dag), gevolgd door Brussel waar een verblijf gemiddeld 1.356 euro kost (45,2 euro per dag). Een verblijf in Wallonië is met gemiddeld 1.236 euro het goedkoopst (41,2 euro per dag). In Vlaanderen is een rusthuisverblijf (dagprijs) dus gemiddeld 10% duurder dan in Brussel en 20% duurder dan in Wallonië.

Figuur 12: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) in België, Brussel, Vlaanderen en Wallonië.

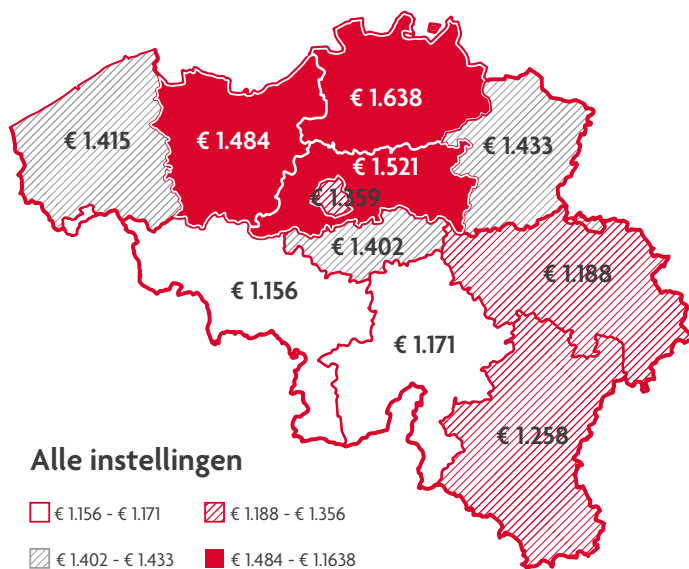
Ook binnen de verschillende regio's bestaan er belangrijke prijsverschillen (Tabel 7). Deze zijn het sterkst uitgesproken in Brussel: 5% van de bewoners betaalt er meer dan 2.051 euro voor de dagprijs, terwijl een andere 5% van de bewoners dan weer minder dan 932 euro betaalt, ofwel een verhouding van 2,20. In Vlaanderen bedraagt de verhouding tussen P95 en P5 1,51: 5% van de bewoners betaalt meer dan 1.817 euro per maand en 5% van de bewoners betaalt minder dan 1.257 euro.

	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
Brussel	235	1.356	932	1.008	1.129	1.267	1.496	1.794	2.051	2,20
Vlaanderen	1.323	1.488	1.204	1.257	1.355	1.475	1.618	1.737	1.817	1,51
Wallonië	995	1.236	927	980	1.065	1.198	1.322	1.515	1.746	1,88

Tabel 7: Verdeling van de dagprijzen naar regio

Provincie

Ook tussen de verschillende provincies van het land bestaan belangrijke verschillen (Figuur 13). Uit onze analyse stellen we vast dat de dagprijs het hoogst is in Antwerpen (1.638 euro per maand), Vlaams-Brabant (1.521 euro) en Oost-Vlaanderen (1.484 euro). De bewoners komen het goedkoopste uit in de provincies Namen (1.171 euro) en Henegouwen (1.156 euro), gevolgd door Luik (1.188 euro), Luxemburg (1.258 euro) en Brussel (1.356 euro).

Figuur 13: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) per provincie

De prijsverschillen tussen de regio's en provincies zijn wellicht te wijten aan een samenspel van factoren. We sommen er enkelen op:

1. De kostprijs van een verblijf is wellicht duurder in regio's/zones waar de vestigings- en exploitatiekosten van de instelling hoger zijn. Een studie van Pacolet et al. (2012)³¹ toont inderdaad aan dat de 'prijs van de bouwgrond van de gemeente' en de 'woondichtheid van de gemeente' belangrijke verklarende factoren zijn voor de variatie in de dagprijzen tussen instellingen.
2. Evenzeer veronderstellen we dat er effecten spelen aan de vraagzijde: zo kan het zijn dat er in rijkere regio's meer bereidheid is tot betalen of dat er meer vraag en dus aanbod is van luxueuzere kamers.
3. Naast deze factoren kunnen andere zaken spelen die we verder zullen analyseren, zoals het aanbod van de kamers, het profiel van de instellingen in de regio (grootte, eigendomsstructuur ...) of nog het bewonersprofiel binnen de instellingen. Op al deze vlakken bestaan er verschillen tussen de verschillende regio's en provincies.
4. Tot slot bestaan er tussen de verschillende gemeenschappen kleine verschillen in wetgeving over wat verplicht in de dagprijs is opgenomen dan wel als supplement kan worden aangerekend (Zie bijlage 4).

[31] Pacolet J., F. De Troyer, S. Boeykens, A. De Coninck, F. Vastmans F. et E. Buyst E. (2012), « Een vergelijkende studie naar bouwcost en dagprijs in door VIPA gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde woonzorgcentra. », 142p.

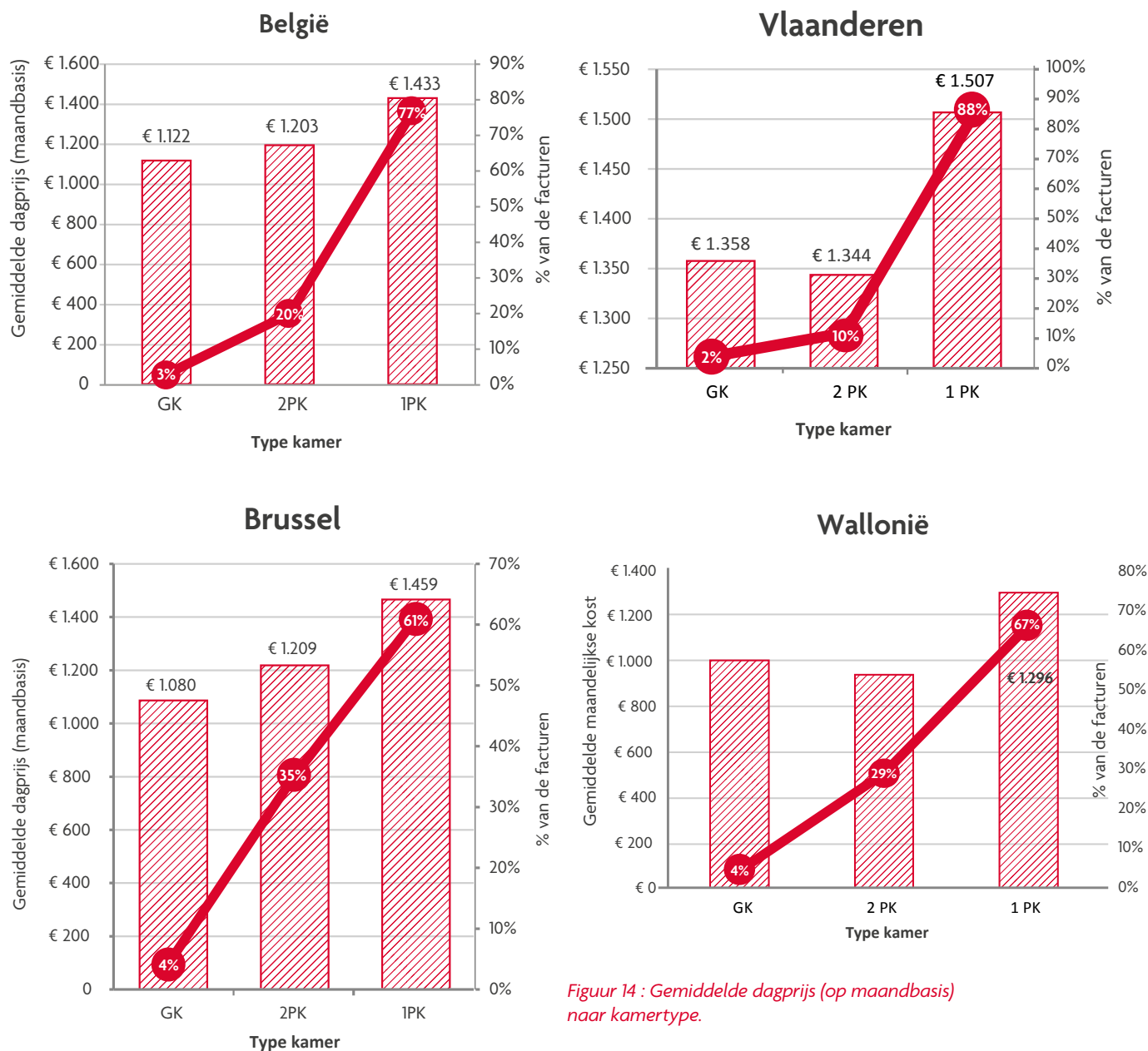
6.2.1.2. Kamertype

Onze analyses tonen aan dat de dagprijs afhankelijk is van het kamertype waarin de bewoner verblijft (Figuur 14). Niet verwonderlijk is een verblijf in een eenpersoonskamer het duurst: de kost loopt op tot gemiddeld 1.433 euro per maand. Een verblijf in een tweepersoonskamer kost gemiddeld 1.203 euro per maand, in een meerpersoonskamer (3% van de gevallen) is dit nog gemiddeld 1.122 euro.

Voor elk type van kamer is een rusthuisverblijf in Vlaanderen het duurst. Voor een verblijf in een eenpersoonskamer komen we uit op een gemiddelde van 1.507 euro per maand, exclusief supplementen. Maar liefst 9 op 10 bewoners (88%) verblijven in Vlaanderen in een eenpersoonskamer. We kunnen dus wel stellen dat dit de standaardkamer is. Een verblijf in een tweepersoonskamer, goed voor 10% van de verblijven, kost gemiddeld 1.344 per maand. Een gemeenschappelijke kamer komt in Vlaanderen amper nog voor (2% van de facturen). De gemiddelde dagprijs bedraagt er 1.358 euro.

In Brussel en Wallonië komen twee- en meerpersoonskamer veel vaker voor dan in Vlaanderen: de meerpersoonskamers zijn er goed voor 4% van de gevallen, de verblijven in tweepersoonskamer nemen een aandeel in van 29% van de verblijven in Wallonië en 35% in Brussel.

We stellen ook grote verschillen vast tussen de dagprijzen binnen eenzelfde kamercategorie. Als we bijvoorbeeld kijken naar de dagprijzen in eenpersoonskamers in Vlaanderen (90% van de verblijven in Vlaanderen), zien we dat 5% van de bewoners minder betaalt dan 1.243 euro per maand en 5% van de bewoners meer dan 1.818 euro per maand. Opnieuw zijn de verschillen in Brussel het sterkst uitgesproken en kunnen de prijzen er het hoogste oplopen: 5% van de bewoners betaalt meer dan 2.405 euro per maand, 5% van de bewoners minder dan 1.061 euro. We veronderstellen dat deze verschillen onder meer te wijten zijn aan verschillen in comfort van de kamers, zoals de oppervlakte, het feit of er al of niet een apart toilet of badkamer voorzien is, een terras of tuin, ligging in een nieuwbouw, etc. Onze facturatiegegevens geven echter geen inzicht in al deze facetten.

Figuur 14 : Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar kamertype.

	N	Gemiddelde	P5	P10	P25	P50	P75	P90	P95	P95/P5
België	1.992	1.433	1.028	1.119	1.263	1.422	1.590	1.741	1.841	1,79
Brussel	143	1.459	1.061	1.126	1.217	1.390	1.590	1.887	2.405	2,27
Vlaanderen	1.170	1.507	1.243	1.293	1.378	1.493	1.624	1.752	1.818	1,46
Wallonië	663	1.296	987	1.016	1.120	1.250	1.383	1.638	1.886	1,91

Tabel 8 : Verdeling van de dagprijzen in eenpersoonkamers.

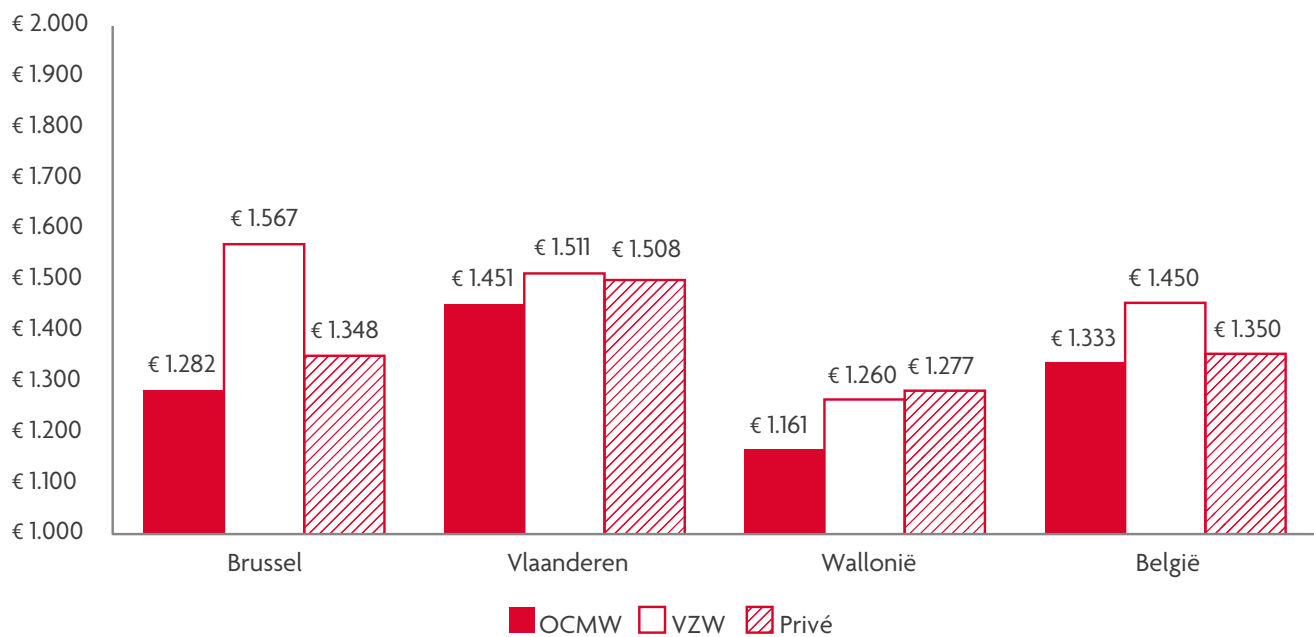
6.2.1.3. Eigendomsstructuur

Onze analyses tonen aan dat er verschillen bestaan in de dagprijzen al naargelang de eigendomsstructuur van de instelling (Figuur 15). Deze verschillen zijn meer uitgesproken op Belgisch niveau dan in Vlaanderen:

- Op Belgisch niveau is een verblijf in een vzw-instelling het duurst. Het kost per maand gemiddeld 1.450 euro tegenover 1.350 euro in een commerciële instelling en 1.333 euro in een OCMW-instelling, telkens exclusief eventuele supplementen. Een verblijf in een vzw-instelling kost dus gemiddeld 7% meer dan in een commerciële instelling en 9% meer dan in een OCMW-instelling.
- In Vlaanderen is een verblijf in een vzw-instelling het duurst, maar zijn de verschillen met vooral de commerciële sector veel kleiner: een verblijf in een vzw-instelling kost gemiddeld 1.511 euro per maand tegenover 1.508 euro in een commerciële instelling en 1.451 euro in een OCMW-instelling, plus eventuele supplementen. In Vlaanderen is een verblijf in een OCMW-instelling met andere woorden zo'n 4% goedkoper dan in vzw- of commerciële instelling.
- In Brussel zijn de verschillen tussen de types instellingen het grootst. De vzw-instellingen behoren tot de duurste van het land terwijl de commerciële instellingen dan weer tot de goedkopere behoren.
- In Wallonië is een verblijf in tegenstelling tot in Vlaanderen en Brussel het duurst in een commerciële instelling (gemiddeld 1.277 euro per maand). Net zoals in de rest van het land is een verblijf in de openbare sector (OCMW) het goedkoopst (gemiddeld 1.161 euro per maand).

Binnen elk type van instelling stellen we opnieuw telkens grote verschillen vast (Tabel 9):

- Over het algemeen zijn deze verschillen het sterkst uitgesproken bij de commerciële sector, waar 5% van de bewoners meer dan 1.892 euro betaalt of meer dan dubbel zoveel dan 5% van de bewoners die minder dan 952 euro betaalt (verhouding van 2).
- Vlaanderen is de regio waar de dagprijzen het dichtst bij elkaar liggen, en de Vlaamse OCMW-instellingen spannen hierin de kroon. De verhouding tussen de 5% bewoners die het meest betaalt en de 5% bewoners die het minst betaalt, bedraagt 1,4, ofwel 1.730 euro tegenover 1.197 euro. Bij de Vlaamse vzw-sector bedraagt de verhouding 1,5, ofwel 1.826 euro tegenover 1.243 euro. Bij de commerciële sector loopt de verhouding al op tot 1,7, ofwel 1.908 euro tegenover 1.150 euro.
- Brussel is dan weer de regio waar de dagprijzen het verst uit elkaar liggen, en dit is vooral zo bij de Brusselse commerciële instellingen: 5% van de bewoners betaalt meer dan 2.038 euro per maand terwijl een andere 5% van de bewoners minder dan 922 euro per maand betaalt (een verhouding van 2,2).

Figuur 15: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) per regio en eigendomsstructuur

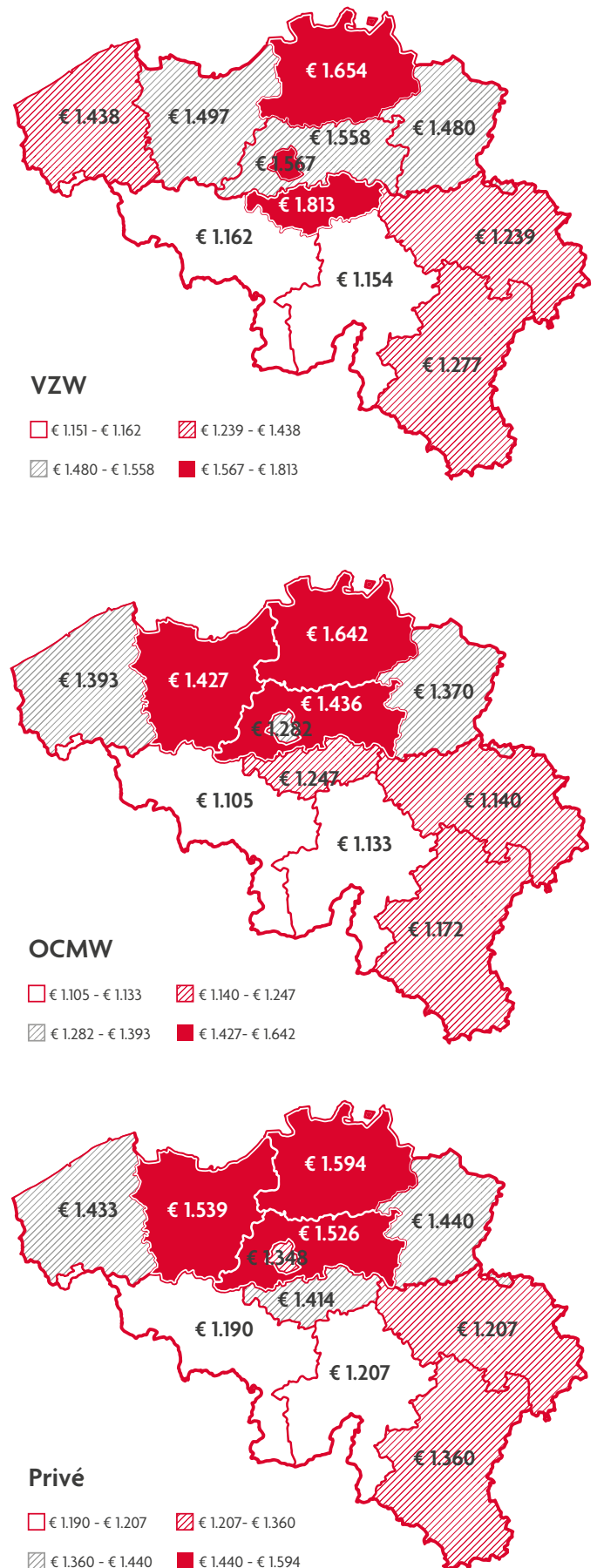
Regio	Type instelling	Aantal facturen	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
België	OCMW	867	1.333	972	1.028	1.185	1.320	1.493	1.631	1.709	1,8
	VZW	850	1.450	1016	1.140	1.297	1.431	1.601	1.758	1.841	1,8
	PRIVE	836	1.350	952	1.004	1.129	1.293	1.523	1.752	1.892	2,0
Brussel	OCMW	46	1.282	972	1.080	1.179	1.223	1.392	1.497	1.524	1,6
	VZW	23	1.567	1.009	1.157	1.233	1.577	1.858	2.051	2.084	2,1
	PRIVE	166	1.348	922	993	1.098	1.299	1.457	1.794	2.038	2,2
Vlaanderen	OCMW	494	1.451	1.197	1.253	1.320	1.447	1.586	1.694	1.730	1,4
	VZW	616	1.511	1.243	1.305	1.380	1.485	1.625	1.765	1.826	1,5
	PRIVE	213	1.508	1.150	1.220	1.349	1.516	1.650	1.817	1.908	1,7
Wallonië	OCMW	327	1.161	906	962	1.040	1.157	1.267	1.344	1.397	1,5
	VZW	211	1.260	918	1.000	1.082	1.222	1.351	1.445	1.924	2,1
	PRIVE	457	1.277	944	990	1.102	1.209	1.398	1.663	1.886	2,0

Tabel 9: Verdeling van de gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar regio en eigendomsstructuur

Dezelfde oefening kan gemaakt worden op provincieniveau (Figuur 16). In de provincie Antwerpen zijn de dagprijzen het duurst, onafhankelijk van het type instelling en in de provincies Henegouwen en Namen zijn de prijzen dan weer het goedkoopst.

Ook binnen de provincies stellen we sterke variaties vast tussen de dagprijzen (Tabel 10). Zo betaalt bijvoorbeeld in Vlaams-Brabant 5% van de bewoners van een commerciële instelling minder dan 1.190 euro per maand terwijl een andere 5% van de bewoners meer dan 1.938 euro per maand betaalt. Dat is een verhouding van 1,6.

De cijfers uit Tabel 10 bevestigen de eerdere vaststellingen dat de prijzen het verst uit elkaar lopen in de commerciële sector (met een verhouding van 2,4 tussen P95 en P5 in Luxemburg) en dat Vlaanderen de regio is waar de prijzen het dichtst bij elkaar liggen. Voor Vlaanderen liggen de prijzen het dichtst bij elkaar bij de Antwerpse, Limburgse en Oost-Vlaamse OCMW-instellingen en in de Limburgse vzw-instellingen (telkens een verhouding van 1,3 tussen P95 en P5).

Figuur 16: Gemiddelde dagprijs (op maandbasis) naar provincie en eigendomsstructuur

Provincie	Instelling	Aantal facturen	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
Antwerpen	OCMW	105	1.642	1.448	1.470	1.588	1.660	1.709	1.760	1.826	1,3
	VZW	80	1.651	1.321	1.361	1.516	1.670	1.781	1.850	1.967	1,5
	PRIVE	34	1.594	1.262	1.380	1.487	1.631	1.752	1.818	1.908	1,5
Brussel	OCMW	46	1.282	972	1.080	1.179	1.223	1.392	1.497	1.524	1,6
	VZW	23	1.567	1.009	1.157	1.233	1.577	1.858	2.051	2.084	2,1
	PRIVE	166	1.348	922	993	1.098	1.299	1.457	1.794	2.038	2,2
Henegouwen	OCMW	68	1.105	930	930	1.009	1.081	1.208	1.308	1.350	1,5
	VZW	65	1.162	907	927	1.005	1.139	1.280	1.415	1.432	1,6
	PRIVE	93	1.190	941	986	1.037	1.148	1.290	1.429	1.530	1,6
Limburg	OCMW	109	1.370	1.158	1.214	1.260	1.383	1.457	1.495	1.503	1,3
	VZW	137	1.480	1.280	1.337	1.386	1.473	1.579	1.667	1.680	1,3
	PRIVE	59	1.440	1.004	1.026	1.336	1.516	1.578	1.650	1.669	1,7
Luik	OCMW	71	1.140	906	978	1.040	1.176	1.232	1.289	1.331	1,5
	VZW	25	1.239	1.105	1.111	1.153	1.241	1.291	1.369	1.369	1,2
	PRIVE	118	1.207	850	956	1.051	1.196	1.333	1.512	1.663	2,0
Luxemburg	OCMW	82	1.172	955	971	1.012	1.113	1.301	1.344	1.638	1,7
	VZW	48	1.277	958	1.000	1.093	1.271	1.399	1.429	1.724	1,8
	PRIVE	60	1.360	971	1.015	1.140	1.191	1.422	1.886	2.303	2,4
Namen	OCMW	41	1.133	842	870	1.045	1.085	1.307	1.347	1.378	1,6
	VZW	50	1.154	862	977	1.035	1.182	1.268	1.337	1.368	1,6
	PRIVE	66	1.207	872	944	1.024	1.205	1.293	1.515	1.666	1,9
Oost-Vlaanderen	OCMW	73	1.427	1.256	1.273	1.311	1.431	1.522	1.624	1.624	1,3
	VZW	142	1.497	1.277	1.317	1.392	1.466	1.597	1.709	1.860	1,5
	PRIVE	39	1.539	1.203	1.220	1.349	1.584	1.642	1.801	1.878	1,6
Vlaams-Brabant	OCMW	54	1.436	1.204	1.268	1.299	1.415	1.533	1.676	1.763	1,5
	VZW	114	1.558	1.192	1.286	1.405	1.558	1.709	1.824	1.844	1,5
	PRIVE	63	1.526	1.190	1.247	1.302	1.471	1.760	1.928	1.938	1,6
Waals-Brabant	OCMW	65	1.247	1.091	1.109	1.148	1.247	1.289	1.412	1.506	1,4
	VZW	21	1.813	1.263	1.263	1.428	1.601	2.231	2.291	2.291	1,8
	PRIVE	119	1.414	1.017	1.114	1.171	1.336	1.602	1.872	1.918	1,9
West-Vlaanderen	OCMW	152	1.393	1.077	1.209	1.305	1.385	1.502	1.571	1.606	1,5
	VZW	139	1.438	1.196	1.248	1.335	1.442	1.569	1.626	1.649	1,4
	PRIVE	16	1.433	1.162	1.215	1.354	1.481	1.519	1.561	1.713	1,5

Tabel 10: Verdeling van de dagprijs (op maandbasis) per provincie en eigendomsstructuur

De studies van Pacolet et al (2012 en 2015)³², toegepast op Vlaanderen, maken duidelijk dat de verschillen in prijzen wellicht niet alleen te wijten zijn aan de eigendomsstructuur zelf, maar ook aan onderliggende variabelen, zoals:

- de ligging van de instelling;
- de financiering waarvan de instelling kan genieten, met name de hoogte van het RIZIV-forfait en eventueel extra subsidies. Zo stellen Pacolet et al. vast dat in Vlaanderen de commerciële sector met een totaal van 18,9% het meest ondergefinancierd is: er verblijven relatief veel O- en A-profielen en ze hebben de meeste B- en C-profielen die op basis van een ROB-bed in plaats van een RVT-bed gefinancierd worden. Daarnaast konden ze tot hertoe ook geen beroep doen op animatie- en infrastructuursubsidies. Ook de publieke sector kent een sterke onderfinanciering van 15,9%, te wijten aan het groot percentage van O- en A-profielen bij hun bewoners. De vzw-sector is het best gefinancierd, maar kent nog steeds een totale onderfinanciering van 11,7%.
- de personeelsbezetting, waarbij in Vlaanderen de commerciële centra het minst personeel boven de norm inzetten³³, met name 15,8%. Dit ondanks het feit dat ze de grootste onderfinanciering van de zwaar zorgbehoevenden kennen (=het verschil tussen de werkelijke en de gefinancierde zorgbehoefendheid). Hierdoor kan de dagprijs toch lager worden gehouden dan verwacht. In de Vlaamse vzw-sector wordt 17,3% extra personeel ingezet. In vergelijking met de commerciële sector gaat dit veel meer om hoger gekwalificeerd personeel, met name het verpleegkundig personeel. De publieke sector zet tot slot maar liefst 40,4% extra personeel in de rentabiliteit per bed, waarbij in Vlaanderen de openbare sector (OCMW) een verlies optekent van gemiddeld 13,3 euro per dag per woongelegenheden, de commerciële sector een winst maakt van 0,9 euro per dag per woongelegenheden en de vzw-sector tot slot op een winst kan rekenen van gemiddeld 4,6 euro per dag per woongelegenheden. De vzw-sector kent eveneens het minst aantal verlieslatende voorzieningen.

6.2.1.4. Andere factoren

Wellicht hebben nog heel wat andere factoren een invloed op de dagprijs. In dit onderdeel bekijken we het verband met de variabelen die we ter beschikking hebben, met name de grootte van de instelling, de tegemoetkoming vanuit het RIZIV en de hoogte van de supplementen. We geven met ander woorden een antwoord op de volgende drie vragen: leiden eventuele schaalvoordelen tot lagere prijzen voor de bewoner? Vertaalt een hogere tegemoetkoming vanuit de overheid zich automatisch in lagere prijzen voor de bewoner? En leidt een lagere dagprijs tot hogere supplementen of omgekeerd?

	OCMW	VZW	Commercieel
Grootte van de instelling (aantal bedden)	0,30	-0,02	0,21
RIZIV-forfait	0,36	0,26	0,18
Supplementen	0,04		

Tabel 11: Verband tussen dagprijs en grootte van de instelling en RIZIV-forfait (correlaties)

- Grootte van de instelling: bij de openbare en commerciële instellingen, stellen we een zwak positief verband vast tussen de grootte van de instelling en de dagprijs. Dat wil zeggen dat de dagprijs over het algemeen iets hoger is in grotere instellingen. Bij de vzw-instellingen is het verband zo goed als verwaarloosbaar ($r=-0,02$). De hypothese dat schaalvoordelen zich vertalen in lagere prijzen voor de bewoners kan dus niet uit onze cijfers bevestigd worden. Deze analyse beperkt zich echter enkel op niveau van de instelling. Uit onze gegevens kunnen we niet opmaken of de instelling deel uitmaakt van een groepering van instellingen waardoor schaalvoordelen op het niveau van de groep gemaakt zouden kunnen worden.
- RIZIV-forfait: we stellen een zwak positief verband vast tussen de tegemoetkoming vanuit het RIZIV en de hoogte van de dagprijs. Een hogere tegemoetkoming vanuit de overheid gaat dus, in tegenstelling tot wat men zou verwachten, niet samen met een lagere dagprijs voor de bewoner, integendeel.
- Supplementen: we stellen geen verband vast tussen de hoogte van de dagprijs en de hoogte van de supplementen.

[32] Pacolet et al (2012 ; 2015): ibidem

[33] Zijnde het verschil tussen het aanwezige en het gesubsidieerde zorgpersoneel.

Wanneer we al onze variabelen (Regio, Eigendomsstructuur, Aantal bedden, RIZIV-forfait) samenvoegen in een meervoudige regressieanalyse, komen we uit op een determinatiecoëfficiënt (R^2) van 0,19. Dat wil zeggen dat 19% van de variantie in de dagprijs verklaard kan worden door deze variabelen. Er zijn dus nog heel wat andere variabelen die de dagprijs bepalen en waar we minder of geen zicht op hebben, zoals de personeelsbezetting, de geleverde kwaliteit en comfort voor de bewoner, de ouderdom van de gebouwen, de rentelasten van de leningen of nog en misschien wel het belangrijkste de strategische beslissingen vanuit de instellingen zelf waarbij de prijs bijvoorbeeld bepaald kan worden met het oog op de concurrentiekracht in functie van het aanbod in de regio. Deze vaststelling sluit aan bij de conclusies die gemaakt worden in eerdere studies door Pacolet et al (2012, 2015)³⁴ en Belfius (2015)³⁵.

6.2.2. Supplementen

In tegenstelling tot de dagprijs die elke bewoner moet betalen voor zijn of haar verblijf, zijn de supplementen prestaties op vraag van de bewoner. Daardoor bestaan er grote verschillen: niet iedereen betaalt supplementen, de aard van de supplementen kan verschillen en ook het totale bedrag varieert sterk.

Gemiddeld zijn de supplementen goed voor 7% van de totale factuur³⁶.

6.2.2.1. Frequentie van de supplementen

In Vlaanderen wordt in 95% van de gevallen ten minste één supplement aangerekend aan de bewoner. De overgrote meerderheid van de bewoners betaalt dus supplementen. Dit is iets minder het geval in Wallonië (91%) en iets meer in Brussel (97%). Er bestaan ook verschillen tussen het type instelling waarin iemand verblijft. Zo worden ze in Vlaanderen vaker aangerekend in vzw-instellingen (in 96% van de gevallen) en minder vaak in OCMW- en commerciële instellingen (telkens in 93% van de gevallen).

Meestal zijn deze supplementen gelinkt aan medische zorgen (en dan met name geneesmiddelen) of supplementen op vraag van de patiënt (was, pedicure en dranken).

We stellen heel weinig supplementen vast voor wat betreft dokterskosten en kosten voor kinesithérapie, het laboratorium en de polikliniek. De verklaring hiervoor is dat deze supplementen niet verplicht op de factuur vermeld dienen te worden.

Ook de kosten voor televisie, telefoon of internet komen minder vaak voor (in Vlaanderen op gemiddeld 25% van de facturen). Dit komt wellicht door het feit dat de instellingen de keuze hebben om deze kosten al of niet integreren in de dagprijs dan wel om als supplement aan te rekenen.

	OCMW				VZW				Privé				Totaal			
	TV/INT/TEL	Andere op vraag*	Medisch	Alle	TV/INT/TEL	Andere op vraag*	Medisch	Alle	TV/INT/TEL	Andere op vraag*	Medisch	Alle	TV/INT/TEL	Andere op vraag*	Medisch	Alle
Brussel	26%	52%	87%	91%	43%	83%	91%	96%	37%	90%	95%	99%	35%	82%	93%	97%
Vlaanderen	18%	60%	90%	93%	25%	84%	91%	96%	38%	85%	82%	93%	25%	75%	89%	95%
Wallonië	37%	72%	73%	90%	50%	82%	89%	96%	46%	83%	85%	90%	44%	79%	82%	91%
België	26%	64%	84%	92%	32%	83%	91%	96%	42%	85%	86%	93%	33%	77%	87%	94%

* betreft supplementen zoals kosten voor de was, pedicure, dranken, etc.

Tabel 12: Percentage van de leden aan wie supplementen aangerekend worden, naar type supplementen, regio en type instelling

[34] Pacolet et al (2012, 2015), ibidem ;

[35] Belfius: De rusthuissector als macro-gegevens in Vlaanderen. Mei 2015. 15p

[36] Bij de berekening van de supplementenbedragen hebben we een niet-ingevulde waarde gelijkgesteld met 0.

6.2.2.2. Bedrag van de supplementen

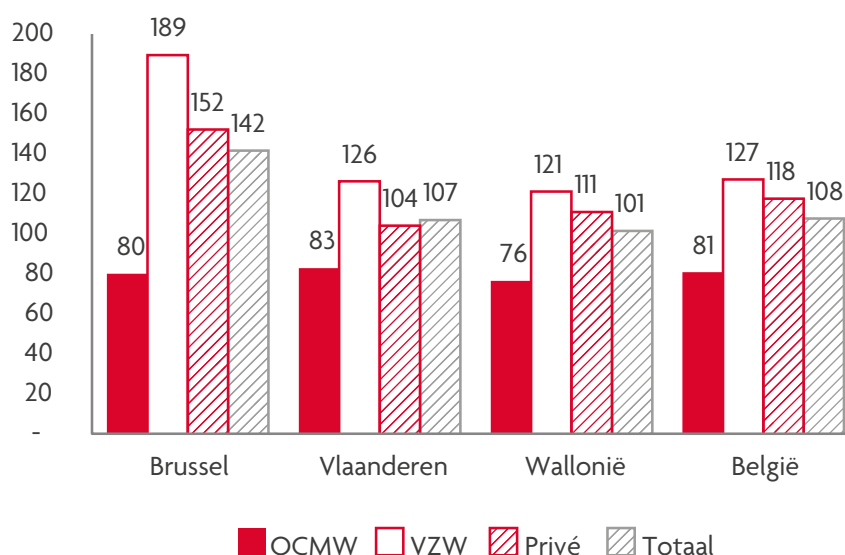
In Vlaanderen betaalt een rusthuisbewoner gemiddeld 107 euro per maand aan supplementen. Dit ligt in dezelfde grootorde als het Belgische gemiddelde van 108 euro. In Brussel ligt het gemiddelde bedrag van de supplementen met 141 euro per maand veruit het hoogst. In Wallonië zijn de supplementen het laagst (102 euro).

Aangezien de supplementen vergoedingen voor diensten op vraag van de bewoner zijn, bestaan er grote verschillen tussen de gefactureerde bedragen (Tabel 13). Zo betaalt in Vlaanderen 5% meer dan 283 euro per maand, terwijl een andere 5% niets betaalt. Net zoals bij de dagprijs zijn ook de verschillen het sterkst uitgesproken in Brussel: 5% van de bewoners betaalt per maand meer dan 398 euro, terwijl ook hier een andere 5% niets extra betaalt.

Er bestaan eveneens belangrijke verschillen al naargelang de eigendomsstructuur van de instelling (Figuur 17). Over het hele land lopen de supplementen het hoogste op in de vzw-instellingen: ze bedragen gemiddeld 189 euro in Brussel, 126 euro in Vlaanderen en 121 euro in Wallonië. Daartegenover zijn de supplementen het laagst in de openbare instellingen (OCMW) en lopen ze gelijk tussen de regio's: ze variëren van 76 euro in Wallonië tot 83 euro in Vlaanderen.

Dezelfde vaststelling kan gemaakt worden binnen de verschillende provincies (Tabel 14). In Antwerpen bijvoorbeeld betaalt 5% van de bewoners in een vzw-instelling meer dan 320 euro per maand aan supplementen terwijl een andere 5% minder dan 7 euro betaalt. Zowat in alle provincies, met uitzondering van Limburg en West-Vlaanderen, liggen de supplementenbedragen systematisch lager in de openbare sector dan in de vzw- of commerciële sector.

Deze verschillen kunnen te wijten zijn aan tal van factoren, waarop we in deze studie echter minder zicht hebben. Zo bestaan er belangrijke prijsverschillen van diensten tussen instellingen³⁷, kan het zijn dat bepaalde instellingen een financieel zwakkere bewonersgroep hebben die minder beroep doet op facultatieve diensten, kan er in bepaalde instellingen meer worden voorgeschreven op stofnaam met een lagere geneesmiddelenfactuur voor de bewoner tot gevolg, of kunnen meer zaken geïntegreerd zijn in de dagprijs. Er kan ook een verband zijn met de zorgbehoefte van de bewonersgroep. Volgens een enquête van de Socialistische Ziekenfondsen in 2010³⁸ bij haar leden/rusthuisbewoners blijkt dat de supplementen, en dan met name de kosten voor geneesmiddelen, de arts en het verzorgingsmateriaal, toenemen in functie van de zorgbehoefte van de bewoner. In wat volgt zullen we nagaan of we dit verband ook uit onze cijfers kunnen bevestigen.

Figuur 17: Gemiddelde supplementen naar eigendomsstructuur

[37] Een studie van de OIVO bij een dertigtal instellingen stelt onder andere vast dat de kost voor teledistributie kan variëren tussen 5 en 12 euro, waar nog eens andere kosten bij kunnen komen, zoals de huur van de tv (tussen 7-25 euro), het privégebruik van de tv (4 euro), de verzekering voor de tv (5 euro), etc. Hetzelfde geldt voor telefoonkosten, de frigo, de was etc. Bron: Onderzoeks- en Informatiecentrum van de VerbruikersOrganisaties (2010): Rusthuizen. 36p.

[38] Socialistische Ziekenfondsen (2010): "Rusthuisenquête: betaalbaarheid rusthuis." 14p.

	N	Gemiddelde	P5	P10	P25	P50	P75	P90	P95
Brussel	235	141	-	13	45	100	217	302	398
Vlaanderen	1.316	107	-	5	40	84	152	223	283
Wallonië	992	102	-	-	35	84	150	222	263

Tabel 13: Verdeling van de supplementen naar regio

Provincie	Type instelling	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
Antwerpen	OCMW	105	38	-10	-10	-10	9	61	113	170
	VZW	80	136	7	24	58	134	187	251	320
	Commercieel	34	125	3	38	58	114	174	232	293
Brussel	OCMW	46	80	0	0	17	65	109	257	268
	VZW	23	189	7	15	61	196	320	363	404
	Commercieel	166	152	7	20	52	111	219	309	426
Henegouwen	OCMW	68	66	0	3	23	49	93	157	188
	VZW	65	118	-10	-10	31	96	181	279	347
	Commercieel	93	103	0	9	53	88	143	237	272
Limburg	OCMW	109	97	0	10	38	77	127	191	243
	VZW	137	124	0	30	58	86	145	237	404
	Commercieel	59	57	0	0	13	41	73	121	209
Luik	OCMW	71	82	0	0	10	53	128	226	259
	VZW	25	183	69	85	124	171	228	320	329
	Commercieel	118	125	0	0	63	106	174	254	308
Luxemburg	OCMW	82	79	0	4	25	67	111	152	177
	VZW	48	95	8	16	42	61	131	245	262
	Commercieel	60	80	0	0	4	63	130	187	225
Namen	OCMW	41	74	0	0	0	43	123	200	224
	VZW	50	111	0	27	55	105	164	231	265
	Commercieel	66	94	0	0	35	72	125	175	226
Oost-Vlaanderen	OCMW	73	99	0	6	28	64	176	223	258
	VZW	142	125	1	16	50	106	179	230	309
	Commercieel	39	125	-9	6	77	117	186	273	354
Vlaams-Brabant	OCMW	54	93	0	4	33	79	153	190	245
	VZW	114	124	14	28	58	106	154	222	307
	Commercieel	63	135	10	16	45	101	202	305	339
Waals-Brabant	OCMW	65	78	0	10	31	72	113	150	182
	VZW	21	150	62	75	98	128	185	262	270
	Commercieel	119	130	10	22	64	122	186	236	256
West-Vlaanderen	OCMW	152	94	10	19	39	79	131	177	210
	VZW	139	130	15	32	60	107	186	246	391
	Commercieel	16	75	-13	0	0	65	138	181	255

Tabel 14: Verdeling van de maandelijkse supplementen per provincie en type instelling

6.2.2.3. Supplementen en zorgbehoefte

Onze cijfers bevestigen dat er een verband bestaat tussen de hoogte van de supplementen en de zorgbehoefte van de oudere. Over het algemeen geldt: hoe hoger de zorgbehoefte, hoe hoger het totale bedrag aan supplementen. Deze vaststelling gaat op voor zowel alle supplementen samen als enkel de supplementen in relatie tot gezondheidszorgen (Tabel 15). Wanneer we een variantieanalyse uitvoeren (Tabel 16), stellen we significante verschillen vast (95% betrouwbaarheidsniveau) tussen de bewoners met een C-profiel enerzijds en de bewoners met een O-, A- of B-profiel anderzijds: zo betalen de bewoners met een C-profiel gemiddeld 20-22 euro per maand meer aan supplementen gelinkt aan gezondheidszorgen (Tabel 16). Toegepast op alle supplementen stellen we significante verschillen vast tussen de bewoners met een Cd-profiel enerzijds en de bewoners met een O of B-profiel anderzijds (18-21 euro), en tussen de C- en O-profielen (31 euro).

Zorgbehoefte	N	Gemiddelde supplementen, gezondheidszorg (€)	Gemiddelde supplementen, alle supplementen (€)
O	306	52,27	87,83
A	357	52,93	102,03
B	673	55,07	101,47
C	306	74,95	119,36
Cd	852	62,77	119,37
D	57	51,04	98,70

Tabel 15: De gemiddelde supplementen naar zorgbehoefte

Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen	Vershil tussen de gemiddelden (€)
C-B	19,88
C-A	22,02
C-O	22,69

Alle supplementen	Vershil tussen de gemiddelden
Cd-B	17,89
Cd-O	20,67
C-O	31,53

Tabel 16: ANOVA-analyse: vergelijking van de gemiddelde supplementen naar zorgbehoefte, 95% betrouwbaarheidsniveau

6.2.2.4. Aard van de supplementen

Wanneer we de supplementen meer in detail bestuderen (Tabel 17), dan stellen we vast dat de kosten voor geneesmiddelen de belangrijkste bron van extra uitgaven vormen. Gemiddeld betaalt de rusthuisbewoner 48 euro per maand aan geneesmiddelen. Het gaat hierbij over het remgeld op terugbetaalde geneesmiddelen, de kost voor niet-terugbetaalde geneesmiddelen en parafarmaceutische producten. Terwijl een aantal rusthuisbewoners niets betaalt, loopt het bedrag bij 10% van de bewoners op tot meer dan 106 euro per maand. Deze hoge kostprijs voor geneesmiddelen hangt uiteraard samen met het hoog geneesmiddelenverbruik bij ouderen (gemiddeld 8 verschillende geneesmiddelenklassen)³⁹. We voegen hier nog aan toe dat we geen zicht hebben op de uitgaven van geneesmiddelen die buiten het rusthuis zijn aangekocht. Onze bevindingen liggen in dezelfde lijn als de vaststellingen uit eerdere studies.

[39] Boutsens et al, ibidem

Zo schatte het KCE in 2006 dat de rusthuisbewoner gemiddeld 50 euro per maand uit eigen zak betaalt voor geneesmiddelen⁴⁰.

Op de tweede plaats komen ‘andere supplementen niet behorend tot vorige categorieën’, goed voor een gemiddelde maandelijkse uitgave van 22 euro, waarbij de helft van de rusthuisbewoners niets betaalt en 10% van de bewoners meer dan 68 euro per maand. Het gaat hier wellicht over supplementen die volgens de verschillende regionale wetgevingen zijn toegelaten maar die niet afzonderlijk gepreciseerd zijn op de kostennota, zoals de kapper, de maaltijdbedeling op de kamer, of nog specifieke animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening georganiseerd worden en die een aantoonbare meerkost vormen.

[40] KCE rapport vol. 47 A (2006), Geneesmiddelenverbruik in de Belgische rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen, 214p. en Socialistische ziekenfondsen (2010): “Rusthuisenquête: betaalbaarheid rusthuis?”, 14p

Supplement	Totaal	Gemiddelde	P5	P10	P25	P50	P75	P90	P95
Supplementen in relatie tot gezondheidszorg: (para)farmaceutische producten	98269	48	0	0	11	37	68	106	132
Andere supplementen niet behorend tot vorige categorieën	45306	22	0	0	0	2	25	68	97
Andere supplementen: was	30026	15	0	0	0	0	0	60	89
Kosten dokter (facultatieve vermelding)	14182	7	0	0	0	0	0	18	48
Andere supplementen: pedicure	9090	4	0	0	0	0	7	13	16
Huisvestingskosten: abonnement televisie	4292	2	0	0	0	0	0	8	11
Andere supplementen: drank	3915	2	0	0	0	0	0	5	11
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: ambulance	3118	2	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: voedingssupplementen	3091	1	0	0	0	0	0	0	0
Huisvestingskosten: kosten telefoon	2594	1	0	0	0	0	0	2	10
Kosten kine (facultatieve vermelding)	2141	1	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: verzorgingsmateriaal niet inbegrepen in forfait	647	0	0	0	0	0	0	0	1
Huisvestingskosten: abonnement internet	172	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: taxi	133	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten labo (facultatieve vermelding)	111	0	0	0	0	0	0	0	0
Andere supplementen: manicure	93	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten polikliniek (facultatieve vermelding)	81	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport in relatie tot gezondheidszorgen: vervoer woonplaats/CDV	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: incontinentiemateriaal	-961	0	-10	0	0	0	0	0	0
Supplementen in relatie tot gezondheidszorgen: kortingen (bedrag in negatief)	-4264	-2	-9	-1	0	0	0	0	0

Tabel 17: Verdeling van de verschillende soorten supplementen

Op de derde plaats komen de kosten voor de was. Het overgrote deel van de rusthuisbewoners (meer dan 75%) betaalt hier niets voor. Bij deze bewoners wordt de was door de familie gedaan of zijn de kosten voor de was geïntegreerd in de dagprijs. Op de weinige facturen waarop deze supplementencategorie vermeld wordt, gaat het echter wel over hoge bedragen. 10% van de bewoners betaalt meer dan 60 euro per maand.

Tot slot kunnen ook de dokterskosten (remgeld en supplementen) nog een belangrijke extra kostenpost vormen. De resultaten zijn hier echter vertekend aangezien deze kostencategorie niet verplicht op de factuur vermeld dient te worden. Volgens onze resultaten betaalt 10% van de bewoners meer dan 18 euro en 5% van de bewoners meer dan 48 euro per maand aan dokterskosten.

6.2.3. Totale bewonersfactuur

In 2014 betaalde een rusthuisbewoner in Vlaanderen gemiddeld 1.595 euro per maand voor zijn of haar verblijf, waarvan 1.488 euro voor de dagprijs en 107 euro voor de supplementen. De factuur bestaat dus voor het overgrote deel (93%) uit de dagprijs, gelinkt aan de kamercategorie waarin de persoon verblijft. De overige 7% van de factuur bestaat uit supplementen gefactureerd aan de bewoner (Figuur 18).

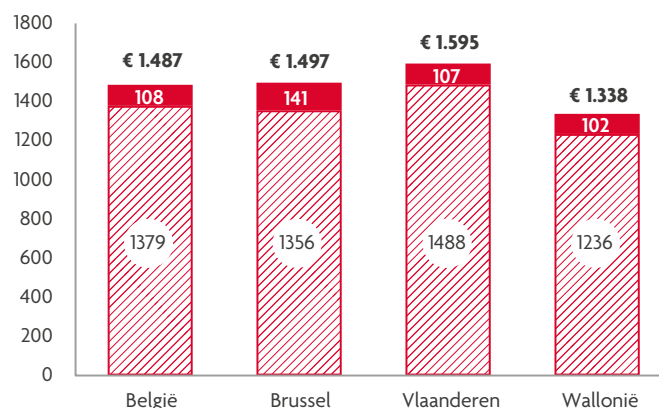
In Vlaanderen is de prijs van een verblijf duurder dan in de rest van het land: gemiddeld kost een verblijf in België 1.487 euro per maand, waarvan 1.379 euro (93%) voor de dagprijs en 108 euro (7%) aan supplementen.

Naar analogie met de analyses over de dagprijs en de supplementen, gaan achter dit gemiddelde bedrag belangrijke verschillen schuil (Tabel 18).

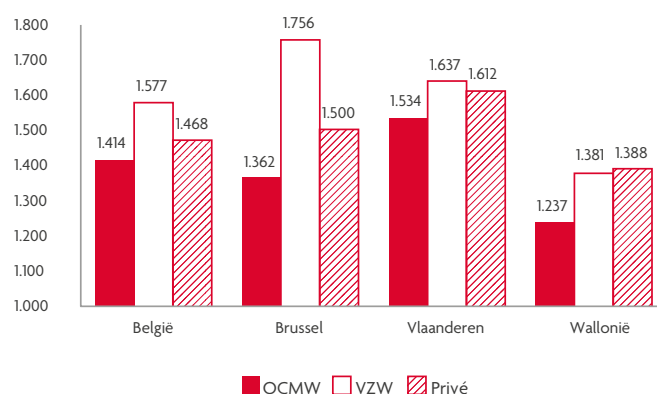
In Vlaanderen zijn deze verschillen minder uitgesproken dan in de rest van het land, maar toch nog belangrijk (verhouding P95 / P5: 1,56): 5% van de bewoners betaalt meer dan 1.976 euro per maand, een andere 5% van de bewoners minder dan 1.269 euro per maand. In Brussel kan een rusthuisverblijf het duurst uitkomen: 5% van de bewoners betaalt er meer dan 2.354 euro per maand. Het verschil met de 5% van de bewoners die het minst betalen is groot (1.032 euro of een verhouding van 2,28).

6.2.3.1. Eigendomsstructuur

Opnieuw zijn er belangrijke verschillen al naargelang de eigendomsstructuur van de instelling waar de persoon verblijft (Figuur 19). Een verblijf in een Brusselse vzw-instelling is veruit het duurst, met een gemiddelde kost van 1.756 euro per maand. Dit is te wijten aan zowel een hoge dagprijs als hoge supplementen. Daarna volgen de Vlaamse vzw-, commerciële en openbare instellingen, met respectievelijk een totaal gemiddelde kostprijs van 1.637 euro, 1.612 euro en 1.534 euro.

Figuur 18 : Gemiddelde kost voor een verblijf in een rusthuis

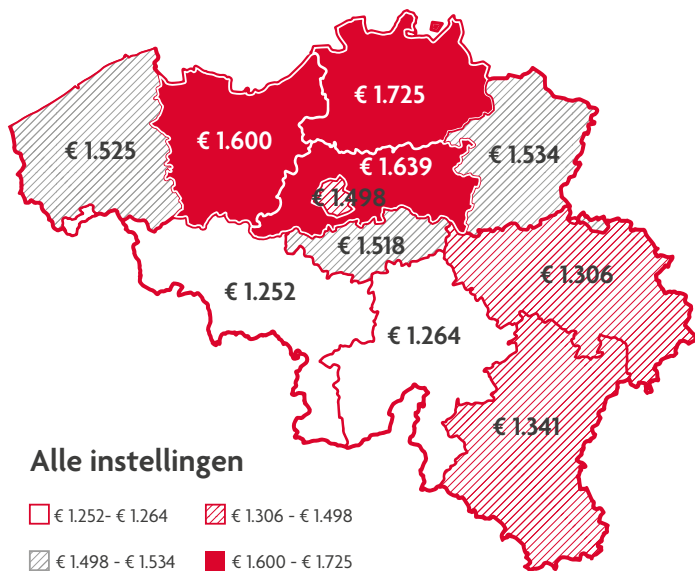
Figuur 19 : Gemiddelde totaalkost voor een verblijf in een rusthuis naar eigendomsstructuur

	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
Brussel	235	1.498	1.032	1.132	1.238	1.413	1.618	2.005	2.354	2,28
Vlaanderen	1.316	1.594	1.269	1.344	1.448	1.586	1.715	1.867	1.976	1,56
Wallonië	992	1.338	982	1.045	1.156	1.298	1.455	1.661	1.886	1,92

Tabel 18: Verdeling van de totale verblijfskost in een rusthuis naar regio

6.2.3.2. Ligging

Ook tussen de provincies zijn er belangrijke verschillen (Figuur 20). De totale rusthuisfactuur is gemiddeld het goedkoopst in de provincie Henegouwen (1.252 euro per maand) en het duurst in de provincie Antwerpen (1.725 euro per maand).

Figuur 20: Totale kost van een rusthuisverblijf per provincie

Binnen de provincies en tussen de verschillende eigendomsstructuren variëren de uiteindelijke prijzen eveneens sterk (Tabel 19). Bij de Brusselse commerciële instellingen zijn deze verschillen het sterkst uitgesproken: 5% van de bewoners betaalt er in het totaal meer dan 2.354 euro per maand, terwijl een andere 5% van de bewoners er minder dan 1.039 euro per maand betaalt, ofwel een verhouding van 2,27. Het is in de vzw-instellingen van Waals-Brabant dat een rusthuisverblijf in absolute termen het duurst dreigt uit te vallen: 5% van de bewoners betaalt er meer dan 2.529 euro per maand, het gemiddeld bedrag ligt er op 1.964 euro. Voor wat betreft Vlaanderen bestaat de grootste prijsvariatie bij de Oost-Vlaamse commerciële instellingen: de gemiddelde prijs voor een verblijf bedraagt er 1.661 euro; 5% van de bewoners betaalt meer dan 2.135 euro per maand, een andere 5% minder dan 994 euro per maand, ofwel een verhouding van 2,15. De prijzen bij de Antwerpse OCMW-instellingen liggen dan weer het dichtst bij elkaar: de gemiddelde factuur bedraagt er 1.680 euro. 5% van de bewoners betaalt meer dan 1.862 euro en 5% van de bewoners betaalt minder dan 1.492 euro per maand.

Provincie	Type instelling	Aantal facturen	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)	P95/P5
Antwerpen	OCMW	105	1.680	1.492	1.513	1.607	1.699	1.736	1.802	1.862	1,25
	VZW	80	1.796	1.389	1.487	1.660	1.808	1.901	1.988	2.175	1,57
	COMMERCIEEL	34	1.719	1.318	1.414	1.595	1.755	1.876	1.988	2.035	1,54
Brussel	OCMW	46	1.365	1.054	1.171	1.236	1.316	1.447	1.587	1.616	1,53
	VZW	23	1.764	1.070	1.202	1.353	1.716	2.093	2.340	2.382	2,23
	COMMERCIEEL	166	1.504	1.039	1.132	1.240	1.422	1.619	1.958	2.354	2,27
Henegouwen	OCMW	68	1.181	933	933	1.085	1.176	1.279	1.380	1.394	1,49
	VZW	65	1.296	1.007	1.007	1.155	1.298	1.391	1.522	1.699	1,69
	COMMERCIEEL	93	1.304	1.046	1.063	1.132	1.278	1.385	1.584	1.783	1,71
Limburg	OCMW	109	1.469	1.244	1.271	1.345	1.470	1.561	1.639	1.688	1,36
	VZW	137	1.606	1.358	1.404	1.479	1.574	1.682	1.854	2.029	1,49
	COMMERCIEEL	59	1.500	1.007	1.102	1.390	1.573	1.654	1.725	1.859	1,85
Luik	OCMW	71	1.224	975	998	1.110	1.213	1.315	1.435	1.485	1,52
	VZW	25	1.423	1.253	1.304	1.340	1.420	1.485	1.592	1.597	1,28
	COMMERCIEEL	118	1.353	983	1.075	1.194	1.347	1.484	1.724	1.798	1,83
Luxemburg	OCMW	82	1.267	997	1.024	1.078	1.226	1.408	1.536	1.748	1,75
	VZW	48	1.385	1.010	1.075	1.279	1.327	1.531	1.661	1.957	1,94
	COMMERCIEEL	60	1.314	1.067	1.087	1.215	1.293	1.371	1.625	1.657	1,55
Namen	OCMW	41	1.241	923	1.078	1.124	1.251	1.372	1.416	1.440	1,56
	VZW	50	1.269	1.015	1.040	1.162	1.240	1.412	1.500	1.602	1,58
	COMMERCIEEL	66	1.323	987	1.019	1.150	1.307	1.468	1.602	1.915	1,94
Oost-Vlaanderen	OCMW	73	1.546	1.318	1.346	1.410	1.533	1.669	1.776	1.810	1,37
	VZW	142	1.624	1.355	1.417	1.479	1.599	1.732	1.881	2.028	1,50
	COMMERCIEEL	39	1.661	994	1.286	1.479	1.726	1.864	1.969	2.135	2,15
Vlaams-Brabant	OCMW	54	1.531	1.312	1.338	1.412	1.508	1.669	1.776	1.804	1,37
	VZW	114	1.688	1.344	1.417	1.522	1.708	1.814	1.990	2.063	1,53
	COMMERCIEEL	63	1.655	1.289	1.356	1.441	1.637	1.862	1.969	2.042	1,58
Waals-Brabant	OCMW	65	1.332	1.160	1.178	1.221	1.298	1.435	1.529	1.554	1,34
	VZW	21	1.964	1.391	1.426	1.564	1.737	2.309	2.466	2.529	1,82
	COMMERCIEEL	119	1.550	1.083	1.200	1.292	1.503	1.718	1.964	2.158	1,99
West-Vlaanderen	OCMW	152	1.486	1.188	1.298	1.368	1.487	1.599	1.681	1.744	1,47
	VZW	139	1.567	1.244	1.347	1.440	1.560	1.684	1.783	1.998	1,61
	COMMERCIEEL	16	1.508	1.224	1.240	1.424	1.512	1.621	1.648	1.865	1,52

Tabel 19: Verdeling van de totale kost van een rusthuisverblijf naar provincie en eigendomsstructuur

6.2.3.3. Kamertype

Tot slot varieert de totaal­kost van een verblijf al naar­gelang het kamertype waarin de bewoner verblijft (Tabel 20). Als we kijken naar een verblijf in een een­persoonskamer, goed voor 88% van de verblijven in Vlaanderen, zien we dat in Vlaanderen de totaal­kost voor zo'n verblijf uitkomt op gemiddeld 1.611 euro per maand, waarbij 5% van de bewoners minder dan 1.305 euro per maand betaalt, en 5% meer dan 1.988 euro per maand. Voor een tweepersoonskamer (10% van de verblijven) komt de gemiddelde kost uit op 1.471 euro per maand en voor een meerpersoonskamer (2% van de verblijven) 1.468 euro per maand. In Brussel bedraagt de gemiddelde kostprijs voor een verblijf in een eenpersoonskamer (61% van de verblijven) 1588 euro per maand, maar hier betaalt 10% van de bewoners meer dan 2.178 euro per maand en 5% zelfs meer dan 2.714 euro per maand.

Een verblijf in een tweepersoonskamer (35% van de verblijven) in Brussel komt uit op 1.364 euro per maand en in een meerpersoonskamer (4% van de verblijven) op 1.311 euro per maand. In Wallonië tot slot is het verblijf in een eenpersoonskamer (67% van de verblijven) het goedkoopst: gemiddeld 1.391 euro per maand, 5% van de bewoners betaalt minder dan 1.007 euro en 5% meer dan 1.965 euro. In een tweepersoonskamer (29% van de verblijven) betaalt de bewoner gemiddeld 1.250 euro en in een meerpersoonskamer (4% van de verblijven) 1.102 euro per maand.

Tweepersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	508	1.332	995	1.058	1.174	1.309	1.461	1.615	1.717
Brussel	83	1.364	1.028	1.070	1.163	1.286	1.509	1.717 €	1.796
Vlaanderen	129	1.471	1.164	1.240	1.357	1.459	1.562	1.721 €	1.789
Wallonië	288	1.250	959	1.019	1.127	1.242	1.342	1.477 €	1.575

Meerpersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	77	1.244	873	926	1.067	1.188	1.373	1.549	1.712
Brussel	9	1.311	982	982	1.209	1.271	1.549	1.619	1.619
Vlaanderen	24	1.468	1.043	1.103	1.236	1.370	1.535	2.025	2.501
Wallonië	44	1.102	819	873	949	1.097	1.237	1.374	1.393

Eenpersoonskamer	N	Gemiddelde (€)	P5 (€)	P10 (€)	P25 (€)	P50 (€)	P75 (€)	P90 (€)	P95 (€)
België	1992	1.535	1.087	1.189	1.346	1.518	1.649	1.876	1.997
Brussel	143	1.588	1.161	1.220	1.303	1.493	1.690	2.178	2.714
Vlaanderen	1170	1.611	1.306	1.363	1.471	1.600	1.732	1.879	1.988
Wallonië	663	1.391	1.007	1.072	1.189	1.334	1.511	1.768	1.964

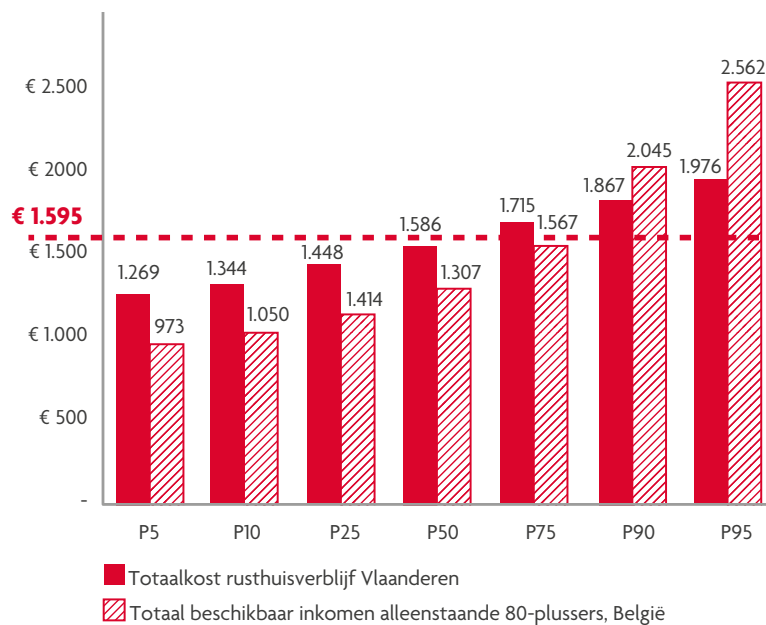
Tabel 20: Verdeling van de totaal­kost voor een verblijf, naar kamercategorie en regio

6.3 Betaalbaarheid

De EU-statistiek van inkomens en levensomstandigheden (EU-SILC)^[41] geeft ons inzicht in het totaal beschikbaar inkomen van ouderen. Naast pensioenen, de zorgverzekeringspremie of de THAB (deze elementen worden hieronder afzonderlijk besproken) gaat het hierbij bijvoorbeeld ook over inkomens uit huuropbrengsten of interesten.

Wanneer we de totale kost van een rusthuisverblijf afzetten tegenover het totaal beschikbaar inkomen van alleenstaande 80-plussers (Figuur 21), dan stellen we vast dat de grote meerderheid van de ouderen niet toekomt met het inkomen om het rusthuisverblijf te betalen. Indien we ervan uitgaan dat beide verdelingen gelijklopen (met andere woorden, dat ouderen met een lager inkomen minder voor het rusthuis betalen en omgekeerd), dan hebben 50 procent ouderen met de laagste inkomens 279 tot 297 euro per maand tekort om het rusthuisverblijf te betalen. Voor de P75 is dit nog een tekort van 148 euro per maand. Wanneer we het beschikbaar inkomen afzetten tegenover de gemiddelde kost van een rusthuis, dan zien we dat het tekort voor de 50 procent ouderen met de laagste inkomens oploopt van 288 tot meer dan 622 euro per maand. De ouderen met de hoogste inkomens komen wel toe.

We preciseren dat de gegevens van de EU-SILC enquête van toepassing zijn op alleenstaande 80-plussers die thuis leven. Rusthuisbewoners zijn niet in de EU-SILC enquête opgenomen. Het is niet zeker dat de inkomens- en vermogenssituatie van rusthuisbewoners volledig overeenstemt met die van ouderen in de thuissituatie. Zo wijst onderzoek op Europees niveau uit dat mensen met een lager inkomen en vermogen vaker naar een rusthuis gaan dan ouderen met een hoger inkomen en vermogen^[42]. We konden echter geen gegevens terugvinden over de inkomens- en vermogenssituatie van ouderen in rusthuizen. Daarnaast worden bij enquêtes de laagste en de hoogste inkomens wellicht onderschat^[43]. Tot slot wordt bij het totaal beschikbaar inkomen geen rekening gehouden met vermogen, zoals bijvoorbeeld het bezitten van een eigen huis. Een studie van Kuypers en Marx^[44] toont dat inkomensarmoede niet steeds samengaat met vermogensarmoede en dat dit vooral zo is bij de ouderen: van de gezinnen met een gepensioneerd gezinshoofd leeft zowat 17% in armoede. 80% van die gezinnen heeft echter wel enig netto vermogen. Onder de gepensioneerden is de ongelijkheid in vermogensbezit daarentegen wel zeer groot.

Figuur 21: Vergelijking van de totale kost van een rusthuisverblijf met het totaal beschikbare inkomen van ouderen.

[41] De EU-statistiek van inkomens en levensomstandigheden, afgekort als EU-SILC (naar het Engelse statistics on income and living conditions), is de referentiebron voor vergelijkbare statistieken over inkomensverdeling en maatschappelijke integratie in de Europese Unie (EU). De enquête verzamelt gedetailleerde gegevens over inkomenscomponenten. Daarnaast wordt ook informatie over sociale uitsluiting, woonomstandigheden, arbeid, opleiding en gezondheid ingezameld. Voor het totaal beschikbaar inkomen worden alle inkomsten van het huishouden samengeteld: inkomen uit arbeid, sociale zekerheid, bijstand, giften en vermogen, verminderd met te betalen sociale bijdragen en inkomensbelasting. Onze gegevens zijn afkomstig uit de EU-SILC 2014.

[42] Laferrère, A., Van den Heede, A., Van den Bosch, K., & Geerts, J. (2013). Entry into institutional care: predictors and alternatives. In: Börsch-Supan, A., Brandt, M., Litwin, H., & Weber, G. (Eds.). Active ageing and solidarity between generations in Europe: First results from SHARE after the economic crisis. Berlin: De Gruyter, pp. 253-264.

[43] Van Kerm P. (2006): Extreme incomes and the estimation of poverty and inequality indicators from EU-SILC. Eurostat and Statistics Finland International Conference on "Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges", Helsinki 6-7 November 2006. 48p.

[44] Kuypers S. en Marx I (2014): De verdeling van vermogens in België. 25p.

In wat volgt maken we de vergelijking tussen de kost van een rusthuis en de inkomensbronnen van de oudere waarop we wel zicht hebben: het pensioen, de tegemoetkoming van de zorgverzekering en de tegemoetkoming hulp aan bejaarden (Tabel 21):

- De kloof tussen de totale rusthuisfactuur en het gemiddelde pensioen is groot. Slechts weinig mensen komen dus toe met hun pensioen om de rusthuisfactuur te betalen. Zo bedraagt voor mannen een pensioen als alleenstaande voor een loopbaan als werknemer gemiddeld 1.075 euro per maand (bruto). Voor vrouwen is dit nog 776 euro per maand, tegenover een gemiddelde totaalkost van een rusthuisverblijf van 1.487 euro per maand op Belgisch niveau of 1.595 euro per maand in Vlaanderen. Dit komt voor Vlaanderen neer op een kloof van 520 euro per maand voor mannen en 819 euro per maand voor vrouwen. Een ambtenarenpensioen is over het algemeen wel voldoende om de factuur te betalen (gemiddeld 1.884 euro voor vrouwen en 2.504 euro voor mannen).

Ouderen die over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen tot slot aanspraak maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen . Op 1 september 2015 bedraagt het maximumbedrag voor het verhoogde bedrag (van toepassing op rusthuisbewoners) 1.031,93 euro per maand. Dit bedrag wordt verminderd met de bestaansmiddelen van de persoon.

- Bovenop het pensioen of de Inkomensgarantie voor Ouderen heeft elke rusthuisbewoner recht op een maandelijks tegemoetkoming vanuit de zorgverzekering van 130 euro.
- Tot slot kunnen bepaalde rusthuisbewoners, in de praktijk diegenen met de laagste pensioenen, aanspraak maken op de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden. Het bedrag is afhankelijk van de zorgbehoefte en het inkomen van de persoon en varieert tussen 81,81 euro en 549,15 euro per maand. In Vlaanderen krijgen ongeveer 105.000 ouderen een THAB, waarvan ongeveer 27.500 in een residentiële setting verzorgd worden (woonzorgcentra, serviceflats of ziekenhuis).

Werknemers en zelfstandigen (mei 2015) (€)						
	Gezinspensioen		Gehuwd pensioen als alleenstaande		Ongehuwd pensioen als alleenstaande	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Algemeen gemiddelde	1.487	949	1.062	773	1.053	770
Enkel pensioen werknemer	1.552	937	1.029	758	1.075	776
Enkel pensioen zelfstandige	1.215	570	740	289	852	515
Gemengde loopbaan	1.410	1.096	1.068	738	1.035	794
Openbare diensten 2014 (€)						
	Algemeen		Mannen		Vrouwen	
Zuivere loopbaan openbare dienst	2.387		2.504		1.884	
Gemengde loopbaan	2.197		2.308		1.785	
Inkomensgarantie ouderen (09/2015) (€)						
Basisbedrag	688					
Verhoogd bedrag	1.032					

Tabel 21: Gemiddeld bruto maandelijks pensioen en Inkomensgarantie voor Ouderen volgens gezinssituatie en loopbaan

Bron: Rijksdienst voor Pensioenen en Pensioendienst voor de Overheidssector

6.4 Het bewonersaandeel in de totale factuur

Volgens onze berekeningen hebben de rusthuisbewoners in 2014 een totaal van 2,18 miljard euro⁴⁵ uit eigen zak betaald voor hun verblijf in het rusthuis (exclusief supplementen), tegenover 2,83 miljard euro⁴⁶ betaald door de ziekteverzekering⁴⁷. De ziv-tegemoetkoming bedraagt gemiddeld 59,64 euro per dag tegenover gemiddeld 45,97 euro per dag voor de bewoner. De verhouding ligt dus op 56%-44%, exclusief financiering van de bouwkost, animatiefunctie⁴⁸, GESCO, en eventuele tegemoetkomingen vanuit de lokale overheden.

[45] Gemiddelde dagprijs van €45,97 x 47.500.481 gefactureerde dagen in ROB of RVT (Riziv, Permanente Audit 2014)

[46] Forfait ROB en RVT, incontinentie, syndicale premie, loonharmonisering en eindeloopbaan.

[47] Riziv (2015): Permanente audit – dienstjaar 2014

[48] In 2014 was in Vlaanderen de VIPA subsidiëring voor ouderenzorgvoorzieningen goed voor een bedrag van 53,9 miljoen euro. De animatiesubsidies waren goed voor een bedrag van 45,2 miljoen euro.

7. Conclusies

7.1 De totaalfactuur

- Een verblijf in een rusthuis is duur. In België betaalt de bewoner gemiddeld 1.487 euro per maand voor het verblijf. Het overgrote deel hiervan (93%, ofwel 1.379 euro) dient ter vergoeding van de dagprijs. De overige 108 euro (7%) gaat naar supplementen, ofwel de vergoeding van extra prestaties en diensten.
- Dit is echter een gemiddeld bedrag waarachter grote verschillen schuilgaan. Zo betaalt 5% van de bewoners minder dan 1.045 euro per maand en 5% van de bewoners meer dan 1.973 euro per maand. De prijs kan variëren al naargelang de plaats van verblijf, het kamertype alsook de eigendomsstructuur van de instelling waarin de persoon verblijft.
- Ligging:
 - In Vlaanderen is een verblijf het duurst: gemiddeld 1.595 euro per maand, waarvan 1.488 euro voor de dagprijs en 107 euro voor supplementen. In Wallonië is een rusthuisbewoner met 1.338 euro per maand het goedkoopste af. In Brussel komt de kost voor een verblijf uit op 1.497 euro per maand.
 - Ook tussen de provincies bestaan er belangrijke verschillen. Zo is een rusthuisverblijf in de provincie Antwerpen met gemiddeld 1.725 euro per maand veruit het duurst, gevolgd door de provincies Vlaams-Brabant (1.639 euro) en Oost-Vlaanderen (1.600 euro). Een rusthuisverblijf in de provincies Henegouwen (1.252 euro) en Namen (1.264 euro) is dan weer het goedkoopst.
- Eigendomsstructuur: overal in het land is een verblijf in een openbare instelling (OCMW) het goedkoopst, gaande van 1.237 euro per maand in Wallonië, tot 1.362 euro per maand in Brussel en 1.534 euro per maand in Vlaanderen. In Vlaanderen en Brussel is een verblijf in een vzw-instelling het duurst: respectievelijk 1.637 euro en 1.756 euro per maand. In Wallonië is een verblijf in een instelling van de commerciële sector dan weer het duurst (1.388 euro).
- Kamertype: niet verwonderlijk is een verblijf in een eenpersoonskamer duurder dan in een twee- of meerpersoonskamer. In Vlaanderen verblijft 9 op 10 bewoners (88%) in een eenpersoonskamer. De kost komt uit op gemiddeld 1.611 euro per maand, met 5% van de bewoners die minder dan 1.306 euro betaalt en een andere 5% die meer

dan 1.988 euro betaalt. Een verblijf in een tweepersoonskamer, goed voor 10% van de verblijven in Vlaanderen, komt uit op gemiddeld 1.471 euro per maand. In Brussel en Wallonië verblijven nog meer dan 1 op 3 bewoners in een twee- (respectievelijk 34% en 29%) of meerpersoonskamer (telkens 4%). In Brussel komt de gemiddelde prijs voor een tweepersoonskamer uit op 1.364 euro per maand en voor een eenpersoonskamer op 1.588 euro per maand. Hier zijn de prijsverschillen echter heel groot: 5% van de bewoners betaalt minder dan 1.161 euro per maand, terwijl een andere 5% meer dan 2.714 euro per maand betaalt. De duurste rusthuisverblijven in het land situeren zich met andere woorden in Brussel. In Wallonië tot slot kost een verblijf in een tweepersoonskamer gemiddeld 1.250 euro per maand en in een eenpersoonskamer 1.391 euro per maand. 5% van de bewoners betaalt er minder dan 1.007 euro per maand terwijl 5% van de bewoners meer dan 1.964 euro per maand betaalt.

7.2 De dagprijs

- De vergoedingen voor de dagprijs maken met 93% het overgrote deel uit van de bewonersfactuur. De dagprijs is een vast bedrag per dag dat de bewoner betaalt voor het verblijf. De hoogte van de dagprijs hangt af van het comfort van de kamer (1, 2 of meer personen, grootte, sanitaire voorzieningen, etc.) en wordt niet gemoduleerd in functie van de zorgbehoefte, het inkomen of de gezinsamenstelling van de bewoner. De instelling kan in grote mate de hoogte van de dagprijs vrij bepalen, maar is wel verplicht de prijzen van de verschillende kamercategorieën aan de overheid mee te delen. Prijsverhogingen moeten worden verantwoord en er gelden beperkingen. Een jaarlijkse indexatie is wel mogelijk. De overheid bepaalt welke diensten minimaal in de dagprijs zijn inbegrepen. Een aanpassing van de dagprijs wordt tot slot niet beschouwd als een wijziging van de overeenkomst tussen de bewoner en de instelling. Sinds kort moet een prijsverhoging wel eerst worden toegelicht aan de bewonersraad.
- Uit onze studie blijkt dat er grote verschillen bestaan inzake de aangerekende dagprijzen tussen de voorzieningen. Het Belgische gemiddelde ligt op 1.379 euro per maand (46 euro/dag).

In Vlaanderen bedragen ze gemiddeld 1.488 euro per maand (50 euro/dag), in Brussel 1.356 euro (45 euro/dag) en in Wallonië 1.236 euro per maand (41 euro per dag). Terwijl Vlaanderen de regio is waar de prijzen het dichtst bij elkaar liggen, bestaan er ook hier nog belangrijke verschillen: zo betaalt 5% van de bewoners minder dan 1.204 euro per maand (40 euro per dag) en 5% van de bewoners meer dan 1.817 euro per maand (61 euro per dag). In Brussel liggen de prijzen het verst uiteen: 5% van de bewoners betaalt meer dan 2.051 euro per maand (68 euro per dag) en dat is meer dan het dubbele dan de 5% bewoners die het minst betalen (minder dan 932 euro per maand, of 31 euro per dag).

- Een belangrijk deel van deze verschillen is wellicht te wijten aan het verschil in de prijs van de bouwgrond tussen de verschillende regio's. Daarnaast is echter ook het aanbod van de instellingen verschillend tussen de regio's (verdeling openbaar, vzw, privé), alsook het bewonersprofiel binnen de instellingen. Zo zijn de rusthuisbewoners in de Vlaamse instellingen meer zorgbehoevend dan in de andere landsdelen.
- Opnieuw bestaan er verschillen al naargelang het kamertype en de eigendomsstructuur van de instelling van verblijf:
 - Eigendomsstructuur: op Belgisch niveau is een verblijf in een vzw-instelling het duurst. Het kost per maand gemiddeld 1.450 euro (48 euro per dag) tegenover 1.350 euro (45 euro per dag) in een commerciële instelling en 1.333 euro in een OCMW-instelling (44 euro per dag), telkens exclusief eventuele supplementen. Tussen de commerciële instellingen onderling zijn de prijsverschillen het sterkst uitgesproken: 5% van de bewoners betaalt er meer dan 1.892 euro (63 euro per dag) of dubbel zoveel als 5% van de bewoners die minder dan 952 euro betalen (32 euro per dag). In Vlaanderen liggen de prijzen tussen een verblijf in een vzw-instelling en in een commerciële instelling dicht bij elkaar (1.511 euro per maand tegenover 1.508 euro per maand, of telkens 50 euro per maand). De openbare sector is met een gemiddelde kostprijs van 1.451 euro (48 euro per dag) zo'n 4% goedkoper. In Brussel zijn de verschillen tussen de types instellingen het sterkst uitgesproken: de vzw-instellingen behoren tot de duurste van het land terwijl de commerciële instellingen dan weer tot de goedkopere behoren.
 - Kamertype: een verblijf in een eenpersoonskamer loopt op tot gemiddeld 1.433 euro per maand (48 euro per dag), tegenover 1.203 euro in een tweepersoonskamer (40 euro per dag) en 1.122 euro in een meerpersoonskamer (37 euro per dag). Ook binnen dezelfde kamer-categorieën bestaan er grote verschillen. In Vlaanderen kost een verblijf in een eenpersoonskamer (88% van de verblijven) gemiddeld 1.507 euro per maand (50 euro per dag). 5% van de bewoners betaalt echter minder dan 1.243 euro per maand (41 euro per dag) terwijl een andere 5% meer dan 1.818 euro per maand (61 euro per dag) betaalt.
- De veronderstellingen dat de grootte van de instelling, de hoogte van het instellingenforfait of de hoogte van de supplementen een rol zouden spelen in de hoogte van de dagprijs, vonden geen bevestiging in onze cijfers.
- Alles bij elkaar konden we aan de hand van onze variabelen (ligging, kamertype, eigendomsstructuur, grootte van de instelling, hoogte van het Riziv-forfait) 19 procent van de variatie in de dagprijzen verklaren. Dat wil zeggen dat er nog tal van andere factoren een rol spelen waar we geen zicht op hebben, zoals de personeelsbezetting, het comfort en de kwaliteit, de ouderdom van de gebouwen, de rentelasten van de leningen, maar wellicht ook de strategische beslissingen vanuit het management van de instellingen zelf, onder meer in functie van het aanbod in de regio.

7.3 De supplementen

- De supplementen zijn vergoedingen voor extra diensten. De overheid bepaalt welke diensten als supplement aangerekend kunnen worden. De prijs van dienstverlening wordt door de instelling bepaald (verplichting tot marktconforme prijzen) en dient te worden meegedeeld aan de overheid.
- De supplementen zijn goed voor gemiddeld 7% van de totale bewonersfactuur, ofwel een maandelijks bedrag van 108 euro. 95% van de rusthuisbewoners betaalt supplementen.
- We stelden vier belangrijke supplementencategorieën vast:
 - de vergoedingen voor de geneesmiddelen (remgelden en niet-terugbetaalde geneesmiddelen) en parafarmaceutische producten. Gemiddeld betaalt de rusthuisbewoner 48 euro per maand uit eigen zak aan geneesmiddelen. Terwijl een aantal bewoners niets betaalt, loopt het bedrag bij 10% van de bewoners op tot meer dan 106 euro per maand. Dit hangt samen met het hoog geneesmiddelenverbruik bij rusthuisbewoners.
 - Op de tweede plaats komen 'andere supplementen niet behorend tot vorige categorieën', goed voor een gemiddelde maandelijkse uitgave van 22 euro, waarbij de helft van de rusthuisbewoners niets betaalt en 10% van de bewoners meer dan 68 euro per maand. Het gaat over supplementen die volgens de regionale wetgevingen zijn toegelaten maar die niet als afzonderlijke categorie op de kostennota vermeld staan, zoals de kapper, maaltijdbediening op de kamer, of nog specifieke animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening georganiseerd worden en die een aantoonbare meerkost vormen.
 - Op de derde plaats komen de kosten voor de was. Terwijl drie vierde van de rusthuisbewoners hier niets voor betaalt (voor hen wordt de was door de familie of anderen gedaan, of zijn de kosten voor de was geïntegreerd in de dagprijs), betaalt 10% van de bewoners hiervoor meer dan 60 euro per maand.
- Tot slot kunnen ook de dokterskosten (remgeld en supplementen) nog een belangrijke kostenpost vormen. De resultaten zijn hier echter voor vertekend aangezien deze kostencategorie niet verplicht op de kostennota vermeld dient te worden. Volgens onze resultaten betaalt 10% van de bewoners meer dan 18 euro per maand en 5% van de bewoners meer dan 48 euro per maand aan dokterskosten.
- Ook inzake supplementen bestaan er belangrijke verschillen. Zo betaalt 5% van de bewoners meer dan 283 euro per maand terwijl 5% van de bewoners niets extra betaalt. De bedragen liggen het hoogst in Brussel (142 euro per maand, 10% van de bewoners betaalt meer dan 302 euro per maand) en de vzw-sector (189 euro per maand in Brussel, 126 euro in Vlaanderen en 121 euro in Wallonië). In de openbare sector zijn de supplementen opvallend lager: overal schommelen ze rond de 80 euro per maand.
- De verschillen kunnen te wijten zijn aan tal van factoren waar we in deze studie echter minder zicht op hebben, zoals prijsverschillen inzake dienstverlening tussen instelling, de mate waarin de bewoners beroep doen op extra dienstverlening, de mate waarin wordt goedkope geneesmiddelen worden voorgeschreven of nog de mate waarin extra dienstverlening is gecollectiviseerd in de dagprijs. Uit onze analyses bleek dat personen met een hogere zorgbehoefte over het algemeen ook meer extra kosten hebben. Voor wat betreft de supplementen gelinkt aan gezondheidszorgen betalen bewoners met een C-profiel gemiddeld 20 tot 23 euro per maand meer dan bewoners met een O-, A- of B-profiel. Voor wat betreft alle supplementen samen bestaan er significante verschillen tussen de bewoners met een Cd-profiel enerzijds en de bewoners met een O- of B-profiel anderzijds (18-21 euro) en tussen de C- en O-profielen (31 euro).

7.4 Verborgen kosten

Naast de dagprijs en supplementen zijn er nog andere kosten gelinkt aan een rusthuisverblijf. Deze verschijnen echter niet op de factuur waardoor we er geen zicht op hebben. Het gaat over uitgaven die gedaan worden buiten het rusthuis (materiaal of geneesmiddelen die de bewoner of diens familie van buitenaf meebrengt naar het rusthuis, kosten van de was, voeding, dranken etc. betaald door de familie), of kosten gelinkt aan bepaalde prestaties (doktersbezoek, kapper, etc.) die rechtstreeks betaald worden aan de verstrekker en die dus niet op de individuele kostennota's verschijnen. In onze studie hebben wij geen zicht op deze kosten. Andere studies ramen het bedrag op 60 tot 138 euro per maand.

7.5 Het profiel van de rusthuisbewoner

De rusthuisbewoners vormen een sociaal kwetsbare groep: drie vierde van de bewoners zijn vrouwen. De gemiddelde leeftijd bedraagt 83,6 jaar: 85 jaar bij de vrouwen en 79 jaar bij de mannen. 63% onder hen heeft recht op verhoogde tegemoetkoming, in Vlaanderen loopt hun aandeel op tot 73%. Drie op vier rusthuisbewoners zijn zwaar zorgafhankelijk (zorgprofielen B, C, Cd of D). In Vlaanderen ligt hun aandeel nog hoger (4 op 5).

7.6 Betaalbaarheid

- Drie vierde van de ouderen beschikt over onvoldoende inkomen om de rusthuisfactuur te betalen. Indien we ervan uitgaan dat de ouderen met de laagste inkomens ook in de goedkoopste rusthuizen verblijven en omgekeerd, dan stellen we vast dat in Vlaanderen de 50 procent ouderen met de laagste inkomens 279 tot 297 euro per maand tekort hebben om het rusthuisverblijf te betalen. Afgezet tegenover de gemiddelde kost loopt het tekort op van 288 tot meer dan 622 euro per maand.
- De kloof tussen de totale rusthuisfactuur en het gemiddelde pensioen is groot. Zo bedraagt voor mannen een pensioen als alleenstaande voor een loopbaan als werknemer, gemiddeld 1.075 euro bruto per maand. Voor vrouwen is dit nog 776 euro per maand. Een ambtenarenpensioen is over

het algemeen wel voldoende hoog om de rusthuisfactuur te betalen (gemiddeld 1.884 euro voor vrouwen en 2.505 euro voor mannen). Ouderen die over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen aanspraak maken op de Inkomensgarantie voor Ouderen. Het maximumbedrag dat van toepassing is op de rusthuisbewoners bedraagt 1.032 euro per maand. Dit bedrag wordt verminderd met de bestaansmiddelen van de persoon.

- Bovenop het pensioen of de Inkomensgarantie voor ouderen heeft elke rusthuisbewoner recht op een maandelijkse tegemoetkoming vanuit de zorgverzekering van 130 euro.
- Tot slot kunnen bepaald rusthuisbewoners, in de praktijk diegenen met de laagste pensioenen, aanspraak maken op de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden. Het bedrag is afhankelijk van de zorgbehoefte en het inkomen van de persoon en varieert tussen 81,81 euro en 549,15 euro per maand. In Vlaanderen krijgen ongeveer 105.000 ouderen een THAB, waarvan ongeveer 27.500 in een residentiële setting verzorgd worden (woon-zorgcentra, serviceflats of ziekenhuizen).
- Het overgrote deel van de bewoners zal dus andere middelen moeten aanspreken om de factuur te betalen: het vermogen, hulp van de familie of nog van het OCMW.

7.7 Bewonersaandeel in de totale factuur

Volgens onze berekeningen hebben de rusthuisbewoners in 2014 een totaal van 2,18 miljard euro uit eigen zak betaald voor hun verblijf in het rusthuis (exclusief supplementen), tegenover 2,83 miljard euro⁴⁹ betaald door de ziekteverzekering⁵⁰. De ziv-tegemoetkoming bedraagt gemiddeld 59,77 euro per dag tegenover gemiddeld 45,97 euro per dag voor de bewoner. De verhouding ligt dus op 56%-44%, exclusief financiering van de bouwkost, animatiefunctie, GESCO, en eventuele tegemoetkomingen vanuit de lokale overheden.

[49] Forfait ROB en RVT, incontinentie, syndicale premie, loonharmonisering en eindeloopbaan.

[50] Riziv (2015): Permanente audit – dienstjaar 2014

8. Aanbevelingen

Voor de Socialistische Ziekenfondsen heeft elke oudere recht op een kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare ouderenzorg. We stellen echter vast dat rusthuizen duur zijn en ver boven het pensioen liggen. Wij roepen de Vlaamse overheid op om bij de uittekening van een nieuw organisatie- en financieringsmodel voor de ouderenzorg, prioritair in te zetten op de betaalbaarheid van de zorg voor de oudere.

In onze visienota 'Alle Vijf' stelden wij een solidair en haalbaar financieringsmodel voor. We hernemen de grote principes en vullen dit verder aan met bijkomende punten die naar voren kwamen uit onze studie:

1. Investeer in de zorg. Door de vergrijzing zal de ouderenzorg de komende jaren veel extra investeringen vergen, zowel in de thuiszorg als in de residentiële zorg. Voorzie voldoende middelen opdat een kwaliteitsvol, toegankelijk en betaalbaar aanbod gegarandeerd kan worden.
2. Financier de zorg vanuit collectieve solidaire middelen. Maak hiervoor een duidelijke opsplitsing van woon-, leef- en zorgkosten:
 - Financier de zorg en zorggerelateerde woon- en leefkosten^[51] via collectieve inkomsten uit (para)fiscaliteit waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Maak hierbij werk van een transparante fiscaliteit. De overgemaakte dotaties ouderenzorg uit de zesde staatshervorming moeten gegarandeerd worden toegerekend aan ouderenzorg. Hou een eventueel persoonlijk aandeel voor de oudere beperkt en stel hiervoor een maximumfactuur in. Zorg er ook voor dat de financiering de reële zorgnood dekt: dit houdt in dat het budget mee evolueert in functie van de zorgbehoefte van de persoon en op een voldoende wijze de noodzakelijke personeelsinvulling dekt.

- De woon- en leefkosten^[52] zijn, net zoals in de thuissituatie, ten laste van de oudere. Binnen de woonzorgcentra geldt er een huisvestingscomponent die de bewoner betaalt via de dagprijs. Naar analogie met de sociale woningmarkt worden er sociale correcties voorzien.

[51] Verpleegkundig en verzorgend personeel, logopedie, ergotherapie, kinesithérapie, psychologische omkadering, verzorgingsmateriaal, medische voeding, mobiliteitshulpmiddelen, (collectieve) zorginfrastructuur, animatie, vervoer voor zorg.

[52] Huisvesting, onderhoud en herstelling, energie, huisvuil, verzekering brand en burgerlijke aansprakelijkheid, voeding, reiniging kleding, persoonlijk vervoer, persoonlijke verzorging, ontspanning en onderhouden van relaties...

3. Maak werk van een proactief dagprijzen- en supplementenbeleid voor woonzorgcentra:
 - Maak komaf met de grotendeels vrije prijszetting in woonzorgcentra: stel dagprijsmarges in voor de instellingen op basis van objectieve criteria, zoals het aanbod en de kwaliteit van de infrastructuur en de hotelfunctie. Voorzie ook marges voor de supplementen.
 - Bescherm de rusthuisbewoner tegen prijsverhogingen: een aanpassing van de dagprijs (met uitzondering van indexering) vormt wel degelijk een aanpassing van de overeenkomst tussen de bewoner en de instelling. De bewoner inlichten via de bewonersraad zoals vandaag voorzien is, is onvoldoende. De Socialistische Mutualiteiten zijn voorstander van de invoering van een prijsgarantie.
4. Zorg voor een permanente monitoring van de evolutie van de dagprijzen en de supplementen in de rusthuizen. Noodzakelijke randvoorwaarden hierbij zijn:
 - Verplichte elektronische facturatie: het grote merendeel van de rusthuizen factureert vandaag nog via het papieren circuit;
 - Aan de hand van een transparante factuur op maandbasis. De huidige kostennota vormt een goede basis, mits een aantal aanpassingen (zoals de verplichte vermelding van de categorieën kosten voor arts, kinesist, polikliniek en laboratorium, de vermelding van alle supplementencategorieën die zijn voorzien in de regelgeving en de vermelding van de prijs per eenheid en het aantal eenheden).
5. Neem maatregelen om het rationeel gebruik van geneesmiddelen bij ouderen aan te moedigen. We herhalen hierbij de belangrijkste aanbevelingen die we in het verleden reeds formuleerden⁵³:
 - Registreer de niet-terugbetaalde geneesmiddelen in Pharmanet, zodat een totaalzicht verkregen kan worden van de ingenomen geneesmiddelen;
 - Veralgemeen de medicatie 'op maat' van de ouderen naar alle rusthuizen en in de thuis-situatie. De medicatie op maat berust op het medicatieschema, het klaarmaken van de individuele medicatieverpakking en de tarifiering per eenheid.
 - Versterk de rol van de Coördinerend en Raadgevend Arts (CRA) in het geneesmiddelenbeheer in het rusthuis. Verplicht de CRA als erkenningscriterium voor rusthuizen (momenteel enkel in RVT) en vertrouw hem het beheer van de geneesmiddelenvoorschriften binnen het rusthuis toe en, in het bijzonder, de mogelijkheid om het voorschrift te wijzigen op basis van het therapeutisch formulier, in overleg met de behandelende arts.
6. Moduleer de tegemoetkoming vanuit de zorgverzekering in functie van de zorgafhankelijkheid van de oudere. We stelden immers vast dat een hogere zorgafhankelijkheid tot meer extra kosten leiden.
7. Zorg ervoor dat alle ouderen over voldoende inkomen beschikken: maak werk van leefbare pensioenen en maak komaf met armoede.

[53] Boutsen et al, ibidem en Socialistische Mutualiteiten (juni 2014): 20 Voorstellen voor een Sociaal Geneesmiddelenbeleid.

9. Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

1. Studies:

- Belfius (2015): De rusthuissector als macro-gegeven in Vlaanderen. 15p.
- Belfius, Zorgnet Vlaanderen en Corilus: MARA-analyse. Sectorstudie Woonzorgcentra. Financiële analyse – boekjaren 2010-2013, 12p.
- Boutsen, Laasman, Maron et Vrancken (2013), « Consommation de médicaments en maison de repos : une analyse longitudinale », Union Nationale des Mutualités Socialistes, 20 p.
- De EU-statistiek van inkomens en levensomstandigheden 2014 (EU-SILC 2014)
- Federale Overheidsdienst Economie (2009): Sectorstudie rusthuizen. 47p.
- KCE rapport vol. 47 A (2006), Geneesmiddelenverbruik in de Belgische rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen, 214p
- Kuypers S. en Marx I (2014): De verdeling van vermogens in België. 25p.
- Laferrère, A., Van den Heede, A., Van den Bosch, K., & Geerts, J. (2013). Entry into institutional care: predictors and alternatives. In: Börsch-Supan, A., Brandt, M., Litwin, H., & Weber, G. (Eds.). Active ageing and solidarity between generations in Europe: First results from SHARE after the economic crisis. Berlin: De Gruyter, pp. 253-264.
- Onderzoeks- en Informatiecentrum van de VerbruikersOrganisaties (2010) : Rusthuizen. 36p.
- Pacolet J., De Coninck A. (2015): Financiering van de residentiële ouderenzorg: het perspectief van de voorzieningen. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, rapport 31, 197p.
- Pacolet J., F. De Troyer, S. Boeykens, A. De Coninck, F. Vastmans F. et E. Buyst E. (2012), Een vergelijken-de studie naar bouwkost en dagprijs in door VIPA gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde woonzorgcentra. 142p.
- Rijksdienst voor Pensioenen (2014): Jaarlijkse statistiek voor de uitkeringsgerechtigden. 300p.
- Riziv (2015): Permanente audit – dienstjaar 2014
- Socialistische Ziekenfondsen (2010), « Rusthuisenquête: betaalbaarheid rusthuis », 14 p.
- Socialistische Mutualiteiten (juni 2014): 20 Voorstellen voor een Sociaal Geneesmiddelenbeleid, 28p.
- Test-Aankoop (2013), « Enquête rusthuizen : niet altijd home sweet home. ». Budget en recht n227. Maart-april 2013, p8-13.

- UCP – Mouvement social des aînés et Espace Senior (2010) : Vivre en maison de repos : à la portée de tous ? – dossier spécial 'coûts en MR/MRS'. Verschenen in Balises, journal des cadres de l'UCP, mouvement social des aînés, Trimestriel 32, nov-dec 2010, janvier 2011.
- Van Kerm P. (2006): Extreme incomes and the estimation of poverty and inequality indicators from EU-SILC. Eurostat and Statistics Finland International Conference on "Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges", Helsinki 6-7 November 2006. 48p.

2. Websites

- De voorstellen van de Socialistische Ziekenfondsen voor een sterk Vlaams ouderenzorg-beleid: www.socmut.be/allevijf
- De Vlaamse wetgeving omtrent prijszetting in de ouderenzorg: <http://www.zorg-en-gezondheid.be/prijswijzigingen-in-de-ouderenzorg>
- Pensioendienst voor de overheidssector, jaarlijkse statistieken: <http://www.sdp.be/pdos/statistics/index.htm>
- Riziv: Formulieren in ROB, RVT en CDV. Laatst geraadpleegd op 23 december 2015. <http://www.inami.fgov.be/nl/professionals/verzorgingsinstellingen/rusttoorden/Paginas/formulieren-ROB-RVT-CDV.aspx>

3. Wetgeving

- Koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot uitvoering van de artikelen 57 en 59 van de programmawet van 2 januari 2001 wat de harmonisering van de barema's en de loonsverhogingen in bepaalde gezondheidsinrichtingen betreft
- Ministerieel besluit van 6 november 2003 tot vaststelling van het bedrag en de voorwaarden voor de toekenning van de tegemoetkoming, bedoeld in artikel 37, § 12, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, in de rust- en verzorgingstehuizen en in de rustoorden voor bejaarden
- Ministerieel Besluit van 9 december 2009 tot bepaling van de samenstelling van de dagprijs, de extra vergoedingen en de voorschotten ten gunste van derden aangerekend in de woonzorgcentra.
- Organieke wet OCMW 8 juli 1976.
- Overeenkomst tussen de rustoorden voor bejaarden, de rust- en verzorgingsinstellingen, de centra voor dagverzorging en de verzekeringsinstellingen. Gecoördineerde tekst op 1 januari 2014. Artikel 5.

9.2 Bijlage 2 : individuele kostennota

Bijlage 43

Inrichtingen bedoeld in artikel 34, 11° en 12°, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994

VERZAMELKOSTENNOTA

Nota nr. blz.

Identificatie van de inrichting:

Naam:
Adres:
Tel.:
RIZIV-nummer:

Identificatie van het ziekenfonds of de gewestelijke dienst of
gewestelijk geneeskundig centrum :

Nr.:
Naam:
Adres:

Juridische vorm van de inrichting:

Adres van de zetel:
Nummer van het handelsregister:

Als de zaakvoerder van de inrichting deze in zijn eigen naam exploi-
teert:

Naam en voornaam van de exploitant:
Hoofdverblijfplaats:
Nummer van het handelsregister:

(alleen voor ROB en RVT)

Datum waarop het quotum aan dagen bereikt werd :

.....

Verzamelnota nr. van tot uitgevoerd op

Nummer van de individuele nota	Naam en voornaam van de rechthebbende	Inschrijvingsnummer	Aantal dagen	Ten laste V.I.	Ten laste patiënt	Totaal
.....						
.....						
.....						

Algemeen totaal voor de V.I.:

.....

Te betalen op rekening:
met de verwijzing:

Overeenstemmingsstrook

Ik bevestig dat de hierboven vermelde kosten juist zijn en dat een dubbel van de individuele kostennota aan de rechthebbenden is bezorgd.

De verantwoordelijke van de inrichting.
(Datum, naam en handtekening)

Bijlage 43 (vervolg)

Inrichtingen bedoeld in artikel 34, 11° en 12° van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

INDIVIDUELE KOSTENNOTA VOOR DE PERIODE VAN

TOT

Nota nr.

Identificatie van de inrichting:

Naam:

Adres:

RIZIV-nummer:

Identificatie van de rechthebbende:

Naam:

Voornaam:

Adres:

Inschrijvingsnummer Sociale

Zekerheid (SIS-kaart):

KG 1 / KG 2 :

Identificatienummer van het ziekenfonds of de gewestelijke dienst of gewestelijk geneeskundig centrum :

Nr.:

Naam:

Adres:

- Periode(s) van afwezigheid gedurende het trimester die geen aanleiding geven tot de betaling van de tegemoetkoming:
 van tot
 van tot
 van tot
- Referenties
 Eerste form. 760 Laatste form. 760 Form. 761
 Inrichting Inrichting Inrichting
 V.I. V.I. V.I.

VASTE KOSTEN :	Pseudo-code	Prijs per dag	Aantal dagen	Ten laste V.I.	Ten laste patiënt
- Tegemoetkomingen voor verzorging en bijstand in de handelingen van het dagelijkse leven in een ROB of in een RVT (kortverblijf inbegrepen) Van Tot					
- Korting op de gesolidariseerde kost van het incontinentiemateriaal	763593				-
- Tegemoetkomingen voor verzorging en bijstand in de handelingen van het dagelijkse leven in een centrum voor dagverzorging (CDV) voor zorgafhankelijke ouderen of voor personen die lijden aan een ernstige ziekte Van Tot					

Bijlage 43 (eind)

- Huisvestingskosten: eenpersoonskamer tweepersoonskamer gemeenschappelijke kamer huisvestingskosten in CDV abonnement televisie abonnement internet kosten telefoon	960551 960573 960595 960610 960632 960654 960676				
TOTAAL VASTE KOSTEN:				, ..	
SUPPLEMENTEN IN RELATIE TOT GEZONDHEIDSZORGEN:	Pseudo-code	Unitaire prijs	Aantal	Ten laste V.I.	Ten laste patiënt
- Verzorgingsmateriaal niet inbegrepen in het forfait: (libellé)	960691				
- Incontinentiemateriaal (1): (libellé)	960713				
- Farmaceutische en parafarmaceutische producten (2):	960735				
Voedingssupplementen (2):	960750				
Kortingen (3):	960772				-
ANDERE SUPPLEMENTEN (op vraag van de patiënt):					
- Was	960794				
- Pedicure	960816				
- Manicure	960831				
- Drank	960853				
- Totale kost andere supplementen (niet behorend tot vorige categorieën)	960875				
TRANSPORT IN RELATIE TOT GEZONDHEIDSZORGEN:					
- Taxi	960890				
- Ambulance	960912				
- Vervoer woonplaats / CDV	960934				
TOTAAL SUPPLEMENTEN EN TRANSPORT:					

- (1) Enkel voor de centra voor dagverzorging waar de kost van het incontinentiemateriaal niet inbegrepen is in de verblijfskosten.
 (2) Totale kost.
 (3) Het bedrag van de kortingen ten gunste van de patiënt in het negatief aanduiden.

9.3 Bijlage 3: Formulier van de Katz-schaal

BIJLAGE 41

onder gesloten omslag over te maken aan de adviserend geneesheer

EVALUATIESCHAAL TOT STAVING VAN DE AANVRAAG OM TEGEMOETKOMING IN EEN VERZORGINGSINRICHTING

Identificatiegegevens rechthebbende :

Riziv-nummer van de instelling :

NAAM – VOORNAAM :

Rijksregisternummer :

A. Schaal (enkel de kolom "Nieuwe score" invullen in geval van eerste evaluatie) :

CRITERIUM	Oude score	Nieuwe score	1	2	3	4
ZICH WASSEN			kan zichzelf helemaal wassen zonder enige hulp	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te wassen boven of onder de gordel	heeft gedeeltelijk hulp nodig om zich te wassen zowel boven als onder de gordel	moet volledig worden geholpen om zich te wassen zowel boven als onder de gordel
ZICH KLEDEN			kan zich helemaal aan- en uitkleden zonder enige hulp	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te kleden boven of onder de gordel (zonder rekening te houden met de veters)	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te kleden zowel boven als onder de gordel	moet volledig worden geholpen om zich te kleden zowel boven als onder de gordel
TRANSFER en VERPLAATSINGEN			is zelfstandig voor de transfer en kan zich volledig zelfstandig verplaatsen zonder mechanisch(e) hulpmiddel(en) of hulp van derden	is zelfstandig voor de transfer en voor zijn verplaatsingen, mits het gebruik van mechanisch(e) hulpmiddel(en) (kruk(ken), rolstoel,...)	heeft volstrekte hulp van derden nodig voor minstens één van de transfers en/of zijn verplaatsingen	is bedlegerig of zit in een rolstoel en is volledig afhankelijk van anderen om zich te verplaatsen
TOILET-BEZOEK			kan alleen naar het toilet gaan, zich kleden en zich reinigen	heeft hulp nodig voor één van de 3 items: zich verplaatsen of zich kleden of zich reinigen	heeft hulp nodig voor twee van de 3 items: zich verplaatsen en/of zich kleden en/of zich reinigen	heeft hulp nodig voor de 3 items: zich verplaatsen en zich kleden en zich reinigen
CONTINENTIE			is continent voor urine en faeces	is accidenteel incontinent voor urine of faeces (inclusief blaassonde of kunstaars)	is incontinent voor urine (inclusief mictietraining) of voor faeces	is incontinent voor urine en faeces
ETEN			kan alleen eten en drinken	heeft vooraf hulp nodig om te eten of te drinken	heeft gedeeltelijk hulp nodig tijdens het eten of drinken	de patiënt is volledig afhankelijk om te eten of te drinken

CRITERIUM			1	2	3	4
TIJD (2)			geen probleem	nu en dan, zelden probleem	bijna elke dag probleem	volledig gedesorienteerd of onmogelijk te evalueren
PLAATS (2)			geen probleem	nu en dan, zelden probleem	bijna elke dag probleem	volledig gedesorienteerd of onmogelijk te evalueren

OF: de patiënt heeft een diagnose dementie op basis van een gespecialiseerd diagnostisch bilan op datum van

Op basis van bovenstaande evaluatie wordt : - categorie O categorie A categorie B categorie C categorie Cdement
categorie D aangevraagd ⁽¹⁾

- een opname in een centrum voor dagverzorging aangevraagd ⁽¹⁾

B. Redenen die de wijziging van de categorie rechtvaardigen (enkel in geval van toename):

C. De Geneesheer (vereist indien de categorie D wordt aangevraagd of toename afhankelijkheid minder dan 6 maanden na wijziging schaal tijdens de laatste controle) of de verpleegkundige:

Naam en Riziv-nummer of stempel van de geneesheer: Naam van de verantwoordelijke verpleegkundige	Datum:/...../.....	Handtekening:
---	-----------------------------	---------------

⁽¹⁾ Schrappen wat niet past.

⁽²⁾ Niet invullen indien de patiënt een diagnose dementie heeft op basis van een gespecialiseerd diagnostisch bilan.

Categorieën van zorgenbehoevendheid

RUSTOORD VOOR BEJAARDEN EN RUST- EN VERZORGINGTEHUIS

Op basis van het evaluatieschema, zoals opgenomen op de recto-zijde, worden de categorieën van zorgenbehoevendheid als volgt bepaald (een rechthebbende wordt als afhankelijk beschouwd als hij «3» of «4» scoort voor het desbetreffende criterium) :

categorie O : daarin zijn de rechthebbenden ondergebracht die:
fysiek volledig onafhankelijk en niet dement zijn;

categorie A : daarin zijn de rechthebbenden ondergebracht die:
fysiek afhankelijk zijn :
zij zijn afhankelijk om zich te wassen en/of te kleden;

psychisch afhankelijk zijn :
zij zijn gedesoriënteerd in tijd en ruimte, én
zij zijn fysiek volledig onafhankelijk;

categorie B : daarin zijn de rechthebbenden ondergebracht die:
fysiek afhankelijk zijn :
zij zijn afhankelijk om zich te wassen en te kleden, én
zij zijn afhankelijk voor de transfer en verplaatsingen en/of naar het toilet te gaan;

psychisch afhankelijk zijn :
zij zijn gedesoriënteerd in tijd én ruimte, én
zij zijn afhankelijk om zich te wassen en/of te kleden;

categorie C : daarin zijn de de rechthebbenden ondergebracht die:
fysiek afhankelijk zijn :
zij zijn afhankelijk om zich te wassen en te kleden, én
zij zijn afhankelijk voor de transfer en verplaatsingen en naar het toilet te gaan, én
zij zijn afhankelijk wegens incontinentie en/of om te eten;

categorie D : daarin zijn de rechthebbenden gerangschikt waarvoor op basis van een gespecialiseerd diagnostisch bilan voor dementie uitgevoerd door een geneesheer-specialist in de neurologie, in de psychiatrie of in de geriatrie, de diagnose van dementie is vastgesteld;

categorie C dement : daarin zijn de rechthebbenden ondergebracht die :
psychisch afhankelijk zijn :
zij zijn gedesoriënteerd in tijd én ruimte, of
zij hebben een diagnose dementie op basis van een gespecialiseerd diagnostisch bilan voor dementie uitgevoerd door een geneesheer-specialist, én
zij zijn afhankelijk om zich te wassen en te kleden, én
zij zijn afhankelijk wegens incontinentie, én
zij zijn afhankelijk voor de transfer en verplaatsingen en/of om naar het toilet te gaan en/of om te eten.

Afhankelijkheidscriteria

CENTRUM VOOR DAGVERZORGING

De rechthebbende moet beantwoorden aan de hierna vermelde afhankelijkheidscriteria :

ofwel is hij fysiek afhankelijk :
hij is afhankelijk om zich te wassen en te kleden, én
hij is afhankelijk voor transfer en verplaatsingen en/of naar het toilet te gaan ;

ofwel is hij psychisch afhankelijk :
hij is gedesoriënteerd in tijd en ruimte, én
hij is afhankelijk om zich te wassen en/of te kleden.

ofwel op basis van een gespecialiseerd diagnostisch bilan voor dementie dat werd uitgevoerd door een geneesheer-specialist in de neurologie, in de psychiatrie of in de geriatrie, de diagnose voor dementie is vastgesteld.

9.4 Bijlage 4: vergelijking van de componenten van de dagprijs en de supplementen in de verschillende gemeenschappen

VL VLAAMSE GEMEENSCHAP	WAL WALLONIË	FRG FRANSE GEMEENSCHAP
GGC GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE	DG DUITSTALIGE GEMEENSCHAP	

KOSTPRIJSELEMENT	INBEGREPEN IN DAGPRIJS	SUPPLEMENT	VOORSCHOT TEN GUNSTE VAN DERDE
Het gebruik van de kamer	VL WAL FRG GGC DG		
Het meubilair van de kamer aangepast aan de toestand van de bewoner	VL WAL FRG GGC DG		
De basisaccomodatie en het meubilair overeenkomstig de erkenningsvoorwaarden	VL WAL FRG GGC DG		
Het ter beschikking stellen van een nachtstoel wanneer de toestand van de bewoner dit vereist	VL WAL FRG GGC DG		
Het aangepast meubilair van de gemeenschappelijke plaatsen	VL WAL FRG GGC DG		
Het gebruik en het onderhoud van zowel de individuele als de gemeenschappelijke sanitaire installaties	VL WAL FRG GGC DG		
Het gebruik van de gemeenschappelijke plaatsen, met inbegrip van de liften	VL WAL FRG GGC DG		
Het onderhoud van het patrimonium van de voorziening, het algemene onderhoud en het reinigen van de gemeenschappelijke plaatsen, materiaal en producten inbegrepen.	VL WAL FRG GGC DG		
De herstellingen van de kamers en overige huisvestingslokalen die uit een gewoon woongebouw voortvloeien	VL WAL FRG GGC DG		
Het onderhoud van de individuele kamer, en van het meubilair en het materiaal in deze kamer, inclusief het specifieke onderhoud uitgevoerd na het overlijden of het vertrek van de bewoner	VL WAL FRG GGC		
Onderhouds-, schoonmaak- en herstellingskosten t.g.v. normale slijtage (bv. behang, schilderwerk)	VL WAL FRG GGC		
Afvalverwijdering	VL WAL FRG GGC DG		
De verwarming van de kamer en gemeenschappelijke plaatsen, het onderhoud van deze installaties en elke wijziging van de verwarmingsapparatuur	VL WAL FRG GGC DG		
Het stromende koude en warme water en het gebruik van elke sanitaire installatie	VL WAL FRG GGC DG		
De elektrische installaties, hun onderhoud en elke wijziging ervan en het gemeenschappelijk elektriciteitsverbruik	VL WAL FRG GGC DG		
Het elektriciteitsverbruik (inclusief het verbruik van individuele toestellen die behoren tot het basiscomfort, zijnde TV, radio en koelkast); het verbruik van de verlichtings- en verwarmingstoestellen ingevolge het individuele gebruik ervan door de bewoner	VL WAL FRG GGC DG (1)		
De installaties voor bescherming tegen brandgevaar en voor interne communicatie in functie van gemeenschappelijk gebruik	VL WAL FRG GGC DG	FRG	
De individuele en collectieve toegang tot de door de voorziening ter beschikking gestelde interne en externe communicatie voor radio, televisie, telefoon en internet:			
a) aansluitingen, aansluitings-, herstellings- en onderhoudskosten	VL WAL FRG GGC DG	VL WAL	FRG GGC DG
b) abonnementskosten en kosten individueel gebruik	VL WAL FRG GGC DG	VL WAL	FRG GGC DG
Het ter beschikking stellen in de gemeenschappelijke ruimten van televisie, radio of andere audiovisuele media	VL WAL FRG GGC DG		

(1) Enkel in gemeenschappelijke delen.

KOSTPRIJSELEMENT	INBEGREPEN IN DAGPRIJS	SUPPLEMENT	VOORSCHOT TEN GUNSTE VAN DERDE
De keukeninstallaties, het onderhoud ervan, de wijzigingen ervan ingevolge de toepasselijke wetgeving, en de toevoer van de grondstoffen en de opslag ervan	VL WAL FRG GGC		
De beschikbaarstelling, het onderhoud en de vervanging van het beddengoed : matras aangepast aan zorgnood van bewoner, dekens, spreien, lakens, hoofdkussens, steeklaken	VL WAL FRG GGC		
De bescherming van het beddengoed in geval van o.a. incontinentie, decubitus, besmettelijke ziekten,...			
De standaarduitrusting voor gordijnen en/of overgordijnen, behang en meubelstoffen	VL WAL FRG GGC		
Was en stomerij van het niet-persoonlijke linnen	VL WAL FRG GGC		
Was en stomerij van het persoonlijk linnen:			
a) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost vanuit de overheid gesubsidieerd wordt, ten belope van het bedrag dat niet gedekt wordt door deze tussenkomst.	FRG GGC	VL WAL (2)	VL
b) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost niet vervat zit in de dagprijs en/of niet vanuit de overheid gesubsidieerd wordt	FRG GGC	WAL (2)	VL
c) dienst georganiseerd door een externe dienstverlener of op zelfstandige basis			VL WAL FRG GGC
ZORGFUNCTIE			
Medische, verpleegkundige, verzorgende, paramedische en kinesitherapeutische activiteiten die voorzien zijn in de tussenkomst door de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, voor het bedrag dat niet gedekt wordt door deze tussenkomst	VL WAL FRG GGC		
Honoraria van externe verstrekkers van zorg die zijn opgenomen in de nomenclatuur van het RIZIV voor zover ze niet inbegrepen zijn in de zorgforfaits die de voorziening voor de individuele bewoner ontvangt			VL WAL FRG GGC
De individuele bijdragen voor het ziekenfonds			VL WAL FRG GGC
Kosten van medicatie (verminderd met de bekomen korting)			VL WAL FRG GGC
De bevoorrading, het beheer, het stockeren en de verdeling van geneesmiddelen, verzorgings- en incontinentiemateriaal	VL WAL FRG GGC		
Hospitalisatiekosten			VL WAL FRG GGC
Incontinentiemateriaal	VL WAL FRG GGC		
Verzorgingsmateriaal dat niet gedekt is door de RIZIV-forfaits			VL WAL FRG GGC
Kosten voor hulpmiddelen zoals hoorapparaat, bril, tandprothesen, rolstoel, krukken, looprek, enz.... voor het gedeelte dat niet gedekt wordt door de ziekteverzekering of dat niet onder toepassing valt van de overeenkomst tussen de voorziening en de verzekeringsinstelling			VL WAL FRG GGC
LEEFFUNCTIE			
De bereiding en verdeling van de maaltijden (inclusief de diëten) met inbegrip van de dranken, de tussendoortjes en de dranken waarvan de verdeling tussen de maaltijden systematisch gebeurt	VL WAL FRG GGC		
De maaltijdbedeling op de kamer omwille van de gezondheidstoestand van de bewoner	VL WAL FRG GGC		
De maaltijdbediening op de kamer voor valide bejaarden	WAL	VL FRG GGC	
Onbepaalde beschikbaarheid van drinkbaar water	VL WAL FRG GGC		

(2) Schoonmaak voor niet-collectief gebruik.

KOSTPRIJSELEMENT	INBEGREPEN IN DAGPRIJS	SUPPLEMENT	VOORSCHOT TEN GUNSTE VAN DERDE
De dranken buiten de maaltijden die op individuele vraag van de bewoner verstrekt worden (uitgezonderd drinkbaar water)		VL WAL FRG GGC	
Supplementaire voedingsproducten die buiten de maaltijden verstrekt worden op individuele vraag van de bewoner		VL WAL FRG GGC	
Lichte en dadelijk opneembare voedingsstoffen (enterale voeding, voedingssupplementen, een speciale maaltijd ter vervanging van de normale maaltijd,...) ten belope van de meerkost ten opzichte van een gewone maaltijd			VL WAL FRG GGC
Lichaamshygiëne van kop tot teen	VL WAL FRG GGC		
Pedicure, manicure, esthetische verzorging en kapper:			
a) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost vanuit de overheid gesubsidieerd wordt, ten belope van het bedrag dat niet gedekt wordt door deze tussenkomst	FRG GGC	VL	VL WAL
b) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost niet vervat zit in de dagprijs en/of niet vanuit de overheid gesubsidieerd wordt	FRG GGC		VL WAL
c) dienst georganiseerd door een externe dienstverlener of op zelfstandige basis			VL WAL FRG GGC
Basispakket van persoonlijke toiletartikelen (wc-papier, zeep, shampoo en tandpasta) standaard aangeboden door de voorziening	VL FRG GGC	WAL	WAL
Persoonlijke toiletartikelen die op uitdrukkelijke vraag van de bewoner door de voorziening worden aangekocht		WAL FRG GGC	VL
De dagdagelijkse animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening worden georganiseerd	VL WAL FRG GGC (3) (3) (4)	VL WAL FRG GGC (3) (4)	
De specifieke animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten die door de voorziening worden georganiseerd en die een aantoonbare meerkost vertegenwoordigen	VL WAL WAL GGC	VL WAL FRG GGC	
Herstellingskosten van persoonlijk linnen:			
a) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost vanuit de overheid gesubsidieerd wordt, ten belope van het bedrag dat niet gedekt wordt door deze tussenkomst	FRG GGC	VL WAL	VL WAL
b) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost niet vervat zit in de dagprijs en/of niet vanuit de overheid gesubsidieerd wordt	FRG GGC	WAL	VL WAL
c) dienst georganiseerd door een externe dienstverlener of op zelfstandige basis		WAL	VL WAL FRG GGC
Vervoerskosten die verband houden met de gezondheid van de bewoner:			
a) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost vanuit de overheid gesubsidieerd wordt, ten belope van het bedrag dat niet gedekt wordt door deze tussenkomst		VL	VL FRG GGC
b) dienst georganiseerd door de voorziening met loontrek-kend personeel waarvan de kost niet vervat zit in de dagprijs en/of niet vanuit de overheid gesubsidieerd wordt			VL
c) dienst georganiseerd door een externe dienstverlener			VL FRG GGC
Alle persoonlijke aankopen op uitdrukkelijke vraag van de bejaarde, andere dan toiletartikelen			VL
Alle mogelijke kosten die verband houden met het houden van een individueel huisdier		VL FRG GGC	

(3) Collectieve animatie- of recreatieactiviteiten georganiseerd binnen de instelling.

(4) Animatieactiviteiten georganiseerd buiten de instelling.

KOSTPRIJSELEMENT	INBEGREPEN IN DAGPRIJS	SUPPLEMENT	VOORSCHOT TEN GUNSTE VAN DERDE
BELEIDSFUNCTIE			
De administratieve kosten, ongeacht de aard ervan, die gebonden zijn aan de huisvesting of de opvang van de bewoner of die de werking van de voorziening betreffen	VL WAL FRG GGC		
Verzekeringspolissen van allerlei aard : de verzekeringen burgerlijke aansprakelijkheid, de brandverzekering alsmede alle verzekeringen die de beheerder overeenkomstig de wetgeving heeft aangegaan, met uitzondering van elke persoonlijke verzekering van de bewoner	VL WAL FRG GGC		
Individuele en aanvullende verzekering burgerlijke aansprakelijkheid voor de bewoner			VL WAL FRG GGC
Belastingen eigen aan de uitbating van de voorziening	VL WAL FRG GGC		
De kosten van het gebruik van een mortuarium:			
a) dienst georganiseerd door de voorziening, met uitzondering van het ter beschikking stellen door de voorziening van een lokaal voor het opbaren van de overledene		VL FRG GGC	
b) dienst georganiseerd door een externe dienstverlener		VL	FRG GGC
De begrafenis kosten			VL FRG GGC

Iedereen telt mee. Altijd.

Ziek, gezond. Dik en dun. Groot en klein. Jong en oud. Man en vrouw. Gehuwd, of niet. Wit, gekleurd. Welgesteld en arm. Iedereen telt mee. Altijd. Van in het begin, tot aan het einde. Als het slecht gaat en als het goed gaat. Wij zijn er. Altijd. Voor iedereen. Voor jou.

www.socmut.be

**Socialistische
Mutualiteiten**